

Keskusteluaiheita – Discussion papers

No. 1157

Mika Pajarinen – Petri Rouvinen

VERKOSTOISTA ALUEELLISTA ELINVOIMAA? HAVAINTOJA YRITYSKYSELYSTÄ

Tämä raportti on laadittu osana Tekesin (tarjouspyyntö 10191/25/07) ja Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen "Alueellinen elinvoimaisuus ja kilpailuedut" tutkimushanketta. Kiitämme hankkeen johtoryhmää, tutkijoita sekä Jukka Vesalaista (Vaasan yliopisto) yhteistyöstä.

PAJARINEN, Mika – ROUVINEN, Petri, VERKOSTOISTA ALUEELLISTA ELINVOIMAA? HAVAINTOJA YRITYSKYSELYSTÄ. Helsinki: ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 2008, 93 s. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers, ISSN 0781-6847; No. 1157).

TIIVISTELMÄ: Kolmella neljäsosalla suomalaisyrityksistä on normaaleja vaihdantasuhteita syvempiä kumppanuuksia ulkopuolisten tahojen kanssa – eli ne ovat verkostoituneita. Alueellisesti verkostoituminen on yleisintä Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Keski-Suomessa ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla. Määrällisesti ja laadullisesti tärkeintä on verkostoituminen toisten yritysten kanssa. Verkostoituminen on leimallisesti paikallista – erityisesti näin on oppi- ja tutkimuslaitos- sekä viranomaisverkostoitumisen osalta. Verkostoituminen saattaa olla yhteydessä ripeämpään kasvuun matalan teknologian aloilla. Kansallisessa klusterissa toimimisella näyttäisi oleva positiivinen yhteys yrityksen parempaan kannattavuuteen. On merkkejä siitä, että eräissä tapauksissa verkostoituminen on yrityksen hengissä pysymisen kannalta jopa välttämätön toimintatapa paikallisten ”anonyymien” panosmarkkinoiden puuttuessa.

AVAINSANAT: Verkostoituminen, yritysyhteistyö, kannattavuus, kasvu.

JEL: D21, L14, L22, L25.

PAJARINEN, Mika – ROUVINEN, Petri, DOES INTER-ORGANIZATIONAL NETWORKING SUPPORT REGIONAL DEVELOPMENT? EVIDENCE FROM A SURVEY OF FINNISH ENTERPRISES. Helsinki: ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 2008, 93 p. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers, ISSN 0781-6847; No. 1157).

ABSTRACT: Three fourths of Finnish business enterprises have relationships that are deeper than those associated with normal market transactions, i.e., they are involved in inter-organizational networking. Regionally networking is more commonplace in North Savo, North Karelia/Kainuu, Central Finland and Lapland/Northern Ostrobothnia. Connections to other firms is the most prevalent and qualitatively most important type of networking. Networking is predominantly a local phenomenon, particularly when it comes to firms' partnerships with educational and research institutions as well as public bodies. Networking may be associated with better firm profitability in low-tech industries. Participating in a national cluster may be associated with firms' better growth prospects. In the absence of functioning local markets for some productive inputs, being engaged in inter-organizational networking may be a necessary conditions for firms' survival.

KEYWORDS: Inter-organizational networking, business collaboration, profitability, growth.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	1
1. JOHDANTO.....	2
2. AINEISTO	3
3. VERKOSTOITUMINEN	4
3.1. Verkostoituminen eri ulkopuolisten tahojen kanssa.....	4
3.2. Verkostoituminen yritysten kanssa	8
3.3. Verkostoitumisen, yhteistyön ja klusteroitumisen väliset yhteydet.....	10
3.4. Verkostoitumisen, kasvun ja kannattavuuden moniulotteinen analyysi	13
4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	19
LIITE 1. REGRESSIOMALLIEN MUUTTUJIEN KUVAUS.....	22
LIITE 2. KYSELYN TOTEUTUS JA PERUSJAKAUMAT	23
LIITE 3. KYSELYLOMAKE	34
LIITE 4. KYSELYVASTAUSTEN SUORAT JAKAUMAT	39
LÄHTEET	93

TIIVISTELMÄ

Tämä raportti on laadittu osana Tekesin (tarjouspyyntö 10191/25/07) ja Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen ETLAn *Alueellinen elinvoimaisuus ja kilpailuedut* -tutkimushanketta.

Tässä raportissa dokumentoitavassa ja analysoitavassa yrityskyselyssä *verkostoituminen on normaalia vaihdantasuhdetta syvempää kumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa*.¹

Kyselyn kohdejoukkona olivat Suomessa vuonna 2006 vähintään 10 henkeä työllistäneet osakeyhtiöt teollisuudessa, kaupassa ja yrityspalveluissa. Noin viidenkymmenen kohdan yritysjohtajille suunnattuun online-kyselyyn vastasi 1 286 yritystä vastausprosentin ollessa 28,5 %. Verkostoitumista yritysten, oppi- ja/tai tutkimuslaitosten sekä viranomaistahojen kanssa tutkittiin erikseen. Lisäksi selvitettiin erikseen yritysyhteistyötä ja klusteroitumista.

74 % yrityksistä on verkostoitunut jonkun oman yrityksen ulkopuolisen tahon kanssa: toisten yritysten kanssa oli verkostoitunut 70 %, oppi- ja tutkimuslaitosten 34 % ja viranomaisten 19 % yrityksistä. Yleisintä verkostoituminen oli Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Keski-Suomessa ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla. Yritysverkoitumista pitää erittäin tai melko tärkeänä 90 %, oppi- ja tutkimuslaitosverkostoitumista 74 % ja viranomaisverkostoitumista 69 % yritysjohtajista.

Noin puolella verkostoituneista yrityksistä kumppanuussuhteita voidaan pitää syvänä. Syvemmän verkostoitumisen osuus kaikesta verkostoitumisesta on suuri etenkin korkean teknologian aloilla ja alueittain hämäläisten yritysten keskuudessa.

Verkostoituminen tapahtuu pääasiassa lähi-alueella (noin 50 km säteellä); vain yritysten välisessä verkostoitumisessa kansainvälisyys on merkittävää. Kumppanuuksien maantiede verkostoitumistyypeittäin:

Kumppaneina...	Yritykset	Oppi- ja tutk.lait.	Viranomaiset
Lähialueella (50 km)	47 %	68 %	67 %
Muualla Suomessa	31 %	27 %	27 %
Muualla EU-alueella	14 %	4 %	4 %
Muualla maailmassa	7 %	2 %	2 %

Vaikka yleisempää yhteyttä ei havaita, verkostoituminen saattaa olla yhteydessä kasvuun matalan teknologian aloilla. Kansallisessa klusterissa toimimisella näyttäisi oleva jonkinasteinen positiivinen yhteys yrityksen parempaan kannattavuuteen.

Yleisesti ottaen vaikuttaisi siltä, että verkostoituminen on osin välttämätön eikä vain vaihtoehtoinen toimintatapa. Vaikka oppilaitosten ja hallinnon maantieteellistä hajanaisuutta on kritisoitu, verkostoitumisen näkökulmasta näiden alueellisuus on tärkeää. Tämä kyselyn havaintojen valossa kansalliset verkostot ja klusterit ovat edelleen elinvoimaisia.

¹ Määritelmä tehtiin hankkeen tutkijoiden ja johtoryhmän sekä Jukka Vesalaisen (Vaasan yliopisto) yhteistyönä.

1. JOHDANTO

Koko Suomen pitäminen asuttuna ja elinkeinotoiminnaltaan tasapainoisena on jo pitkään ollut yksi keskeisistä yhteiskuntapoliittisista tavoitteista. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa 19.4.2007 todetaan, että *Hallituksen tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä kehityseroja, turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken.*²

Alueellisuutta pidetään tärkeänä myös innovaatiotoiminnan näkökulmasta. Kansallisen innovaatiostrategian mukaan *Yritysten ja alueiden menestys riippuu niiden kyvystä asemoitua globaaleihin verkostoihin ja tuottaa valitsemassaan roolissa muita enemmän lisäarvoa* (sivu 6, pdf:n sivu 10/51). Strategian vision mukaan *Alueille hajautuneesta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta tulee kansallinen voimavara, kun se kootaan verkottuneiksi innovaatioyhteisöiksi* (sivu 27, pdf:n sivu 31/51).³

Stähle ja Sotarauta (2003, s. 6) toteavat, että alueiden itseuudistuvalla kehittämisellä on neljä perusedellytystä, joista yksi on *verkostot: kytkökset, luottamus ja molemminpuoliset riippuvuus-suhteet*.

Vaikka alueellisia näkökohtia pidetään tärkeänä ja verkostumisen tiedostetaan keskeiseksi osaksi paikallista toimintaa, verkostoitumisesta ja varsinkin sen alueellisuudesta on vähän tietoa (ks. kuitenkin Pajarinen & Rouvinen, 2008, ja siinä mainitut viitteet). Niinpä Tekesin (tarjouspyyntö 10191/25/07) rahoittamassa *Alueellinen elinvoimaisuus ja kilpailuedut* -tutkimushankkeessa katsottiin välttämättömäksi toteuttaa uutta primääritietoa keräävä yrityskysely. Tätä puolsi myös se seikka, että Tekesin alkuperäisessä tarjouspyynnössä (liite 1, sivu 3) erityisesti pyydettiin, että *”Verkostoitumista tarkasteltaisiin alueen sisällä, alueiden välisenä ja EU-tason... sekä mahdollisesti globaalina...”*. Tässä raportissa dokumentoidaan ja analysoidaan tätä yrityskyselyaineistoa, joka tuo lisävalaistusta verkostoitumiseen ja sen alueellisuuteen.

Tämän raportin varsinaisessa tekstissä käydään läpi kyselyn päähavaintoja lähinnä verkostoitumiseen liittyen. Liitteessä 2 käydään läpi kyselyn jokaiseen yksittäiseen kysymykseen liittyvät päähavainnot (kyselylomake liitteenä 3). Liitteessä 4 on raportoitu jokaisen kysymyksen tilastolliset perusjakaumat painottamattomina ja painotettuina sekä ehdollistettuina alueittain, toimialoittain ja kokoluokittain.

---

² <http://www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelma-painoversio-040507.pdf> , sivu 25 (pdf:n sivu 27/86, vierailtu 29.9.2008).

³ http://www.innovaatiostrategia.fi/files/download/Kansallinen_innovaatiostrategia_12062008.pdf , vierailtu 29.9.2008.

2. AINEISTO

Motivaatio: Verkostoitumista käsitteleviä, tilastollisesti kattavia Suomea ja sen alueita koskevia aineistoja ei juurikaan ole saatavissa. Tästä syystä aineiston koontia varten päätettiin toteuttaa yrityskysely.

Populaatio: Kohdejoukoksi valittiin Tilastokeskuksen yritysrekisterin viimeisimmästä saatavissa olleesta vuositilastosta (2006) kaikki ne yritykset, jotka työllistivät Suomessa vähintään 10 henkeä, olivat osakeyhtiöitä ja toimivat teollisuudessa, kaupassa tai yrityspalveluissa. Kaikkiaan kohdepopulaatiossa oli 11 078 yritystä. Kysely toteutettiin osoitettuna satunnaisotantana TE-keskusalueittain.⁴

Otos: Yritysjohtajille suunnattiin touko-kesäkuussa 2008 noin neljäkymmenen kohdan strukturoitu Internet-kysely. Kohdeyrityksiä lähestyttiin sähköpostitse, jossa selitettiin kyselyn tarkoitus. Lisäksi viestissä oli www-linkki itse kyselyyn. Kohdepopulaation (11 078) yrityksistä toimiva sähköpostiosoite saatiin 4 519 yritykselle. Kyselyyn vastasi hyväksytysti yhteensä 1 286 yritystä. Suhteessa kohdepopulaatioon hyväksytyjä vastauksia oli siis 11,6 % ja suhteessa lähetettyihin sähköpostikontakteihin 28,5 %, mikä on kyselyn vastausprosentti.

Perusominaisuudet: Kyselyyn vastanneiden edustamat yritykset työllistivät Suomessa keskimäärin 95 henkilöä ja niiden liikevaihto oli keskimäärin 24 milj. euroa. Valtaosa yrityksistä, 78 prosenttia, toimi yritysten välisillä markkinoilla. Pääasiallinen asema toimitusketjussa oli 50 prosentilla päähankkija, 19 prosentilla järjestelmätoimittaja ja 31 prosentilla alihankkija. Kaksi kolmasosaa yrityksistä tarjosi markkinoille "standardituotteita", jotka eivät merkittävästi poikenneet kilpailijoiden tarjonnasta.

Innovaatiotoiminta: Uusien tuotteiden, palveluiden tai menetelmien käyttöönottoon tähtäävää innovaatiotoimintaa oli harjoittanut kaksi kolmasosaa yrityksistä viimeisen kolmen vuoden aikana. Innovaatiotoimintaa harjoittaneista lähes puolet oli käyttänyt Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen Tekesin palveluita ja 15 prosenttia oli saanut EU:lta rahoitusta erityisesti innovaatiotoimintaan. Aineettomia oikeuksia, kuten patenteja, tuotemerkkejä tai tekijänoikeuksia, oli 40 prosentilla yrityksistä. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan panostettiin keskimäärin 3,7 prosenttia liikevaihdosta.

---

⁴ Yritysten vähäisen lukumäärän johdosta Kainuuta ja Pohjois-Karjalaa sekä Lappia ja Pohjois-Pohjanmaata tarkasteltiin kuitenkin yhdessä, joten lopulta tarkasteltavia alueita oli kolmetoista.

3. VERKOSTOITUMINEN

Toteutetussa kyselyssä kartoitettiin yritysten yhteistyötä, verkostoitumista, klusteroitumista, osallistumista EU-ohjelmiin ja -rahoitukseen, Tekesin palveluiden tuntemusta ja niiden käyttöä sekä erinäisiä kohdeyritysten perus- ja taustaominaisuuksia kuten innovaatiotoiminnan harjoittamista. Tässä raportissa keskityään lähinnä verkostoitumiseen liittyvien aspektien tarkasteluun – itse kysely on dokumentoitu kokonaisuudessaan tämän raportin liitteistä.

3.1. VERKOSTOITUMINEN ERI ULKOPUOLISTEN TAHOJEN KANSSA

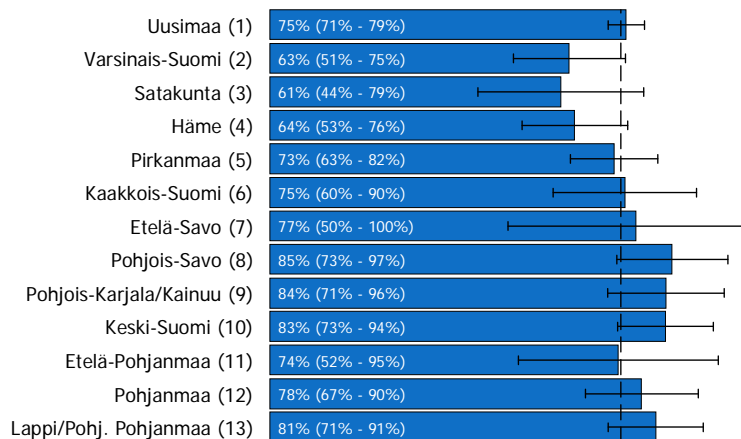
Kyselyssä *verkostoitumisella tarkoitettiin normaalia vaihdantasuhdetta syvempää kumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa.*⁵ Verkostoituminen kysyttiin erikseen koskien

- toisia yrityksiä,
- oppi- ja tutkimuslaitoksia sekä
- viranomaistahoja.

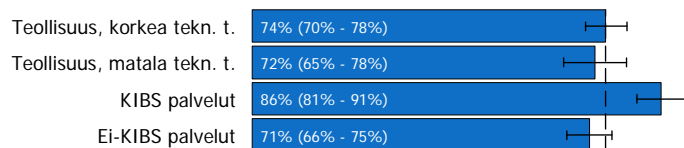
Yrityksistä 74 % oli verkostoitunut näistä yhden tai useamman tahon kanssa (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Jonkin ulkopuolisen tahon kanssa on verkostoitunut 74 prosenttia yrityksistä.

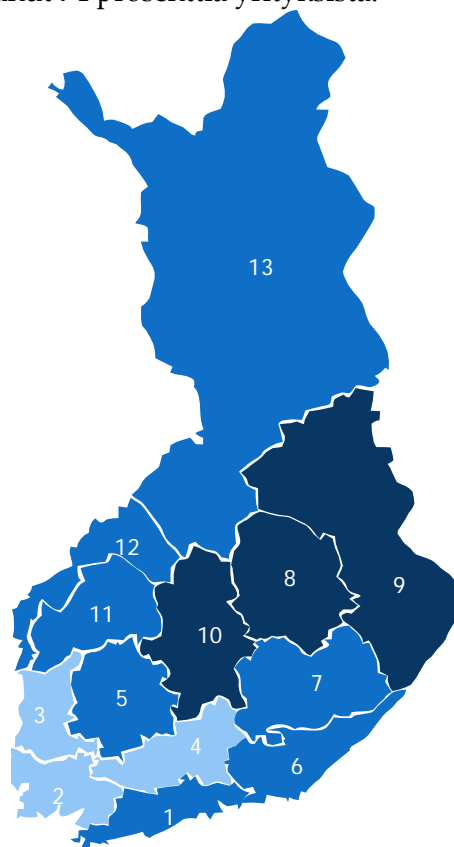
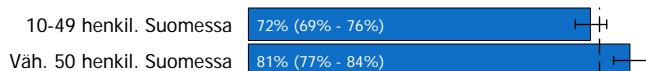
Alueittain

Toimialoittain

Kokoluokittain

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Kuviossa vasemmalla vaakasuoralla janalla kunkin pylvään keskiosassa on indikoitu 95 % luottamusväli (suluissa on luottamusväli numeroin) ja pystysuoralla katkoviivalla on kuvattu koko aineiston keskiarvo. Karttakuviossa on värjätty suurimmat osuudet tummimmalla ja pienimmät vaaleammalla sävyllä.

⁵ Kyselyssä oli verkostoitumiseen ohella kysymyksiä yhteistyösopimuksista ja klusteroitumisesta. *Klusterilla tarkoitettiin yritysten, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä viranomaistahojen vuorovaikutusta, joka sekä keskinäisen yhteistyön että mahdollisen kilpailun kautta tukee siinä mukana olevien menestystä.*

Kuten kuvion 1 verkostoitumisesta yhden tai useamman ulkopuolisen tahon kanssa havaitaan, verkostoitumista on enemmän alueellisesti ⁶

- Pohjois-Savossa (85 %),
- Pohjois-Karjalassa/Kainuussa (84 %),
- Keski-Suomessa (83 %) ja
- Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla (81 %),

toimialoittain

- KIBS-aloilla (86 %) ⁷

ja kokoluokittain

- suurissa yrityksissä (81 %).

Vastaavasti poikkeama alaspäin vähemmän verkostoitumista havaittiin alueellisesti

- Satakunnassa (61 %),
- Varsinais-Suomessa (63 %) ja
- Hämeessä (64 %) sekä

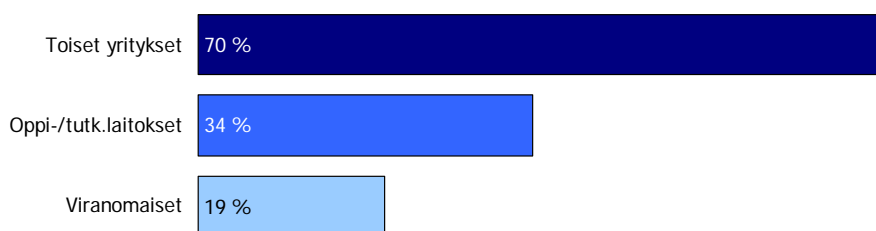
toimialoittain

- ei-KIBS-palveluissa (70 %).

Alueellisesti verkostoituminen näyttäisi siis olevan keskimääräistä yleisempää Itä- ja Pohjois-Suomessa ja keskimääräistä harvinaisempaa lounaisosassa maata.

Verkostoituminen kysyttiin erikseen koskien toisia yrityksiä, oppi- ja tutkimuslaitoksia sekä viranomaistahoja (ks. kuvio 2). Näistä selkeästi useimmin verkostokumppanina oli toinen yritys; 70 prosenttia yrityksistä oli verkostoitunut toisen yrityksen kanssa. Oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoitunut oli noin kolmannes ja viranomaisten kanssa vajaa viidennes.

Kuvio 2. Eri tahojen kanssa verkostoutuneiden yritysten osuus kaikista yrityksistä.

Lähde: Etlan kysely 5-6/08.

Verkostoituneet yritykset pitivät verkostoitumista yleisesti tärkeänä yrityksen menestymisen kannalta (ks. kuvio 3): melko tai erittäin merkittävänä verkostoitumista yritysten kanssa menestymisen kannalta piti peräti 90 prosenttia yritysten kanssa verkostoituneista, 74 prosenttia oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoituneista ja 69 prosenttia viranomaistahojen kanssa verkostoituneista.

⁶ Vertailtaessa kategorian muiden luokkien yhteenlaskettuun keskiarvoon, tilastollisesti merkitsevästi verkostoitumisen yleisyys poikkesi vähintään 15 prosentin tasolla ylöspäin alueellisesti.

⁷ KIBS = *Knowledge Intensive Business Services*, tietointensiiviset liike-elämän palvelut.

Kuvio 3. Osuus verkostoituneista, joka pitää ao. tahon kanssa verkostoitumista tärkeänä

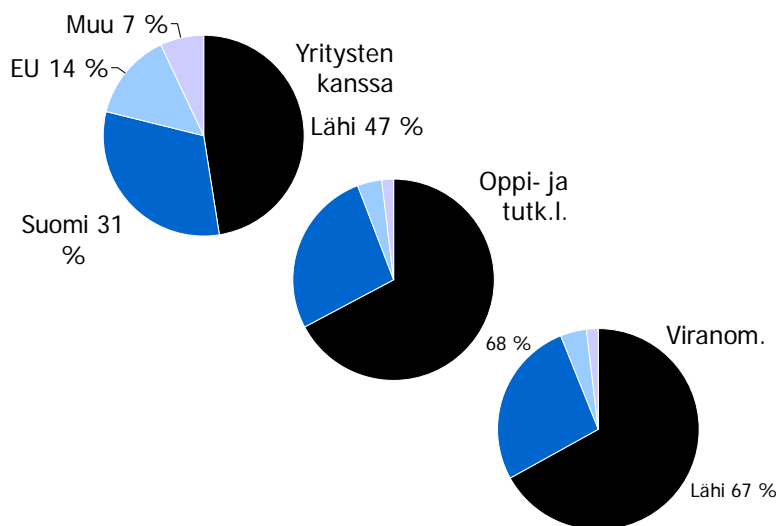
Lähde: Etlan kysely 5-6/08.

Verkostoitumisen maantieteellistä painopistettä arvioitiin seuraavasti (ks. kuvio 4):

- lähialue (n. 50 km säteellä yrityksen sijaintipaikasta),
- muu Suomi,
- muu EU-alue ja
- muu maailma.

Etenkin oppi- ja tutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa verkostoitumisen painopiste oli lähialueella, jonka osuus oli näiden molempien tapauksessa noin kaksi kolmasosaa (kuvio 4). Myös yritysverkostoitumisessa lähialueen osuus oli lähes puolet. Muun Suomen osuus oli kaikkien kolmen kohdalla vajaa kolmannes. Kansainvälisten verkostojen osuudet olivat huomattavasti suuremmat yritysverkostojen kohdalla kuin oppi- ja tutkimuslaitosten tai viranomaistahojen kohdalla.

Kuvio 4. Verkostoitumiskumppanit ovat pääsääntöisesti lähialueilla tai muualla Suomessa.

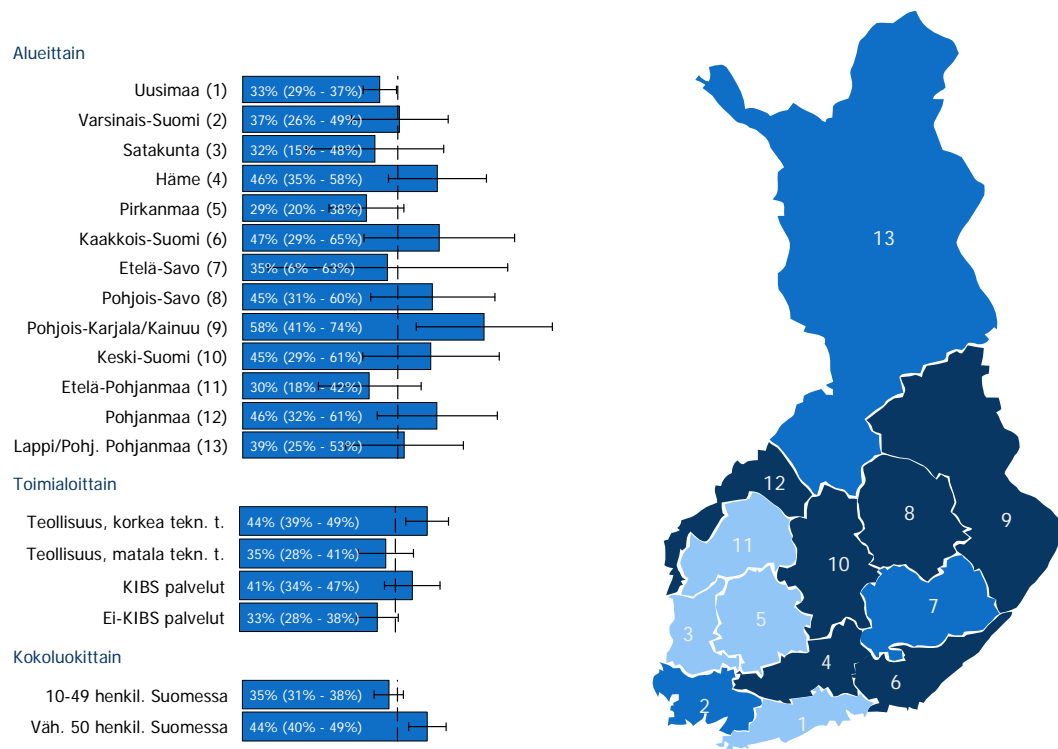
Lähde: Etlan kysely 5-6/08.

Verkostoitumisen tärkeyttä arvioitiin myös seuraavan kysymyksen avulla:

Jos verkostoitumiseen liittyvä syvempi kumppanuus kaikkien tahojen kanssa lakkaisi, mutta puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivat ennallaan, kuinka merkittävästi yrityksenne pidemmän aikavälin menestymismahdollisuudet heikkenisivät?

Mikäli tähän kysymykseen vastasi nelipuolaisen asteikon kahteen ylimpään luokkaan (melko tai erittäin merkittävästi), niin yrityksellä määriteltiin oleva syvempää verkostokumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa. Aineiston yrityksistä 37 prosentilla oli syvempää verkostoitumista.

Kuvio 5. Jonkin ulkopuolisen tahon kanssa syvempää kumppanuutta on 37 % yrityksistä.

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Kuviossa vasemmalla vaakasuoralla janalla kunkin pylvään keskiosassa on indikoitu 95 % luottamusväli (suluissa on luottamusväli numeroin) ja pystysuoralla katkoviivalla on kuvattu koko aineiston keskiarvo. Karttakuviossa on värjätty suurimmat osuudet tummemmalla ja pienimmät vaaleammalla sävyllä.

Kuten kuvioista 5 havaitaan, syvempää verkostoitumista on alueellisesti eniten Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, toimialoittain hi-tech-teollisuudessa ja KIBS-aloilla, sekä kokoluokittain suurimmissa yrityksissä sekä vastaavasti vähiten läntisessä Suomessa (Pirkanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa) ja toimialoittain ei-KIBS-palveluissa.

Kuvioiden 1 ja 5 osuuksien erotuksia voidaan käyttää arvioimaan syvemmälle menevän kumppanuuden osuutta verkostoitumisesta: pieni ero indikoi, että verkostoituminen on suurelta osin syvempää kumppanuutta kun taas suuri ero indikoi löyhempää yhteistyötä. Näin tarkasteltuna syvemmälle menevän kumppanuuden osuus kaikesta verkostoitumisesta on suurinta alueellisesti Hämeessä, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, toimialoittain teollisuuden korkean teknologiatason toimialoilla; kokoluokittain merkittäviä eroja ei ole. Vastaavasti syvemmän verkostoitumisen osuus on alhaisinta alueellisesti Etelä-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla ja toimialoittain KIBS-aloilla.

3.2. VERKOSTOITUMINEN YRITYSTEN KANSSA

Toisten yritysten kanssa verkostoituminen on ylivoimaisesti yleisintä. Lisäksi nimenomaan tätä tyyppiä pidetään selvästi tärkeimpänä oman yrityksen menestymisen kannalta. Niinpä keskitymme tässä osiossa nimenomaan tämän verkostoitumisen osa-alueen tarkasteluun.⁸

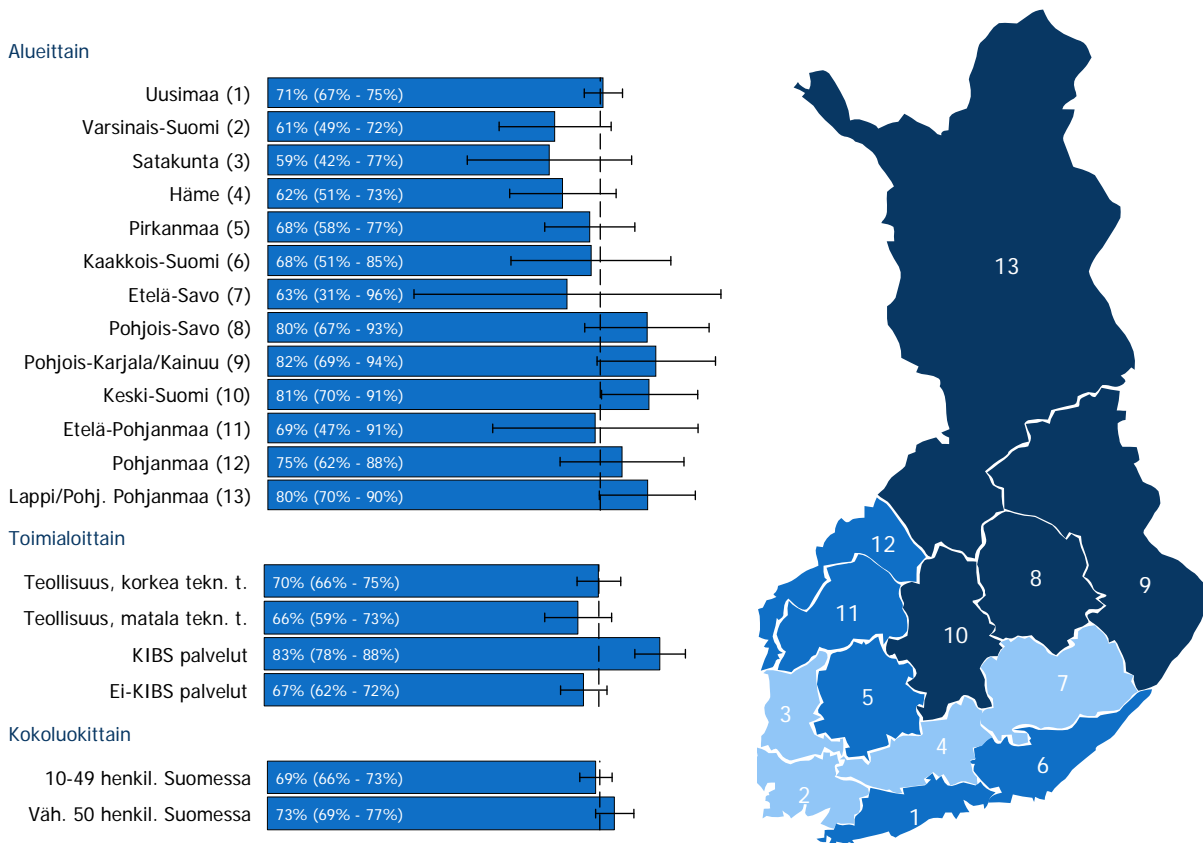
Toisten yritysten kanssa verkostoitunut oli aineistossa siis 70 prosenttia kaikista yrityksistä. Alueellisesti yritysverkostoituminen oli yleisintä idässä ja pohjoisessa, ts.

- Pohjois-Karjalassa/Kainuussa,
- Pohjois-Savossa,
- Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla ja
- Keski-Suomessa (ks. kuvio 6).

Harvinaisinta yritysten kanssa verkostoituminen puolestaan oli

- Lounais-Suomessa,
- Hämeessä ja
- Etelä-Savossa.

Kuvio 6. Toisten yritysten kanssa on verkostoitunut 70 prosenttia yrityksistä.

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Kuviossa vasemmalla vaakasuoralla janalla kunkin pylvään keskiosassa on indikoitu 95 % luottamusväli (suluissa on luottamusväli numeroin) ja pystysuoralla katkoviivalla on kuvattu koko aineiston keskiarvo. Karttakuviossa on värjätty suurimmat osuudet tummemmalla ja pienimmät vaaleammalla sävyllä.

⁸ Oppi- ja tutkimuslaitosten sekä viranomaistahojen kanssa verkostoitumista on käsitelty lisää liitteessä 2.

Kuten kuvioista 6 myös havaitaan, toimialoittain verkostoituminen toisten yritysten kanssa oli yleisintä KIBS-aloilla ja harvinaisempaa teollisuuden matalan teknologiatason aloilla sekä ei-KIBS-palveluissa. Kokoluokittain toisten yritysten kanssa verkostoituminen oli yleisempää suuremmissa kuin pienemmissä yrityksissä.

Toisten yritysten kanssa verkostoituneilla yrityksillä verkostokumppaneiden osuus yrityksen tavara- ja palveluostoista oli keskimäärin 32 %. Osuus oli merkitsevästi pienempi Etelä-Pohjanmaalla (24 %) ja KIBS-aloilla (24 %) ja merkitsevästi suurempi ei-KIBS-aloilla (37 %).

Vastaavasti niiden asiakasyritysten osuus tavara- ja palvelumyynnistä, joiden kanssa yritys oli verkostoitunut, oli keskimäärin 30 %. Osuus oli merkitsevästi pienempi Etelä-Savossa (19 %), Pohjois-Savossa (21 %), Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla (23 %), KIBS-palveluissa (26 %) ja pienissä yrityksissä (29 %). Vastaavasti osuus oli suurempi teollisuuden korkean teknologian aloilla (34 %) ja suurissa yrityksissä (33 %).

Noin puolet yritysverkostoja omaavista yrityksistä oli verkostoitunut sellaisten yritysten kanssa, jotka eivät olleet yrityksen toimittajia tai asiakkaita. Osuus oli tilastollisesti suurempi alueittain Etelä-Savossa ja Kaakkois-Suomessa, toimialoittain molemmissa palveluryhmissä, kokoluokittain tilastollisesti merkitseviä eroja ei havaittu. Vastaavasti osuus oli tilastollisesti merkitsevästi pienempi Hämeessä, Keski-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuden molemmissa toimialaryhmissä.

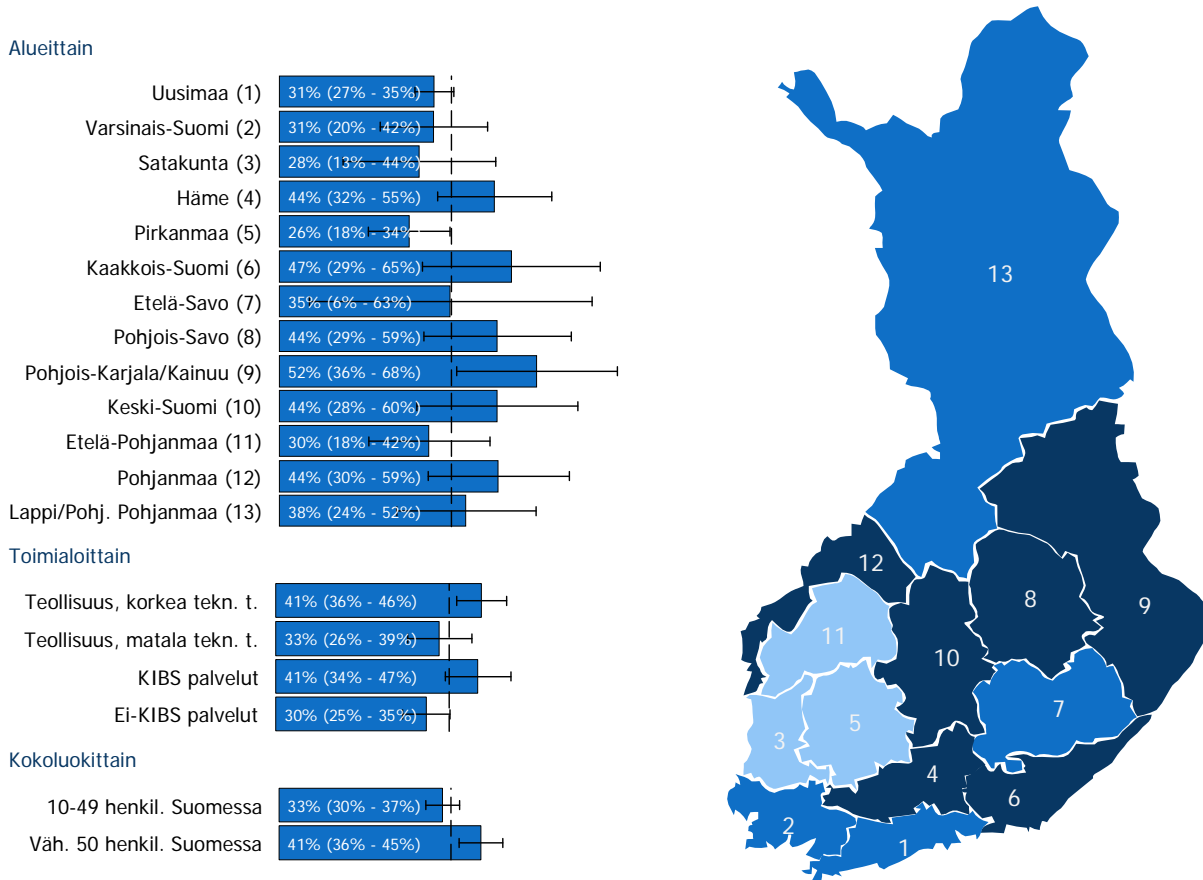
Kuviossa 7 on kuvattu syvemmin toisten yritysten kanssa verkostoituneiden osuuksia alueittain, toimialoittain ja kokoluokittain perustuen samaan määrittelyyn kuin edellä kaikkea verkostoitumista tarkasteltaessa. Kaikkiaan runsaalla kolmanneksella yrityksistä oli syvempää kumppanuutta toisten yritysten kanssa.

Syvempi yritysverkostoituminen oli yleisintä alueellisesti itäisissä osissa maata ja harvinaisinta lounaisosissa. Toimialoittain syvempi verkostoituminen on yleisintä teollisuuden korkean teknologiatason aloilla ja KIBS-aloilla ja kokoluokittain suuremmissa yrityksissä.

Vastaavasti kuin edellä, voidaan kuvioiden 6 ja 7 osuuksien erotusta käyttää indikaattorina syvemmän kumppanuuden osuudesta kaikesta yritysverkostoitumisesta. Syvemmän kumppanuuden osuus kaikesta verkostoitumisesta oli suurinta alueellisesti Hämeessä, Kaakkois-Suomessa ja Etelä-Savossa, toimialoittain teollisuuden korkean teknologiatason aloilla ja kokoluokittain suuremmissa yrityksissä. Vastaavasti syvemmän kumppanuuden osuudet olivat alhaisimpia alueellisesti Lapissa/Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Uusimaalla ja toimialoittain KIBS-aloilla.

Tätä ja edellistä osiota verrattaessa havaitaan, että kaikkien tahojen kanssa harjoitettavasta verkostoitumisesta muodostuva yleiskuva on varsin samankaltainen kuin vain yritysten kanssa harjoitettavasta verkostoitumisesta muodostuva kuva. Tämä ei ole yllättävää, sillä yritysverkostoituminen on aiemmin esitettyjen havaintojen perusteella selvästi yleisin ja merkittävimmän verkostotyypin ainakin yritysten näkökulmasta.

Kuvio 7. Toisten yritysten kanssa syvempää kumppanuutta on 35 prosentilla yrityksistä.

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Kuviossa vasemmalla vaakasuoralla janalla kunkin pylvään keskiosassa on indikoitu 95 % luottamusväli (suluissa on luottamusväli numeroin) ja pystysuoralla katkoviivalla on kuvattu koko aineiston keskiarvo. Karttakuviossa on värjätty suurimmat osuudet tummemmalla ja pienimmät vaaleammalla sävyllä.

3.3. VERKOSTOITUMISEN, YHTEISTYÖN JA KLUSTEROITUMISEN VÄLISET YHTEYDET

Taulukoissa 1 ja 2 on tarkasteltu kyselystä johdettujen verkostoitumista ja yhteistyötä kuvaavien muuttujien välisiä yhteyksiä.

Taulukossa 1 on raportoitu pareittain osuudet siitä, että indikaattorit viittaavat samaan suuntaan: esimerkiksi "solun" verkostoitunut-yhteistyötä arvo 74,53 % tarkoittaa sitä, että 74,53 % yrityksistä on joko verkostoitunut ja omaa yhteistyösopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa, tai ei ole verkostoitunut ja ei omaa yhteistyösopimuksia.

Taulukosta 1 havaitaan, että osin vaihteoiset verkostoitumis- (ml. syvempi), yhteistyö- ja klusteroitumismuuttujat viittaavat samaan suuntaan 41–75 prosentissa tapauksista. Kokonais- ja yritysverkostoitumismuuttujat kertovat perusversioiden osalta 96 ja syvempien osalta 98 prosenttisesti "samaa tarinaa".

Erityisesti viranomaisverkostoitumiseen liittyen taulukosta 1 havaitaan, että tämäntyyppisellä verkostoitumisella on itse asiassa varsin heikko yhteys yritys-yhteistyön ja -verkostoitumisen kanssa; vähäisemmässä määrin sama ilmiö on havaittavissa myös oppi- ja tutkimuslaitosverkostoitumiseen liittyen.

Taulukko 1. Osuus yrityksistä, joilla ao. kaksi indikaattoria viittaavat samaan suuntaan (esim. on/ei verkostoitunut – on/ei yhteistyösopimuksia).

	Verkostoitunut	Yhteistyötä	Klusterissa	Syvempi verkost.	Yritysverkost.	Syv. yr.verkost.	Oppi/Tutk.l.verk.	Viranom.verk.
Verkostoitunut	100.00 % [11060]							
Yhteistyötä	74.53 % [11035]	100.00 % [11053]						
Klusterissa	49.06 % [9969]	40.98 % [9956]	100.00 % [9969]					
Syvempi verkost.	58.59 % [10177]	48.24 % [10169]	63.73 % [9093]	100.00 % [10195]				
Yritysverkost.	95.97 % [11060]	71.66 % [11035]	50.96 % [9969]	60.92 % [10177]	100.00 % [11060]			
Syv. yr.verkost.	60.65 % [11060]	45.87 % [11053]	65.29 % [9969]	97.59 % [10195]	64.68 % [11060]	100.00 % [11078]		
Oppi/Tutk.l.verk.	61.93 % [10313]	45.12 % [10300]	66.79 % [9961]	64.19 % [9430]	60.02 % [10313]	67.29 % [10313]	100.00 % [10313]	
Viranom.verk.	46.29 % [10053]	30.74 % [10040]	68.55 % [9756]	62.60 % [9205]	47.10 % [10053]	67.03 % [10053]	72.31 % [10044]	100.00 % [10053]

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Taulukossa on raportoitu painotettu osuus ja sen alapuolella hakasuluissa painotettu havaintojen lukumäärä.

Taulukossa 2 osuudet on raportoitu siten, että esimerkiksi solun verkostoitunut–yhteistyötä arvo tarkoittaa, että 67,22 % verkostoituneista yrityksistä omaa yhteistyösopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa.

Toisin kuin taulukon 1 osuudet, nämä ovat aina ehdollisia kunkin parivertailun yhteistyötyypin yleisyydelle. Taulukossa 2 osuudet ovat myös väistämättä aina pienempiä kuin taulukon 1 vastaavat.

Koska yleinen/syvempi yritys-, oppi-/tutkimuslaitos- ja viranomaisverkostoituminen ovat kaikki yleisen verkostoitumisen alaryhmä, Taulukon 2 ensimmäinen sarake kertoo sellaisenaan näiden tyyppien osuudet kaikista yrityksistä, jotka jo edellä onkin raportoitu.

Taulukko 2. Osuus yrityksistä, jotka osallisina molemmantyyppisessä ilmiössä (esim. on verkostoitunut ja on yhteistyösopimuksia).

	Verkostoitunut	Yhteistyötä	Klusterissa	Syvempi verkost.	Yritysverkost.	Syv. yr.verkost.	Oppi/Tutk.l.verk.	Viranom.verk.
Verkostoitunut	100.00 % [11060]							
Yhteistyötä	67.22 % [11035]	100.00 % [11053]						
Klusterissa	27.89 % [9969]	29.94 % [9956]	100.00 % [9969]					
Syvempi verkost.	38.70 % [10177]	37.98 % [10169]	21.44 % [9093]	100.00 % [10195]				
Yritysverkost.	70.11 % [11060]	63.77 % [11035]	26.60 % [9969]	37.81 % [10177]	100.00 % [11060]			
Syv. yr.verkost.	34.79 % [11060]	33.22 % [11053]	18.47 % [9969]	37.74 % [10195]	34.79 % [11060]	100.00 % [11078]		
Oppi/Tutk.l.verk.	34.36 % [10313]	32.39 % [10300]	17.48 % [9961]	21.99 % [9430]	31.24 % [10313]	19.48 % [10313]	100.00 % [10313]	
Viranom.verk.	18.69 % [10053]	17.57 % [10040]	10.38 % [9756]	13.17 % [9205]	16.88 % [10053]	11.61 % [10053]	12.99 % [10044]	100.00 % [10053]

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Taulukossa on raportoitu painotettu osuus ja sen alapuolella hakasuluissa painotettu havaintojen lukumäärä.

Koska verkostoituminen ja yhteistyösopimukset ovat varsin tiiviissä yhteydessä toisiinsa, seuraavan osion regressioanalyyseissa näistä muuttujista yhteistyösopimuksia indikoivat muuttujat jätetään pois. Sen sijaan verkostoitumisen ja klusterissa olemisen yhteys on huomattavasti heikompaa, joten klusteri-indikaattori pidetään (osin) mukana regressioanalyyseissa.

Lisäksi kasvua ja kannattavuutta selitettäessä varsinaisista verkostoitumismuuttujista selittäjien joukossa on vain syvempi yritysverkostoituminen, koska toisten yritysten kanssa verkostoituminen on huomattavasti yleisempää kuin oppi- tai tutkimuslaitosten tai viranomaistahojen kanssa verkostoituminen ja toisaalta syvemmällä verkostoitumisella voi olettaa olevan merkittävämpi vaikutus kasvun tai kannattavuuden kannalta kuin löyhemmällä verkostoitumisella.

3.4. VERKOSTOITUMISEN, KASVUN JA KANNATTAVUUDEN MONIULOITTEINEN ANALYYSI

Seuraavassa raportoidaan kolmen regressiotaulukon avulla tuloksia

- verkostoitumisen,
- kasvun ja
- kannattavuuden

yhteyksistä yrityksen eri taustatekijöiden kanssa. Tässä analyysissä kyse on yhteydestä (ositaiskorrelaatiosta); syy–seuraus-suhteen todentaminen vaatisi toisenlaista aineistoa ja lähestymistapaa.

Taulukossa 3 on kuvattu logit-estimoinneilla laskettujen osittaiskorrelaatioiden kautta taustamuuttujien yhteyttä verkostoitumisen kanssa.⁹ Selitettävänä on neljä 1/0-tyyppistä muuttujaa:

- (1.) on verkostoitunut toisten yritysten kanssa,
- (2.) on verkostoitunut toisten yritysten kanssa niin syvästi, että verkostoitumisen loppuminen heikentäisi merkittävästi yrityksen pidemmän aikavälin menestymismahdollisuuksia vaikka puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivatkin¹⁰,
- (3.) on verkostoitunut oppi- tai tutkimuslaitosten kanssa ja
- (4.) on verkostoitunut viranomaistahojen kanssa.

Taulukosta 3 havaitaan, että kun muiden taulukon selittävien muuttujien vaikutus on huomioitu, niin verkostoitumisen todennäköisyys kasvaa yrityskoon kasvaessa mutta yhteys ei kuitenkaan näyttäisi olevan täysin lineaarinen. Yrityskoon kasvaessa suurenee etenkin todennäköisyys verkostoitua oppi- tai tutkimuslaitosten ja viranomaistahojen kanssa. Henkilöstön korkea koulutustaso näyttää lisäävän todennäköisyyttä verkostoitua oppi- tai tutkimuslaitosten ja viranomaistahojen kanssa sekä syvemmin toisten yritysten kanssa. EU- tai Tekes-rahoituksen saanti lisää kaikkien verkostoitumismuotojen todennäköisyyttä, aineettomien oikeuksien omistaminen etenkin yritysten kanssa verkostoitumista ja kilpailijoista erottuva tuote oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoitumista. Yrityksen iällä, ulkomalaisomistuksella, asiakassegmentillä tai kansainvälistymisasteella (vienti-intensiteetti, ulkomailla olevan henkilöstön indikaattori) ei näyttäisi olevan selkeää yhteyttä verkostoitumismuuttujien kanssa.

Muut taulukon 3 taustatekijät huomioituna yritysten kanssa verkostoituminen on Uusimaahan verrattuna tilastollisesti merkitsevästi todennäköisempää Keski-Suomessa ja Lapsissa/Pohjanmaalla; syvempi yritysverkostoituminen puolestaan Hämeessä ja heikosti merkitsevästi myös Kaakkois-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Keski-Suomessa ja Pohjanmaalla. Satakunnassa yritysten kanssa verkostoituminen näyttäisi olevan ainakin heikosti tilastollisesti epätodennäköisempää kuin Uusimaalla.

---

⁹ Huomaa, että kaikissa esitetyissä regressioissa on huomioitu myös toimialan vaikutus, vaikka niitä ei tilanpuutteen vuoksi ole raportoitu esitetyissä taulukoissa.

¹⁰ Johdettu kahdesta kyselyn kysymyksestä: jotta muuttuja saa arvon 1, niin yrityksen pitää olla verkostoitunut yritysten kanssa (kys. 2) ja vastannut kysymyksen 14 vastausluokkiin 3 tai 4 (melko tai erittäin merkittävästi), muussa tapauksessa muuttujan arvo on 0.

Taulukko 3. Verkostoitumisen osittaiskorrelaatio yritysten taustamuuttujien kanssa.

	Yritysverk.	Syv. yritysverk.	Oppi- ja tutk.l. verk.	Viranomais- verk.
	Logit	Logit	Logit	Logit
Henk. Suomessa, 1000 h.	0.322 *	0.236 +	0.749 ***	0.272 ***
Henk. määrän neliö	-0.144 +	-0.128 '	-0.159 +	-0.072
Korkeakoul. henk. osuus S.	0.151 +	0.171 *	0.203 **	0.119 **
Opistotason henk. osuus S.	0.018	0.324 ***	0.122 +	0.090 *
On henkilöstöä ulkomailla	-0.008	0.028	0.014	0.011
Yrityksen ikä, 10v.	-0.130	0.016	-0.118	0.090
Iän neliö	0.031	0.002	0.024	-0.038
Ulkomaalaisomisteinen	-0.024	-0.026	0.086 '	0.003
Kuluttajamarkkinat	-0.066	-0.025	-0.013	0.062 '
Ei-standardituote	-0.035	0.051 '	0.116 ***	0.019
Viennin osuus liikevaihdosta	-0.041	0.068	0.033	0.065 +
Aineettomia oikeuksia	0.067 **	0.110 ***	0.055 '	0.038 '
T&K-menot per lv.	0.825 *	0.266	0.206	-0.133
Saanut EU-rah. viim. 3. v. aik.	0.078 **	0.133 ***	0.128 ***	0.098 ***
Käyttänyt Tekesin palv.	0.071 **	0.150 ***	0.262 ***	0.052 *
Uusimaa	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Varsinais-Suomi	-0.075	-0.001	0.039	0.068
Satakunta	-0.122 +	-0.096 '	-0.119 **	-0.109 ***
Häme	-0.069	0.161 **	0.092	0.059
Pirkanmaa	-0.026	-0.072	0.090 '	0.016
Kaakkois-Suomi	0.008	0.140 +	0.174 *	0.123 '
Etelä-Savo	-0.037	0.121	0.198 +	0.415 ***
Pohjois-Savo	0.084	0.058	0.099	0.046
Pohj.Karj./Kainuu	0.090	0.124 '	0.135 '	0.067
Keski-Suomi	0.110 **	0.147 +	0.167 +	0.050
Etelä-Pohjanmaa	0.034	-0.029	-0.061	0.104
Pohjanmaa	0.057	0.109 '	0.086	-0.031
Lappi/Pohj.Pohjanmaa	0.106 **	0.066	-0.007	0.031
Toimialakontr. (18 kpl)	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hav. lkm (otospainotettu)	11060	11060	10313	10053
Wald(Malli)	2.113 ***	4.204 ***	5.109 ***	3.700 ***

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Taulukossa on raportoitu painotetut marginaalivaikutukset. Estimoinnit on tehty Stata MP 10.1 ohjelmiston Survey-osiolla käyttäen otospainoja ja heteroskedastisuuden korjausta keskivirheiden laskennassa. Uusimaa on referenssialue. Muuttujien kuvaukset ovat liitteessä 1. Tilastollinen merkitsevyys: *** = erittäin (1 % tasolla), ** = melko (5 % tasolla), * = jossain määrin (10 % tasolla), + = vähän (15 % tasolla) ja ' = hieman (20 % tasolla) merkitsevä.

Taulukosta 3 ilmenee myös, että oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoituminen on Uusimaahan verrattuna epätodennäköisempää Satakunnassa ja todennäköisempää Kaakkois-Suomessa ja heikosti merkitsevästi myös Pirkanmaalla, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja Keski-Suomessa. Myös viranomaistahojen kanssa verkostoituminen on Uusimaahan verrattuna epätodennäköisempää Satakunnassa; merkitsevästi todennäköisempää se on puolestaan Etelä-Savossa ja heikosti merkitsevästi Kaakkois-Suomessa.

Taulukossa 4 on raportoitu tulokset logit-estimoinneista, joissa selitettävänä muuttujina ovat

- mennyt (viimeisen 3 vuoden aikana tapahtunut) ja
- tuleva kasvu (seuraavaan 3 vuoden aikana odotettavissa oleva).

Molemmat selitettävät muuttujat ovat 1/0-tyyppisiä (kasvu = 1, ei kasvua = 0). Selittävästä muuttujasta on kaksi versiota, jotka poikkeavat verkostoitumis-muuttujan määrittelyn osalta:

- Ensimmäisessä versiossa verkosto-muuttujana on indikaattori syvemmästä yritysverkostoitumisesta (ks. määrittely liitteestä 1).
- Toisessa versiossa tämä indikaattori on kerrottu neljän yrityksen toimialan teknologia- ja osaamistasoa indikoivan muuttujan kanssa.

Näiden interaktio-termien avulla voidaan arvioida, millaisia vaikutuksia kullakin teknologia-alalla ja syvemmällä yritysverkostoitumisella on kasvuun.

Taulukon 4 tulosten perusteella toisten yritysten kanssa syvemmin verkostoitumisella ei sel-laisenaan ole selkeää tilastollista yhteyttä menneeseen tai tulevaan kasvuun. Toimialan tek-nologiatason kanssa interaktattuna syvemmällä yritysverkostoitumisella näyttäisi olevan ti-lastollisesti positiivinen yhteys matalan teknologiatason teollisuustoimialoilla sekä aikai-semman kasvun että tulevan kasvuodotuksen kanssa. Muiden interaktioiden yhteys kas-vumuuttujiin ei ole tilastollisesti merkitsevää. Sen sijaan sillä, että yritys mieltää toimivansa kansallisessa klusterissa, on selkeä positiivinen yhteys aikaisemman kasvukehityksen kans-sa; myös kasvuodotuksen kanssa yhteys on positiivinen muttei kuitenkaan tilastollisesti merkitsevää.

Muista taustamuuttujista yrityksen koolla, henkilöstön koulutustasolla, iällä, ulkomaalaisuudella, asiakassegmentillä, aineettomilla oikeuksilla tai Tekesin palveluiden käytöl-lä ei ole tilastollista yhteyttä menneen kasvun kanssa.

Sen sijaan EU-ohjelmiin osallistumisella edellisten kolmen vuoden aikana on tilastollisesti vahva yhteys menneen kasvun kanssa; heikko positiivinen yhteys on havaittavissa myös kansainvälistymisasteen ja kilpailijoista erottuvien tuotteiden kohdalla. Teknologiaintensiteetillä, mitattuna t&k-menojen osuudella liikevaihdosta, näyttäisi puolestaan olleen negatiivinen yhteys aikaisemman kasvun kanssa, mikä saattaa liittyä t&k-menojen investointiluon-teeseen ja usein pitkiinkin viiveisiin niiden vaikuttavuudessa. Alueellisesti vain Keski-Suomessa mennyt kasvu on poikennut heikosti positiivisesti Uusimaasta, muilla alueilla ti-lastollisesti merkittäviä eroja ei havaita.

Toisten yritysten kanssa syvemmin verkostoitumisella ei ole myöskään tilastollisesti merkit-sevää yhteyttä positiivisen kasvuodotuksen kanssa, sitä vastoin interaktioiden avulla matalan teknologiatason toimialaindikaattorin kanssa on positiivinen ja merkitsevä yhteys kasvuodo-tusten kanssa. Tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys on myös kilpailijoista erottuvalla tarjonnalla; hieman merkitseväksi tulevat lisäksi EU- tai Tekes-rahoituksen saanti, kuluttaja-markkinoille suuntautuminen ja vienti-intensiteetti. Yrityksen koolla on negatiivinen mutta epälineaarinen yhteys kasvuodotusten kanssa. Negatiivinen yhteys on myös t&k-intensiteetillä (ks. keskustelu edellisessä kappaleessa) ja hieman merkitsevästi indikaattorilla, että yrityksellä on henkilöstöä ulkomailla. Alueindikaattoreista Pohjanmaa on vahvasti tilas-tollisesti positiivinen, tilastollisesti ainakin hieman negatiivisia kertoimia saavat puolestaan Satakunta, Häme ja Pirkanmaa.

Taulukko 4. Kasvun osittaiskorrelaatio verkostoitumisen ja muiden taustamuuttujien kanssa.

	Mennyt kasvu	Mennyt kasvu	Tuleva kasvu	Tuleva kasvu
	Logit	Logit	Logit	Logit
Syv. yritysverk.	0.022		-0.008	
Syv. yr. v. X korkea tekn.t.		-0.020		-0.027
Syv. yr. v. X matala tekn.t.		0.186 **		0.227 ***
Syv. yr. v. X KIBS		0.040		-0.002
Syv. yr. v. X muut palv.		-0.009		-0.059
On kans. klusterissa	0.082 **	0.083 **	0.041	0.044
Henk. Suomessa, 1000 h.	-0.010	-0.010	-0.444 **	-0.456 **
Henk. määrän neliö	0.009	0.011	0.282 **	0.292 **
Korkeakoul. henk. osuus S.	0.124	0.121	-0.014	-0.015
Opistotason henk. osuus S.	0.011	0.014	0.097	0.102
On henkilöstöä ulkomailla	0.074 '	0.073 '	-0.076 '	-0.080 '
Yrityksen ikä, 10v.	-0.019	-0.009	0.001	0.014
län neliö	-0.029	-0.033	-0.055	-0.060
Ulkomaalaisomisteinen	-0.058	-0.061	0.003	-0.002
Kuluttajamarkkinat	0.069	0.071	0.089 +	0.092 +
Ei-standardituote	0.065 +	0.065 +	0.131 ***	0.132 ***
Viennin osuus liikevaihdosta	0.096 '	0.100 '	0.105 '	0.106 '
Aineettomia oikeuksia	0.012	0.012	0.012	0.013
T&K-menot per lv.	-0.411 *	-0.414 *	-0.429 *	-0.434 *
Saanut EU-rah. viim. 3. v. aik.	0.140 ***	0.147 ***	0.062 '	0.071 +
Käyttänyt Tekesin palv.	-0.035	-0.035	0.068 +	0.067 '
Uusimaa	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Varsinais-Suomi	0.059	0.052	-0.041	-0.048
Satakunta	0.034	0.034	-0.163 *	-0.165 *
Häme	0.039	0.039	-0.102 +	-0.103 +
Pirkanmaa	-0.073	-0.076	-0.101 +	-0.104 +
Kaakkois-Suomi	-0.116	-0.123 '	0.024	0.018
Etelä-Savo	0.058	0.052	0.136	0.130
Pohjois-Savo	0.082	0.076	-0.006	-0.010
Pohj.Karj./Kainuu	-0.036	-0.048	-0.057	-0.068
Keski-Suomi	0.147 +	0.146 +	0.023	0.021
Etelä-Pohjanmaa	-0.007	-0.020	0.149	0.134
Pohjanmaa	0.093	0.080	0.331 ***	0.317 ***
Lappi/Pohj.Pohjanmaa	-0.021	-0.033	0.060	0.047
Toimialakontr. (18 kpl)	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hav. lkm (otospainotettu)	9867	9867	9870	9870
Wald(Malli)	2.102 ***	2.016 ***	3.040 ***	2.990 ***

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Taulukossa on raportoitu painotetut marginaalivaikutukset. Estimoinnit on tehty Stata MP 10.1 ohjelmiston Survey-osiolla käyttäen otospainoja ja heteroskedastisuuden korjausta keskivirheiden laskennassa. Uusimaa on referenssialue. Muiden muuttujien kuvaukset ovat liitteessä 1. Tilastollinen merkitsevyys: *** = erittäin (1 % tasolla), ** = melko (5 % tasolla), * = jossain määrin (10 % tasolla), + = vähän (15 % tasolla) ja ' = hieman (20 % tasolla) merkitsevä.

Taulukossa 5 on raportoitu pienimmän neliösumman menetelmällä estimoidut osittaiskorrelaatiokerroimet, kun selitettävänä muuttujana on kannattavuus mitattuna sijoitetun pääoman tuotolla. Kannattavuudesta on kaksi versiota: alkuperäiset tilinpäätöksistä lasketut arvot se-

kä ääriarvokorjatut versiot, jossa alkuperäisen muuttujan jakauman ylä- ja alapäästä on kummastakin leikattu pois 2,5 prosenttia havainnoista.

Taulukko 5. Kannattavuuden osittaiskorrelaatio verkostoitumisen ja muiden muuttujien kanssa.

	SIPO (alkup.)	SIPO (katk.)	SIPO (alkup.)	SIPO (katk.)
	PNS	PNS	PNS	PNS
Syv. yritysverk.	-0.021	-0.003		
Syv. yr. v. X korkea tekn.t.			-0.042	-0.017
Syv. yr. v. X matala tekn.t.			0.005	-0.021
Syv. yr. v. X KIBS			-0.002	-0.001
Syv. yr. v. X muut palv.			-0.024	0.010
On kans. klusterissa	0.075 **	0.026 +	0.075 **	0.026 +
Henk. Suomessa, 1000 h.	0.100	0.115 +	0.099	0.115 +
Henk. määrän neliö	-0.058	-0.067 +	-0.057	-0.067 +
Korkeakoul. henk. osuus S.	0.261	-0.064 '	0.257	-0.067 +
Opistotason henk. osuus S.	-0.199 +	-0.022	-0.200 *	-0.024
On henkilöstöä ulkomailla	-0.029	-0.024	-0.029	-0.024
Yrityksen ikä, 10v.	0.260 '	-0.092	0.259	-0.094
Iän neliö	-0.098 '	0.017	-0.098 '	0.017
Ulkomaalaisomisteinen	-0.059	0.017	-0.059	0.018
Kuluttajamarkkinat	-0.020	-0.007	-0.019	-0.006
Ei-standardituote	-0.027	0.016	-0.027	0.017
Viennin osuus liikevaihdosta	0.178 **	0.034 '	0.181 **	0.037 +
Aineettomia oikeuksia	0.063	-0.003	0.064	-0.003
T&K-menot per lv.	-1.234 **	-0.146 **	-1.245 ***	-0.147 **
Saanut EU-rah. viim. 3. v. aik.	-0.073 **	-0.025 *	-0.072 **	-0.026 *
Käyttänyt Tekesin palv.	-0.079 +	-0.013	-0.080 +	-0.013
Uusimaa	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Varsinais-Suomi	0.012	-0.039 '	0.010	-0.039 '
Satakunta	0.013	-0.064 ***	0.014	-0.063 ***
Häme	-0.044	-0.025	-0.046	-0.027
Pirkanmaa	-0.003	-0.003	-0.004	-0.003
Kaakkois-Suomi	-0.067 +	-0.070 ***	-0.068 +	-0.071 ***
Etelä-Savo	0.021	0.014	0.019	0.014
Pohjois-Savo	0.002	-0.013	0.001	-0.012
Pohj.Karj./Kainuu	0.080	-0.008	0.077	-0.007
Keski-Suomi	0.181 +	-0.011	0.180 +	-0.011
Etelä-Pohjanmaa	0.079 '	0.027	0.077 '	0.028
Pohjanmaa	0.040	0.052 *	0.039	0.055 *
Lappi/Pohj.Pohjanmaa	0.146 +	0.011	0.143 +	0.011
Vakio	0.080	0.275 ***	0.073	0.283 ***
Toimialakontr. (18 kpl)	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hav. lkm (otospainotettu)	10936	10342	10936	10342
Wald(Malli)	1.938 ***	3.021 ***	1.836 ***	2.874 ***

Lähde: Etlan kysely 5-6/08. Estimoinnit on tehty Stata MP 10.1 ohjelmiston Survey- osiolla käyttäen otospainoja ja heteroskedastisuuden korjausta keskivirheiden laskennassa. Uusimaa on referenssialue. Muuttujien kuvaukset ovat liitteessä 1. Tilastollinen merkitsevyys: *** = erittäin (1 % tasolla), ** = melko (5 % tasolla), * = jossain määrin (10 % tasolla), + = vähän (15 % tasolla) ja ' = hieman (20 % tasolla) merkitsevä.

Taulukossa 5 käytetään kannattavuusmittarista kahta versiota, jotta huomattavasti poikkeavien ääriarvojen mahdollista vaikutusta tuloksiin voidaan arvioida. Selittävien muuttujien osalta verkostoitumismuuttujasta on myös kaksi versiota ja ne ovat määritelty kuten kasvuestimoinneissa, joten taulukossa on raportoitu yhteensä neljän estimoinnin tulokset.

Taulukon 5 estimointien perusteella yritysverkostoitumismuuttujilla ei ole selkeää tilastollista yhteyttä kannattavuuden kanssa. Sen sijaan kaikissa neljässä estimointiversioissa tilastollisesti ainakin hieman merkitsevän positiivisen kertoimen saavat kansallisessa klusterissa toimiminen ja vienti-intensiteetti. Negatiivinen kerroin puolestaan saadaan t&k-intensiteetille, EU-ohjelmiin osallistumiselle ja aluekontrolleista Kaakkois-Suomelle. Lisäksi yrityksen koolla on positiivinen mutta epälineaarinen ja aluekontrolleista Pohjanmaalla positiivinen yhteys äärihavaintojen vaikutuksesta eliminoidun kannattavuuden kanssa. Satakunta saa puolestaan negatiivisen vahvasti merkitsevän kertoimen ja Varsinais-Suomi sekä korkeakoulutetun henkilöstön osuus heikosti merkitsevän negatiivisen kertoimen versioissa, joissa selitetään äärihavaintojen vaikutuksesta eliminoitua kannattavuuden tasoa. T&k:n ja koulutetun henkilöstön negatiiviset kertoimet saattavat liittyä näiden erien investointiluonteeseen ja viiveisiin, joilla niiden vaikutukset näkyvät yritysten kannattavuudessa.

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä raportissa *verkostoituminen on normaalia vaihdantasuhdetta syvempää kumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa*. Toteutettu yritysjohtakysely osoittaa, että verkostoituminen on varsin yleistä: kolme neljäsosaa yrityksistä on verkostoitunut ainakin jonkun oman yrityksen ulkopuolisen tahon kanssa.¹¹ Selvästi yleisintä on verkostoituminen toisten yritysten kanssa (70 %); oppi- ja tutkimuslaitosten (34 %) sekä viranomaisten (19 %) kanssa verkostoituminen on selvästi harvinaisempaa. Alueellisesti verkostoituminen on keskimääräistä yleisempää Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Keski-Suomessa ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla.

Verkostoituminen koetaan tärkeäksi oman yrityksen menestyksen kannalta. Yritysverkostoitumista pitää erittäin tai melko tärkeänä 90 %, oppi- ja tutkimuslaitosverkostoitumista 74 % ja viranomaisverkostoitumista 69 % yritysjohtajista.¹²

Noin puolella verkostoituneista yrityksistä kumppanuussuhteita voidaan pitää syvänä siinä mielessä, että niiden *loppuminen heikentäisi merkittävästi yrityksen pidemmän aikavälin menestymismahdollisuuksia, vaikka puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivatkin ennallaan*. Syvemmän verkostoitumisen osuus kaikesta verkostoitumisesta on suuri etenkin korkean teknologian aloilla ja alueittain hämäläisten yritysten keskuudessa.

Suomalaisyrittysten verkostoituminen on pääasiassa maantieteellisellä lähi-alueella (noin 50 kilometrin päässä omasta toimipisteestä) tai muualla Suomessa. Vain yritysten välisessä verkostoitumisessa kansainvälisyys on merkittävässä roolissa: noin viidesosa on verkostoitunut yritysten ulkomaisten yksiköiden kanssa pääasiassa EU-alueella (kaksi kolmasosaa kaikesta ulkomaisesta yritysverkostoitumisesta). Oppi- ja tutkimuslaitos- sekä viranomaisverkostoitumisesta peräti kaksi kolmasosaa on lähialueella ja vain kuutisen prosenttia näiden kohdalla on kansainvälistä.

Sekä määrällisesti että laadullisesti verkostoituminen on leimallisesti yritysten välinen ilmiö. Verkostokumppanit ovat tärkeitä toimittajia ja asiakkaita – yritysten kanssa verkostuneilla noin 30 % ostoista tulee ja myynnistä menee kumppaneille – mutta toisaalta noin puolet on verkostoituneita myös sellaisten yrityskumppaneiden kanssa, jotka eivät ole asiakkaita tai toimittajia.

Mitkä yritysominaisuudet ovat yhteydessä verkostoitumiseen? Kysymyksen selvittämiseksi tehtiin moniulotteinen regressioanalyysi, jossa yhtä aikaa huomioitiin yrityksen iän, koon, omistusrakenteen, kansainvälistymisen, markkinasuuntautuneisuuden, tietointensiivisyyden ja koulutusrakenteen vaikutus. Lisäksi kontrolloitiin TE-keskusalue, toimiala sekä julkisten palvelujen ja rahoituksen käyttö. Kun siis mainitut muut seikat on huomioitu, verkostoituminen näyttäisi olevan positiivisessa yhteydessä yrityksen suurempaan kokoon (vaikutus heikke-

---

¹¹ Koska verkostoituminen on monitahoinen ja hieman vaikeasti hahmotettava ilmiö, kyselyssä kartoitettiin myös yritysysteistyötä ja klusteroitumista. Näiden vaihtoehtoisten lähestymistapojen antama yleiskuva on varsin samankaltainen kun verkostoitumisen, johon tässä raportissa on keskitytty.

¹² Osuudet laskettu niistä yrityksistä, jotka harjoittavat kyseisen tyyppistä verkostoitumista.

nee yrityskoon kasvaessa), henkilöstön korkeampaan koulutusasteeseen ja julkiseen tukeen. Kaikkia näitä havaintoja voidaan pitää melko intuitiivisina: verkostoitumisen aloittamiseen ja ylläpitämiseen liittyy tiettyjä kiinteitä kustannuksia, jotka aivan pienimmille yrityksille ovat suhteellisesti suurempia; verkostoituminen ja siitä hyötyminen vaatii avoimuutta, laaja-alaisuutta ja muutosvalmiutta, mitkä lienevät yhteydessä henkilöstön koulutustasoon; julkisen tuki saattaa ruokkia ja toisinaan jopa edellyttää verkostoitumista – ainakin molemmat edellyttävät yrityksen omaa ulospäin suuntautuvaa aktiivisuutta.

Monimuuttuja-analyysissa patenttien ja/tai muiden aineettomien oikeuksien omistamisella on havaittavissa yhteys etenkin yritysten kanssa verkostoitumiseen. Eräs mahdollinen tulkinta tälle on, että verkostoitumista harrastetaan enemmän silloin, kun oman ydinosaamisen leviämistä ei tarvitse pelätä sen riittävän juridisen suojauksen johdosta.

Monimuuttuja-analyysissa kilpailijoista poikkeava tuote on yhteydessä oppi- tai tutkimuslaitosverkostoitumiseen. Tälle on monia mahdollisia tulkintoja: aiempi yhteistyö on ehkä kantanut hedelmää radikaalien innovaatioiden kautta; kilpailijoita uniikimman tuotteen jatkokehittäminen ja ylläpito saattaa vaatia oppi- ja tutkimuslaitoskontakteja; yrityksen avarakatseisuus saattaa näkyä sekä sen erilaistetussa tarjonnassa että heterogeenisessä kumppanuusportfoliossa.

Onko verkoistoituminen sitten yhteydessä yrityksen kasvuun tai kannattavuuteen? Yleisesti ottaen tässä analyysissa ei havaita tilastollisesti merkitsevää yhteyttä verkostoitumisen ja yritysten kasvun tai kannattavuuden välillä. Aiempi toisella aineistolla tehty tutkimuksemme (Pajari- nen & Rouvinen, 2008) päättyy samaan johtopäätökseen. Osin kyse voi olla käytetyn aineis- ton poikkileikkausluonteesta tai muista ominaisuuksista, mutta verkostoituminen on myös niin monimuotoinen ilmiö, ettei sen vangitseminen tilastollisin testein tai ekonometrisin mal- lein ole kovin suoraviivaista. Lisäksi on syytä pitää mielessä, ettei verkostoituminen suin- kaan automaattisesti tai itsestään tue kannattavuutta tai kasvua – yleisellä tasolla siitä voi yhtä hyvin olla hyötyä kuin haittaa. Olennaista on verkostoitumisen sisältö ja muoto – oikein toteutettuna se voi olla tärkeä tekijä yrityksen liiketaloudellisessa menestyksessä. Tähän asti käytetyt aineistot sisältävät kaikentyyppistä verkostoitumista, eikä niissä ole edes auttavasti mahdollista erotella laadullisesti ”hyviä” ja ”huonoja” tyyppisiä.

Aiempaan tutkimuksemme verrattuna tämän raportin analyysissa tulee kuitenkin muutamia lisähavaintoja: verkostoituminen on ehkä yhteydessä kasvuun matalan teknologian aloilla. Eräs mahdollinen tulkinta tälle on se, että tietyissä tapauksissa verkostoituminen saattaa toimia omien kehityspanosten korvikkeena ja siten tukea yrityksen kilpailukykyä.

Vaikka verkostoitumisella ei näytä olevan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä kannattavuuteen, kansallisessa klusterissa toimimisella näyttäisi oleva jonkinasteinen positiivinen yhteys yrityksen kannattavuuteen.

Tässä raportissa esitetystä analyysista nousee lukuisia yleisempiäkin johtopäätöksiä:

Tarkasteltaessa ja vertaillaessa yleisemmän ja syvemmän verkostoitumisen alueellisuutta Suomessa on nähtävissä merkkejä siitä, että osin verkostoituminen on välttämätön eikä vain vaihtoehtoinen toimintapa: verkostoitumiseen tukeudutaan erityisesti paikoissa, jossa omaan toimintaan liittyviä panoksia ei ehkä lainkaan ole muuten saatavissa.

Vaikka alueellisia eroja on, verkostoituminen on leimallisesti paikallista ja suomalaista toimintaa erityisesti mitä tulee oppi- ja tutkimuslaitos- sekä viranomaisverkostoitumiseen. Vaikka oppilaitosten ja hallinnon maantieteellistä hajanaisuutta on ehkä oikeutetustikin ja usein kritisoitu, verkostoitumisen näkökulmasta alueellisuus on tärkeää ja siitä on etua.

Monikansallisesti toimivien yritysten liiketoimintojen hajautuessa maantieteellisesti yhä laajemmin ja hienojakoisemmin ollaan Suomessakin enenevässä määrin puhuttu laajojen kansallisten klustereiden vähittäisestä murenemisestä ja lopulta hajoamisesta. Tämän analyysin havaintojen perusteella kansalliset verkostot ja klusterit ovat edelleen elinvoimaisia: yli puolet yrityksistä katsoo verkostoitumisensa lisääntyneen viimeisen kolmen vuoden aikana (vähenyntynyt vain kahdella prosentilla); yli puolet klusteriin kuuluvista yrityksistä koki, että klusterin elinvoimaisuus on lisääntynyt viimeisen kolmen vuoden aikana.

LIITE 1. REGRESSIOMALLIEN MUUTTUJIEN KUVAUS

Muuttuja	Kuvaus	Painotettu		
		Keskiarvo	Keskiahj.	Hav. lkm
Yritysverk.	On verkostoitunut toisten yritysten kanssa (1/0)	0.701	0.015	11060
Oppi- ja tutk.l. verk.	On verkostoitunut oppi- tai tutkimuslaitosten kanssa (1/0)	0.344	0.015	10313
Viranomaisverk.	On verkostoitunut viranomaistahojen kanssa (1/0)	0.187	0.013	10053
Syv. yritysverk.	On verkostoitunut toisten yritysten kanssa niin, että sen loppumisella olisi merkittävä vaikutus pitkän ajan menestymismahdollisuuksiin vaikka puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivat. Johdettu kahdesta kyselyn kysymyksestä: jotta muuttuja saa arvon 1, niin yrityksen pitää olla verkostoitunut yritysten kanssa (kys. 2) ja vastannut kysymyksen 14 vastausluokkiin 3 tai 4 (melko tai erittäin merkittävästi), muussa tapauksessa muuttujan arvo on 0. (1/0)	0.348	0.015	11060
Syv. yr. v. X korkea tekn.t.	Interaktio: Syv. yritysverk. X toimii korkean teknologiatason teollisuustoimialalla	0.093	0.006	11060
Syv. yr. v. X matala tekn.t.	Interaktio: Syv. yritysverk. X toimii matalan teknologiatason teollisuustoimialalla	0.042	0.004	11060
Syv. yr. v. X KIBS	Interaktio: Syv. yritysverk. X toimii KIBS-alalla	0.067	0.005	11060
Syv. yr. v. X muut palv.	Interaktio: Syv. yritysverk. X toimii muulla palvelualalla kuin KIBS	0.146	0.012	11060
Mennyt kasvu	Yrityksen henkilöstömäärä Suomessa on kasvanut viimeisten 3 vuoden aikana (1/0)	0.507	0.017	9867
Tuleva kasvu	Odotus, että yrityksen henkilöstömäärä Suomessa kasvaa seuraavien 3 vuoden aikana (1/0)	0.478	0.017	9870
SIPO (alkup.)	Sijoitetun pääoman tuotto viimeisimmältä käytettävissä olevalta vuodelta	0.215	0.020	10936
SIPO (katk.)	Sijoitetun pääoman tuotto; sekä jakauman ylä- ja alapäätä leikattu 2.5 prosenttia	0.192	0.007	10342
On kans. klusterissa	Toimii kansallisessa klusterissa (1/0)	0.275	0.015	9969
Henk. Suomessa, 1000 h.	Henkilöstömäärä (1000 h.) Suomessa viimeisimmältä käytettävissä olleelta vuodelta, yli 2000 henkilöä työllistävät koodattu työllistävän 2000 henkilöä	0.074	0.004	11078
Henk. määrän neliö	Henkilöstömäärä Suomessa, neliötermi	0.044	0.007	11078
Korkeakoul. henk. osuus S.	Korkeakoulutetun henkilöstön osuus koko henkilöstöstä Suomessa viimeisimmältä käytettävissä olleelta vuodelta	0.148	0.007	9181
Opistotason henk. osuus S.	Opistotason henkilöstön osuus koko henkilöstöstä Suomessa viimeisimmältä käytettävissä olleelta vuodelta	0.282	0.008	9389
On henkilöstöä ulkomailla	Yrityksellä on henkilöstöä ulkomailla (1/0)	0.134	0.011	9787
Yrityksen ikä, 10v.	Yrityksen ikä (10 v.), yli 20 vuotiaiden iäksi koodattu 20 vuotta	1.517	0.017	11078
Iän neliö	Yrityksen iän neliötermi	2.604	0.046	11078
Ulkomaalaisomisteinen	Yritys on ulkomaalaisomisteinen (1/0)	0.118	0.009	11078
Kuluttajamarkkinat	Yrityksen tulot tulevat pääosin kuluttajilta (1/0)	0.164	0.014	9579
Ei-standardituote	Yrityksen merkittävin tuote tai palvelu poikkeaa merkittävästi lähimmän kilpailijan vastaavasta	0.292	0.015	9498
Viennin osuus liikevaihdosta	Yrityksen Suomen yksiköiden tuotteiden ja palveluiden vienti suhteessa kyseisten yksiköiden liikevaihtoon	0.199	0.010	8667
Aineettomia oikeuksia	Yrityksellä on aineettomia oikeuksia, kuten patenteja, tuotemerkkejä, tekijänoikeuksia, yms. (1/0)	0.398	0.016	9576
T&K-menot per lv.	Tutkimus- ja tuotekehitysmenot suhteessa liikevaihtoon	0.037	0.002	7752
Saanut EU-rah. viim. 3. v. aik.	On osallistunut EU-ohjelmiin tai muutoin saanut EU-rahoitusta viimeisten 3 vuoden aikana (1/0)	0.292	0.014	9947
Käyttänyt Tekesin palv.	On käyttänyt Tekesin palveluita (1/0)	0.487	0.018	7711

Aluekontrolleista Uusimaa on referenssialue.
Toimiakontrolleista elintarvikkeiden valmistus on referenssitoimiala.
Estimoineissa selittävien muuttujien puuttuvat havainnot on korvattu arvolla nolla.

LIITE 2. KYSELYN TOTEUTUS JA PERUSJAKAUMAT

KYSELYN TOTEUTUS

Kohdepopulaation määrittely

Kohdepopulaatio on muodostettu Tilastokeskuksen yritysrekisterin vuositilastosta vuodelta 2006. Kohdejoukkoon lukeutuvat kaikki vähintään 10 henkeä työllistävät osakeyhtiöt teollisuudessa, kaupassa ja palveluissa. Kaikkiaan kohdepopulaatiossa oli 11 078 yritystä.

Otoksen muodostaminen

Käytetty otostekniikka on Cochranin (1977, luku 5) tarkoittamassa mielessä yksinkertainen ositettu satunnaisotanta (*stratified random sampling without replacement or clustering*), jossa osapopulaatiot (*strata*) muodostettiin alueellisen sijainnin, toimialan sekä kokoluokan kombinaatioista. Alueellinen sijainti määriteltiin Työvoima- ja elinkeinokeskusten (TE-keskusten) pohjalta. Yritysten vähäisen lukumäärän vuoksi Pohjois-Karjala ja Kainuu yhdistettiin, samoin kuin Lappi ja Pohjois-Pohjanmaa. Yhteensä alueita on 13. Toimialan mukaan osapopulaatioita muodostettiin 4: teollisuus jaettiin toimialan teknologiatason mukaan korkean ja matalan teknologiatason toimialoihin perustuen OECD:n ja Tilastokeskuksen toimialamäärittelyihin (Hatzichronoglou, 1997; OECD, 1995; Tilastokeskus, 2001). Palvelualat jaettiin tietointensiivisiin liike-elämän palveluihin (KIBS) ja muihin palvelualoihin perustuen Toivosen (Toivonen, 2001, liite1) ryhmittelyyn. Kokoluokan kaksi osapopulaatiota muodostettiin yrityksen Suomessa suoraan työllistämän henkilöstömäärän mukaan: populaatiossa pienempien ryhmään määriteltiin 10–49 henkilöä työllistävät yritykset ja suurempien ryhmään vähintään 50 henkilöä työllistävät yritykset. Kaiken kaikkiaan otannan osapopulaatioita on 104 (= 13 x 4 x 2).

Kyselyn toteutus – Yleistä

Kysely toteutettiin Internet-kyselynä touko-kesäkuussa 2008. Kohdeyrityksiä lähestyttiin sähköpostitse, jossa selitettiin kyselyn tarkoitus. Lisäksi viestissä oli www-linkki itse kyselyyn. Kohdepopulaation (11 078) yrityksistä sähköpostiosoite saatiin rekistereistä kaikkiaan 5 319 yritykselle. Näistä vanhentuneita tai muuten toimimattomia oli 800; toimiva sähköpostiosoite oli siis 4 519 yritykselle. Kaikkiaan kyselyyn saatiin 1 300 vastausta. Niistä 14 hylättiin, koska vastaajat eivät olleet vastanneet kyselyn alussa esitettyihin olennaisiin kysymyksiin koskien yhteistyösopimuksia ja verkostoitumista; näin ollen hyväksytyjä vastauksia oli yhteensä 1 286. Suhteessa kohdepopulaatioon hyväksytyjä vastauksia oli siis 11,6 % ja suhteessa lähetettyihin sähköpostikontakteihin $1\,286 / 4\,519 = 28,5\%$ (= vastausprosentti).

Painokertoimet

Kyselyvastausten painotus on tarpeen, kun halutaan laskea otoksesta koko populaatiota kuvaavia ominaisuuksia. Painojen laskeminen ja käyttö on melko monimutkainen toimenpide ja täsmälleen ”oikeiden” painojen määrittäminen ja laskeminen riippuu aina siitä, mitä niillä tavoitellaan. Huomioitavia seikkoja ovat mm. suunnitelman mukaisesta osituksesta johtuvat vaikutukset (*sampling design/stratification*), tulemasta (= kyselyn toteutuksen ja saatujen vastausten) vaikutukset (*poststratification*), vastausalttiuden (*non-response*) vaikutukset sekä

mahdollinen tarve huomioida se, että täysin satunnainenkin otoksen ja tuleman ero johtaa siihen, ettei otos- tai todennäköisyyspainot (*sampling* tai *probability weights*, viitaten erityisesti *Stata*-tilasto-ohjelma [`pweight=...`] määrittelyyn) summaudu koko populaation kooksi (ongelman korjaamiseksi on harkittavissa ”*blow-up*” tai *expansion* painojen käyttäjä).

Tässä yhteydessä on muodostettu painot, joilla korjataan lähinnä ositetusta otannasta aiheutuva harha; samalla tulee kuitenkin huomioiduksi myös vastausalttiudesta aiheutuva harha, sikäli kun nämä liittyvät osituksen perusteisiin. Painojen avulla voidaan korjata tuleman ominaisuudet kohdepopulaatiota vastaaviksi. Niitä tulee käyttää aina silloin, kun kaikkien kyselyvastausten perusteella halutaan tehdä päätelmiä koko populaatiota koskien. Koska tulema (1 286) on suurehko suhteessa (12 %) kohdepopulaatioon (11 078), painotuksessa huomioidaan, että otanta on tehty ”ilman takaisinpanoa” (*without replacement*) käyttämällä ns. rajallisen kohdepopulaation korjausta (*fpc, finite population control*).

Osapopulaatioista yhtä lukuun ottamatta kaikkiin saatiin vähintään yksi hyväksytty vastaus. Ennen painokertoimien laskentaa kyselyssä tämä ilman vastauksia jäänyt osapopulaatio, suuret KIBS-alan yritykset Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, yhdistettiin muihin suuriin palvelualan yrityksiin kyseisellä alueella. Useista osapopulaatioista saatiin sen sijaan vain yksi hyväksytty vastaus. Jotta painokertoimien käyttö tilastollisten testien yhteydessä olisi tässä tilanteessa mielekäästä, näiden osapopulaatioiden osalta kunkin muuttujan keskihajonnan laskentaan käytettiin skaalausta, jossa keskihajonnaksi määriteltiin sama arvo kuin kyseisen muuttujan useita vastauksia omaavien osapopulaatioiden keskihajontojen keskiarvo (Statan `svyset-komennon` optio `singleunit(scaled)`).

PERUSJAKAUMAT

Seuraavassa raportoidaan lyhyesti kysymysten suorat jakaumat sekä kommentoidaan tuloksia alueittain, toimialoittain ja kokoluokittain – täydellisenä numeerisessa muodossa tulokset ovat liitteessä 4. Kyselylomake on liitteessä 3. Tässä yhteydessä käsitellään vain painotettuja tuloksia; painottamattomat tiedot, samoin kuin muut yksityiskohtaisemmat tiedot löytyvät liitteen 4 taulukoista. Osasta kysymyksiä kommentoidaan myös tilastollisten testien tuloksia. Ne ovat pääosin t-testejä, joissa testataan kunkin alaluokan (esim. Uusimaa) keskiarvon poikkeaman merkitsevyyttä muiden kyseisen alaluokan kategorioiden (muut alueet) yhteisestä keskiarvosta.

Yhteistyösopimukset ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyösopimuksia jossain muodossa ulkopuolisten tahojen kanssa oli kaikkiaan 86 prosentilla yrityksistä. Alueittain tarkasteltuna yhteistyösopimuksia oli suhteellisesti eniten

- Etelä-Savossa (96 prosentilla alueen yrityksistä),
- Kaakkois-Suomessa (93 %) ja
- Satakunnassa (93 %).

Kukin näistä poikkesi myös tilastollisesti vähintään 15 prosentin tasolla muiden alueiden yhteenlasketusta keskiarvosta. Harvinaisinta yhteistyösopimusten tekeminen oli

- Lapissa ja
- Pohjois-Pohjanmaalla (75 %).

Toimialoittain tarkasteltuna yhteistyösopimukset olivat huomattavasti yleisempiä teollisuudessa kuin palveluissa: korkean teknologiatason teollisuusyrityksistä 93 prosentilla oli jotain

yhteistyösopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa, matalan teknologiatason teollisuusyrityksissä osuus oli jopa korkeampi (94 %), kun taas KIBS-palveluissa osuus oli 83 % ja muissa palveluissa 81 %. Kokoluokittain suurilla yrityksillä oli useammin yhteistyösopimuksia kuin pienillä (94 % vs. 83 %).

Kyselyssä kartoitettuja yhteistyön osa-alueita olivat tuotanto, myynti ja markkinointi, jakelu sekä tutkimus- ja kehittämistoiminta (t&k). Yhteistyösopimukset olivat huomattavasti tavallisempia tuotannossa ja jakelussa kuin markkinoinnissa tai t&k-toiminnassa. Vastanneista

- 58 % oli yhteistyösopimuksia tuotannossa,
- 56 % jakelussa,
- 49 % myynnissä ja markkinoinnissa ja
- 34 % t&k-toiminnassa.

Tuotannollinen yhteistyön yleisyys poikkesi tilastollisesti merkitsevästi muiden alueiden yhteenlasketusta keskiarvosta ylöspäin alueellisesti

- Pohjanmaalla (73 %),
  - Satakunnassa (72 %) ja
  - Pohjois-Savossa (70 %);
- vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin
- Uudellamaalla (54 %) ja
  - Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla (44 %).

Toimialoitain tuotannollinen yhteistyö oli teollisuudessa huomattavasti yleisempää kuin palveluissa; teollisuuden sisällä tuotannolliset yhteistyösopimukset olivat tavallisempia korkean teknologian toimialoilla. Kokoluokittain tuotannollinen yhteistyö oli yleisempää suurissa yrityksissä.

Markkinoinnissa ja myynnissä yhteistyösopimusten yleisyys poikkesi tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin alueellisesti

- Etelä-Savossa,
- Pohjois-Karjalassa/Kainuussa,

toimialoitain teollisuuden matalan teknologiatason aloilla, ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Vastaavasti tilastollisesti merkitsevästi alaspäin osuus poikkesi alueellisesti

- Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, ja
- toimialoitain ei-KIBS palveluissa.

Jakeluun liittyvissä yhteistyösopimuksissa tilastollisesti merkitsevä poikkeama ylöspäin havaittiin alueellisesti

- Pohjois-Savossa,

toimialoitain teollisuuden matalan teknologiatason toimialoilla sekä ei-KIBS palveluissa ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Vastaavasti jakeluun liittyvä yhteistyön yleisyys poikkesi tilastollisesti merkitsevästi alaspäin alueellisesti

- Varsinais-Suomessa ja
- toimialoitain KIBS-aloilla.

T&k-toimintaan liittyvät yhteistyösopimukset olivat tilastollisesti tarkasteltuna yleisimpiä

- Etelä-Savossa,
- Pohjanmaalla ja
- Keski-Suomessa,

molemmissa teollisuuden alaryhmissä ja palveluiden KIBS-aloilla sekä suurissa yrityksissä. Vastaavasti tilastollisesti harvinaisinta t&k:hon liittyvä yhteistyö oli Uudellamaalla ja Satakunnassa ja ei-KIBS-palveluissa.

Verkostoituminen

Verkostoitumisella kyselyssä tarkoitettiin *normaalialue vaihdantasuhdetta syvempää kumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa.*

Verkostoituminen kysyttiin erikseen koskien toisia

- yrityksiä,
- oppi- ja tutkimuslaitoksia sekä
- viranomaistahoja.

Yrityksistä 74 prosenttia oli verkostoitunut ainakin jonkin edellä mainitun tahon kanssa. Tilastollisesti merkitsevästi verkostoitumisen yleisyys poikkesi keskiarvosta ylöspäin alueellisesti

- Pohjois-Savossa (85 %),
- Pohjois-Karjalassa/Kainuussa (84 %),
- Keski-Suomessa (83 %) ja
- Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla (81 %),

toimialoittain KIBS-aloilla (86 %) ja kokoluokittain suurissa yrityksissä (81 %). Vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin alueellisesti

- Hämeessä (64 %),
- Varsinais-Suomessa (63 %) ja
- Satakunnassa (61 %) ja

toimialoittain ei-KIBS-palveluissa (70 %).

Toisten yritysten kanssa verkostoituminen

Toisten yritysten kanssa verkostoituneita oli 70 % yrityksistä. Tilastolliset poikkeamat alueellisesti, toimialoittain ja kokoluokittain olivat samat kuin yllä mainitut ryhmät koskien verkostoitumista ylipäänsä.

Kyselyssä jaoteltiin verkostoitumista maantieteellisesti neljään kategoriaan: lähialue (n. 50 km säteellä yrityksestä), muu Suomi, muu EU-alue ja muu maailma. Verkostoitumisen osuutta pyydettiin arvioimaan kullakin näistä alueista skaalalla 0, 1-25, 26-50, 51-75 ja 76-100 %. Vastausasteikko muunnettiin "jatkuva" kyselyn analyysivaiheessa seuraavasti: aluksi lukuarvoksi asetettiin kunkin kategorian keskipiste, esimerkiksi luokkaan 2 (=1-25 %) vastanneille arvoksi annettiin $(1\% + 25\%) / 2 = 13\%$. Luokan 1 (0 %) ja puuttuvat vastaukset saivat arvon nolla. Kun tämä muunnos oli tehty kaikille alakohtille, niin vastaukset skaalattiin vastaajakohtaisesti jakamalla edellä asetettu lukuarvo kaikkien alakohtien summalla, jolloin vastaajakohtaisesti alakohtien vastaukset summautuvat sataan prosenttiin. Näin skaalattuna verkostoitumisesta toisten yritysten kanssa kohdistui

- lähialueelle 47 %,
- muualle Suomeen 31 %,
- muualle EU-alueelle 14 % ja
- muualle maailmaan 7 %.

Lähialueen osuus poikkesi tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin alueellisesti Pohjois-Savossa ja kokoluokittain pienissä yrityksissä; vastaavasti poikkeama keskiarvosta alaspäin oli alueittain Satakunnassa ja Kaakkois-Suomessa ja toimialoitain teollisuuden korkean teknologian aloilla. Verkostoimisen osuus muualla Suomeen poikkesi tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin Kaakkois-Suomessa, Satakunnassa ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, ja teollisuuden matalan teknologian toimialoilla; kokoluokittain eroja osuuksissa ei havaittu. Vastaavasti tilastollisesti merkitsevä poikkeama alaspäin oli Uusimaalla ja KIBS-aloilla. Muun EU:n tapauksessa keskiarvosta poikkeama ylöspäin havaittiin Uusimaalla ja teollisuuden korkean teknologian aloilla; vastaavasti poikkeama alaspäin oli Varsinais-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Kaakkois-Suomessa, Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa. Muun maailman kohdalla tilastollisesti merkitsevä poikkeama ylöspäin havaittiin Uusimaalla ja KIBS-aloilla ja poikkeama alaspäin Satakunnassa, Hämeessä, Pohjois- ja Etelä-Savossa, Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, ja toimialoitain teollisuuden matalan teknologian aloilla sekä ei-KIBS-aloilla.

Oman yrityksen menestymisen kannalta toisten yritysten kanssa verkostoitumista piti melko tai erittäin merkittävänä 90 % yritysten kanssa verkostoituneista. Tätä mieltä oltiin etenkin Kaakkois-Suomessa ja Etelä-Savossa sekä teollisuuden korkean teknologian toimialaryhmässä; vähiten samaa mieltä väitteen kanssa oltiin Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevien yritysten keskuudessa.

Toisten yritysten kanssa verkostoituneilla yrityksillä verkostokumppaneiden osuus yrityksen tavara- ja palveluostoista oli keskimäärin 32 %. Osuus oli tilastollisesti merkitsevästi pienempi Etelä-Pohjanmaalla (24 %) ja KIBS-aloilla (24 %) ja merkitsevästi suurempi ei-KIBS-aloilla (37 %).

Vastaavasti niiden asiakasyritysten osuus tavara- ja palvelumyynnistä, joiden kanssa yritys oli verkostoitunut, oli keskimäärin 30 %. Osuus oli vertailuryhmään verrattuna tilastollisesti merkitsevästi pienempi Etelä-Savossa (19 %), Pohjois-Savossa (21 %), Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla (23 %), KIBS-palveluissa (26 %) ja pienissä yrityksissä (29 %). Vastaavasti osuus oli suurempi teollisuuden korkean teknologian aloilla (34 %) ja suurissa yrityksissä (33 %).

Yli puolet (51 %) yritysverkostoja omaavista yrityksistä oli verkostoitunut sellaisten yritysten kanssa, jotka eivät olleet yrityksen toimittajia tai asiakkaita. Osuus oli tilastollisesti suurempi alueittain Etelä-Savossa ja Kaakkois-Suomessa, toimialoitain molemmissa palveluryhmissä, kokoluokittain tilastollisesti merkitseviä eroja ei havaittu. Vastaavasti osuus oli tilastollisesti merkitsevästi pienempi Hämeessä, Keski-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuden molemmissa toimialaryhmissä.

Oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoituminen

Oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa oli verkostoitunut hieman yli kolmannes (34 %) yrityksistä. Alueittain osuus poikkesi vertailuryhmän keskiarvosta tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, KIBS-aloilla ja suurissa yrityksissä. Poikkeama alaspäin havaittiin Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla, ei-KIBS-aloilla sekä pienissä yrityksissä. Vastaavasti kuin yritysverkostoitumisen tapauksessa skaalaamalla verkostoitumisen alueellinen ulottuvuus havaittiin, että verkostoitumisesta 68 % kohdistui lähialueen oppi- ja tutkimuslaitoksiin, 27 % muualla Suomessa, 4 % muualla EU-alueella ja 2 % muualla

maailmassa sijaitseviin oppi- ja tutkimuslaitoksiin. Lähialueen osuus poikkesi tilastollisesti ylöspäin Satakunnassa, Keski-Suomessa ja ei-KIBS-aloilla, ja alaspäin Etelä-Savossa ja molemmassa teollisuuden toimialaryhmissä. Muun Suomen oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoitumisessa poikkeama ylöspäin havaittiin Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevien yritysten kohdalla sekä teollisuuden toimialaryhmissä; poikkeama alaspäin oli Satakunnassa ja Keski-Suomessa sijaitsevien yritysten kohdalla sekä ei-KIBS-aloilla. Muualla EU-alueella sijaitsevien oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoitumisen osuus poikkesi vertailuryhmästä tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin vain teollisuuden korkean teknologiataason toimialaryhmässä, poikkeama alaspäin havaittiin Satakunnassa, Pirkanmaalla, Kaakkois-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla sijaitsevien yritysten kohdalla sekä ei-KIBS-palveluissa. Muualla maailmassa sijaitsevien oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoituminen poikkesi tilastollisesti merkitsevästi vertailuryhmän keskiarvosta ylöspäin vain Uusimaalla. Alaspäin poikkeamia oli useissa alaryhmissä, useimmiten siksi, ettei alaryhmässä yksikään yritys ollut verkostoitunut muualla maailmassa sijaitsevien oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa.

Oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa verkostoituneista yrityksistä 76 % piti sitä melko tai erittäin tärkeänä yrityksen menestymisen kannalta. Eniten tämän väitteen kannalla oltiin Pohjois-Savossa ja KIBS-toimialaryhmässä ja vähiten samaa mieltä Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuden matalan teknologiataason toimialaryhmässä.

Viranomaistahojen kanssa verkostoituminen

Viranomaistahojen kanssa verkostoituminen oli huomattavasti harvinaisempaa kuin kahden yllä mainitun tahon; 19 prosenttia yrityksistä ilmoitti olevansa verkostoitunut viranomaistahojen kanssa. Vertailuryhmään verrattuna tilastollisesti merkitsevä poikkeama ylöspäin havaittiin etelä-savolaisten yritysten kohdalla, molemmissa palveluiden toimialaryhmissä sekä suurissa yrityksissä. Vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin satakuntalaisten ja pohjanmaalaisten yritysten kohdalla, teollisuuden korkean teknologian toimialaryhmässä ja pienissä yrityksissä. Vastaavasti kuin yritysverkostoitumisen tapauksessa skaalaamalla viranomaisten kanssa verkostoitumisen alueellinen ulottuvuus havaittiin, että valtaosa (67 %) verkostoitumisesta kohdistui lähialueen viranomaisiin. Muun Suomen viranomaistahojen osuus oli 27 %, muun EU:n 4 % ja muun maailman 2 %. Lähialueen viranomaistahojen kanssa verkostoitumisen osuus ylitti vertailuryhmän keskiarvon Uusimaalla, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa sekä ei-KIBS-aloilla ja vastaavasti alitti Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuden korkean teknologiataason toimialaryhmässä. Muun Suomen viranomaistahojen kanssa verkostoitumisen osuus ylitti vertailuryhmän keskiarvon Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuden korkean teknologian toimialaryhmässä ja alitti Uusimaalla, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja ei-KIBS-aloilla. Muun EU:n viranomaistahojen kanssa osuus ylitti vertailuryhmän keskiarvon Varsinais-Suomessa ja teollisuuden korkean teknologiataason aloilla ja alitti Satakunnassa, Kaakkois-Suomessa, Pohjois-Savossa, Pohjanmaalla ja teollisuuden matalan teknologiataason aloilla. Muun maailman viranomaistahojen kanssa verkostoituminen oli harvinaista, eikä mikään taustamuuttujista poikennut vertailuryhmästään ylöspäin, alaspäin poikkeama havaittiin Satakunnassa, Pirkanmaalla, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjanmaalla, Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla sekä teollisuuden matalan teknologiataason toimialaryhmässä.

Viranomaistahojen kanssa verkostoituneista yrityksistä 69 % piti sitä melko tai erittäin tärkeänä yrityksen menestymisen kannalta. Vertailuryhmään verrattuna eniten väitteen kanssa samaa mieltä oltiin Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja Kaakkois-Suomessa ja vähiten Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla ja teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä.

Verkostoitumisen vaikutukset ja kehitys

Verkostoitumisen vaikutukset yrityksen pidemmän aikavälin menestymiseen jakoivat mielipiteitä. Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että yrityksen pidemmän aikavälin menestymismahdollisuudet heikkenisivät vain hieman tai eivät ollenkaan, mikäli verkostoitumiseen liittyvä syvempi kumppanuus kaikkien tahojen kanssa lakkaisi, mutta puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivat ennallaan. Toisaalta 41 prosenttia yrityksistä koki kyseisen seikan melko tai erittäin merkittävänä ja 9 % ei osannut tai halunnut ottaa kantaa asiaan. Alueittain tarkasteltuna menestymismahdollisuuksien heikkenemisen kanssa samaa mieltä oltiin etenkin Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, toimialoittain teollisuuden korkean teknologiatason toimialaryhmässä ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Vastaavasti menestymismahdollisuuksien heikkenemiseen uskottiin tilastollisesti vähiten alueittain Etelä-Savossa ja Uusimaalla, toimialoittain ei-KIBS-toimialoilla ja kokoluokittain pienissä yrityksissä.

Kaiken kaikkiaan verkostomainen yhteistyö oli yli puolella (54 %) yrityksistä lisääntynyt viimeisen kolmen vuoden aikana, 40 prosentilla se oli pysynyt ennallaan ja vain kahdella prosentilla vähentynyt. Aluittain verkostoituminen oli lisääntynyt eniten Pohjois-Savossa ja Pohjanmaalla, toimialoittain KIBS-aloilla ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Vastaavasti vähiten verkostoituminen oli lisääntynyt Etelä-Pohjanmaalla, ei-KIBS-toimialaryhmässä ja pienissä yrityksissä.

Klusterit

Klusterilla kyselyssä tarkoitettiin *yritysten, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä viranomaistahojen vuorovaikutusta, joka sekä keskinäisen yhteistyön että mahdollisen kilpailun kautta tukee siinä mukana olevien menestystä.*

Kolmannes yrityksistä koki, että yrityksen ympärillä on sen toimintaa tukeva klusteri, 60 prosenttia ei kokenut tätä, ja 8 prosenttia ei osannut vastata. Alueittain klusterikokemuksia oli useimmiten Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, toimialoittain KIBS-palveluissa ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Vastaavasti tilastollisesti merkitsevän pieni osuus klusterikokemuksia oli Uusimaalla, teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä ja pienissä yrityksissä.

Klusterin ydin oli kolmanneksella paikallinen, puolella kansallinen ja kuudenneksella monikansallinen. Paikallisia klusterien osuus oli suurin alueittain Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjanmaalla ja Kaakkois-Suomessa, toimialoittain ei-KIBS-aloilla ja kokoluokittain pienissä yrityksissä. Kansallisten klusterien osuus vastaavasti oli suurin alueittain Etelä-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa, toimialoittain KIBS-palveluissa ja kokoluokittain suurissa yrityksissä. Monikansalliset klusterien osuus oli suurin alueittain Keski-Suomessa,

Uusimaalla ja Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, toimialoittain KIBS-palveluissa ja kokoluokittain pienissä yrityksissä.

Klustereihin kuuluvista yrityksistä 86 % piti melko tai erittäin tärkeänä klusteriin kuulumista yrityksen kilpailukyvyn kannalta. Keskimääräistä enemmän tätä mieltä oltiin Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja KIBS-toimialaryhmässä. Vähiten samaa mieltä oltiin Kaakkois-Suomessa, muuten tilastollisia eroja ei havaittu.

53 prosenttia klustereihin kuuluvista yrityksistä koki, että klusterin elinvoimaisuus oli lisääntynyt viimeisen kolmen vuoden aikana. Näin koettiin etenkin Satakunnassa, Pohjois-Savossa ja teollisuuden korkean teknologiatason toimialaryhmässä; sitä vastoin Etelä-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa elinvoimaisuus oli lisääntynyt vertailuryhmän keskiarvoa vähemmän, toimialoittain tai kokoluokittain tilastollisia eroja ei tässä suhteessa havaittu.

EU-ohjelmiin osallistuminen ja EU-rahoitus

Viimeisen kolmen vuoden aikana EU-ohjelmiin oli osallistunut tai oli muutoin saanut EU-rahoitusta 29 prosenttia yrityksistä. Alueittain EU-tuen osuus poikkesi vertailuryhmän keskiarvosta ylöspäin

- Pohjois-Karjalassa/Kainuussa,
- Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla,
- Pohjois-Savossa,
- Pirkanmaalla,
- Pohjanmaalla ja
- Satakunnassa ja

toimialoittain teollisuuden molemmissa toimialaryhmissä; vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin Uusimaalla ja ei-KIBS-toimialaryhmässä. Kokoluokkien kesken tilastollisia eroja suuntaan tai toiseen ei havaittu.

EU-rahoitusta saaneista 40 % oli saanut sitä erityisesti innovaatiotoimintaan. Osuus poikkesi vertailuryhmän keskiarvosta ylöspäin Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjois-Savossa, teollisuuden korkean teknologian aloilla ja suurissa yrityksissä; poikkeama alaspäin havaittiin Hämeessä ja Uusimaalla sekä teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä.

EU-rahoitusta saaneilla sen vaikutus innovaatiotoiminnan laajuuteen ja sisältöön oli 29 prosentin mielestä ainakin melko merkittävä seikka ja 58 prosentin mielestä vaikutusta ei ollut tai se oli kovin pientä. Vahvimmin EU-rahoituksesta oli vaikutusta innovaatiotoimintaan Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja Kaakkois-Suomessa; toimialoittain tai kokoluokittain merkittäviä eroja ei ollut.

Tekesin tunnettuus ja palvelut

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen Tekesin ja sen tarjoamia palveluita tunsi 96 prosenttia yrityksistä. Niistä lähes puolet oli käyttänyt Tekesin palveluita. Alueellisesti Tekesin palveluiden käytön osuus poikkesi vertailuryhmästä tilastollisesti merkittävästi ylöspäin Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla, toimialoittain teollisuuden korkean teknologian aloilla ja KIBS-palveluissa ja kokoluokittain isoissa yrityksissä. Poikkeama alaspäin havaittiin Uusimaalla, ei-KIBS-palveluissa ja pienissä yrityksissä.

Tekesin tunteneista yrityksistä muiden viranomaisten palveluita innovaatiotoimintaan liittyen oli käyttänyt 30 prosenttia yrityksistä. Alueellisesti osuus poikkesi vertailuryhmästä tilastollisesti merkitsevästi ylöspäin Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Keski-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa ja toimialoittain teollisuuden korkean teknologian aloilla. Poikkeama alaspäin havaittiin Uusimaalla ja ei-KIBS-toimialaryhmässä.

Innovaatiotoiminta

Innovaatiotoiminta määriteltiin kyselyssä niin, että se tähtää uusien tuotteiden, palveluiden tai menetelmien käyttöönottoon. Kaksi kolmasosaa yrityksistä oli harjoittanut innovaatiotoimintaa viimeisen kolmen vuoden aikana. Tilastollisesti merkitsevästi vertailuryhmää useammin innovaatiotoimintaa oli harjoitettu Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, teollisuuden korkean teknologiatason aloilla, KIBS-palveluissa ja suurissa yrityksissä. Vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin Kaakkois-Suomessa, ei-KIBS-palveluissa ja pienissä yrityksissä.

Aineettomia oikeuksia, kuten patenteja, tuotemerkkejä tai tekijänoikeuksia, oli 40 prosentilla yrityksistä. Poikkeama ylöspäin havaittiin Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, teollisuuden molemmilla toimialaryhmissä, KIBS-aloilla ja suurissa yrityksissä. Vastaavasti poikkeama alaspäin havaittiin Kaakkois-Suomessa, Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla, ei-KIBS-palveluissa ja pienissä yrityksissä. T&k-menojen osuus liikevaihdosta oli keskimäärin 3.7 %. KIBS-aloilla ja pienissä yrityksissä osuus oli vertailuryhmää suurempi, sen sijaan pienempi se oli Pohjanmaalla, Kaakkois-Suomessa, Satakunnassa, Etelä-Savossa, teollisuuden matalan teknologiatason aloilla, ei-KIBS-aloilla ja suurissa yrityksissä.

Yritysten taustat

Yritysten koko henkilöstömäärä oli vuoden 2007 lopussa (globaalisti) keskimäärin 168 henkilöä (kyselyvastausten perusteella). Keskiarvo oli vertailuryhmää suurempi Uusimaalla. Pohjois-Savo ja Lappi/Pohjois-Pohjanmaa eivät poikenneet keskiarvosta, muilla alueilla henkilöstömäärän keskiarvo oli vertailuryhmää pienempi. Toimialoittain henkilöstömäärän keskiarvo alaspäin KIBS-aloilla.

Yritykset työllistivät Suomessa keskimäärin 95 henkilöä (Tilastokeskuksen yritysrekisterin tieto vuodelta 2006). Alueittain Uusimaalla toimivat keskimääräistä suuremmat työllistäjät ja muilla alueilla keskimääräistä pienemmät; toimialoittain KIBS-aloilla yrityskoko kotimaisella työllisyydellä mitattuna oli alle vertailuryhmän keskiarvon.

Suomen henkilöstömäärä oli kasvanut viimeisen kolmen vuoden aikana 51 prosentilla yrityksistä, pysynyt ennallaan 35 prosentilla ja supistunut 14 prosentilla. Henkilöstömäärä oli lisääntynyt vertailuryhmää useammin Keski-Suomessa, teollisuuden korkean teknologian toimialaryhmässä ja KIBS-aloilla sekä suurissa yrityksissä. Vastaavasti vertailuryhmää harvemmin kotimainen työllisyys oli lisääntynyt Kaakkois-Suomessa, teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä ja pienissä yrityksissä.

Seuraavan kolmen vuoden aikana henkilöstömäärän Suomessa odotti kasvavan 48 % yrityksistä, pysyvän ennallaan 44 % ja supistuvan 7 %. Kasvua ennakoitiin etenkin Pohjanmaalla, KIBS-palveluissa ja pienissä yrityksissä; keskimääräistä harvemmin kasvua ennakoitiin sen

sijaan Satakunnassa, Hämeessä, Pirkanmaalla, teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä ja suurissa yrityksissä.

Yritysten henkilöstöstä yliopisto- tai tiedekorkeakoulututkinnon oli suorittanut keskimäärin 15 %. Osuus oli vertailuryhmään verrattuna suurempi alueittain Uusimaalla, keskiarvosta poikkeamaa ei havaittu Varsinais-Suomessa, Kaakkois-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa ja muilla alueilla korkeakoulutetun henkilöstön osuus oli keskimääräistä pienempi. Toimialoittain korkeakoulutetun henkilöstön osuus oli vertailuryhmää suurempi KIBS-aloilla ja muilla aloilla vertailuryhmää pienempi. Kokoluokittain tilastollisesti merkittäviä eroja ei ollut. Opisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita oli keskimäärin 28 % yritysten henkilöstöstä. Alueellisesti osuus oli keskimääräistä suurempi Uusimaalla ja pienempi Etelä-Pohjanmaalla, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Hämeessä ja Pirkanmaalla. Toimialoittain palveluissa osuudet olivat vertailuryhmän keskiarvoa suuremmat ja teollisuuden toimialaryhmissä pienemmät. Kokoluokittain pienissä yrityksissä oli suhteellisesti enemmän opistotason henkilöstöä kuin suurissa yrityksissä.

Yritysten liikevaihto oli keskimäärin 25 milj. euroa (Asiakastiedon tiedoista). Keskimääräistä isompia yritykset olivat Uusimaalla, poikkeamaa keskiarvosta ei havaittu Hämeessä ja Lapissa/Pohjois-Pohjanmaalla ja muilla alueilla yritykset olivat keskimääräistä pienempiä. Toimialoittain KIBS-aloilla yritykset olivat keskimääräistä pienempiä liikevaihdolla mitattuna, muuten tilastollisia eroja ei havaittu.

85 % yrityksistä sai myyntituloja kotimaan lähialueensa (n. 50 km) ulkopuolelta. Osuus oli keskiarvoa korkeampi Etelä-Pohjanmaalla, teollisuudessa ja suurissa yrityksissä ja keskimääräistä pienempi Keski-Suomessa, Hämeessä, ei-KIBS-aloilla ja pienissä yrityksissä. Keskimäärin yritysten tuotteista vietiin ulkomaille 20 %. Osuus oli vertailuryhmän keskiarvoa suurempi Varsinais-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, teollisuuden korkean teknologian aloilla ja suurissa yrityksissä, ja pienempi Etelä-Savossa, Hämeessä, Uusimaalla, palvelualoilla ja pienissä yrityksissä.

Yritysten sijoitetun pääoman tuotto oli keskimäärin 21 % (Asiakastiedon tiedoista). Vertailuryhmän keskiarvoa kannattavampi yrityksiä ei ollut missään alaryhmittelyssä, sen sijaan keskiarvoa vähemmän kannattavia oli Kaakkois-Suomessa, Pohjois-Savossa, Hämeessä ja teollisuuden matalan teknologiatason toimialaryhmässä.

78 prosentilla yrityksistä myyntitulot tulivat pääosin myynnistä toisille yrityksille, 16 prosentilla myynnistä kuluttajille ja 5 prosentilla myynnistä valtion tai kunnan toimijoille. Yritysten välisille markkinoille suuntautuneita oli suhteellisesti eniten Kaakkois-Suomessa, Hämeessä, Pohjanmaalla ja teollisuuden korkean teknologiatason aloilla. Kuluttajamarkkinoille suuntautuneita taas oli suhteellisesti eniten Etelä-Pohjanmaalla, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa, ja ei-KIBS-aloilla. Julkinen sektori oli suhteellisesti useimmin kassavirran tärkein lähde Keski-Suomessa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa, Pohjois-Savossa ja ei-KIBS-aloilla.

Pääasiallinen asema toimitusketjussa oli 50 prosentilla päähankkija, 19 prosentilla järjestelmätoimittaja ja 31 prosentilla alihankkija. Päähankkijoiden osuus oli suurin alueittain Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla, ja toimialoittain teollisuuden matalan teknologiatason aloilla. Suuret yritykset olivat todennäköisimmin päähankkijoita. Järjestelmätoi-

mittajien osuus oli suurin alueittain Hämeessä, Satakunnassa ja Kaakkois-Suomessa ja toimialoittain teollisuuden korkean teknologiatason toimialaryhmässä. Alihankkijoiden osuus puolestaan oli suurin alueittain Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa ja toimialoittain teollisuuden korkean teknologiatason toimialaryhmässä.

Yrityksen merkittävin tuote tai palvelu poikkesi melko tai hyvin paljon lähimmän kilpailijan vastaavasta 29 prosentilla yrityksistä ja ei lainkaan tai vain vähän 69 prosentilla. Vertailuryhmään verrattuna keskimääräistä enemmän tuotteet erottuivat Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa/Kainuussa ja KIBS-aloilla, ja keskimääräistä vähemmän Satakunnassa ja ei-KIBS-aloilla.

LIITE 3. KYSELYLOMAKE

VERKOSTOITUMISEN JA YHTEISTYÖN YLEISYYS

1. Onko yrityksellänne yhteistyösopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa seuraaviin toimintoihin liittyen?

1. Tuotanto
2. Myynti tai markkinointi
3. Jakelu
4. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

2. Verkostoituminen on normaalia vaihdantasuhdetta syvempää kumppanuutta ulkopuolisten tahojen kanssa. Onko yrityksenne verkostoitunut toisten yritysten kanssa?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 8.

VERKOSTOITUMINEN YRITYSTEN KANSSA

3. Mikä osuus verkostoitumisesta toisten yritysten kanssa on...?

1. Lähialueelta (n. 50 km säteellä)
2. Muualta Suomesta
3. Muualta EU-alueelta
4. Muualta maailmasta

Vastaustyyppi: 0 %, 1-25 %, 26-50 %, 51-75 %, 76-100 %.

4. Kuinka merkittävänä pidätte toisten yritysten kanssa verkostoitumista yrityksenne menestymisen kannalta?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN MERKITTÄVÄ (1), EI KOVIN MERKITTÄVÄ (2), MELKO MERKITTÄVÄ (3), MERKITTÄVÄ (4), EOS (5)

5. Mikä osuus tavara- ja palveluOSTOISTANNE tulee toimittajilta, joiden kanssa olette verkostoituneet (%)?

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

6. Mikä osuus tavara- ja palveluMYYNNEISTÄNNE menee asiakkaille, joiden kanssa olette verkostoituneet (%)?

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

7. Oletteko verkostoituneet yritysten kanssa, jotka eivät ole yrityksenne toimittajia tai asiakkaita?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

VERKOSTOITUMINEN OPPI- JA TUTKIMUSLAITOSTEN KANSSA

8. Onko yrityksenne verkostoitunut oppi- tai tutkimuslaitosten kanssa?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 11.

9. Mikä osuus verkostoitumisesta oppi- tai tutkimuslaitosten kanssa on...?

1. Lähialueelta (n. 50 km säteellä)
2. Muualta Suomesta
3. Muualta EU-alueelta
4. Muualta maailmasta

Vastaustyyppi: 0 %, 1-25 %, 26-50 %, 51.75 %, 76-100 %

10. Kuinka merkittävänä pidätte oppi- tai tutkimuslaitosten kanssa verkostoitumista yrityksenne menestymisen kannalta?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN MERKITTÄVÄ (1), EI KOVIN MERKITTÄVÄ (2), MELKO MERKITTÄVÄ (3), MERKITTÄVÄ (4), EOS (5)

VERKOSTOITUMINEN VIRANOMAISTAHOJEN KANSSA

11. Onko yrityksenne verkostoitunut viranomaistahojen kanssa?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 14.

12. Mikä osuus verkostoitumisesta viranomaistahojen kanssa on...?

1. Lähialueelta (n. 50 km säteellä)
2. Muualta Suomesta
3. Muualta EU-alueelta
4. Muualta maailmasta

Vastaustyyppi: 0 %, 1-25 %, 26-50 %, 51-75 %, 76-100 %

13. Kuinka merkittävänä pidätte viranomaistahojen kanssa verkostoitumista yrityksenne menestymisen kannalta?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN MERKITTÄVÄ (1), EI KOVIN MERKITTÄVÄ (2), MELKO MERKITTÄVÄ (3), MERKITTÄVÄ (4), EOS (5)

VERKOSTOITUMISEN VAIKUTUKSET JA KEHITYS

14. Jos verkostoitumiseen liittyvä syvempi kumppanuus kaikkien tahojen kanssa lakkaisi, mutta puhtaat ostot ja myynnit jatkuisivat ennallaan, kuinka merkittävästi yrityksenne pidemmän aikavälin menestymismahdollisuudet heikkenisivät?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN MERKITTÄVÄSTI (1), EI KOVIN MERKITTÄVÄSTI (2), MELKO MERKITTÄVÄSTI (3), MERKITTÄVÄSTI (4), EOS (5)

15. Onko verkostomainen yhteistyönne kaikkien ulkopuolisten tahojen kanssa lisääntynyt vai vähentynyt viimeisen kolmen vuoden aikana?

Vastaustyyppi: LISÄÄNTYNYT (1), KUTAKUINKIN ENNALLAAN (2), VÄHENTYNYT (3), EOS (4)

KLUSTERIT

16. Klusterilla tarkoitetaan yritysten, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä viranomaistahojen vuorovaikutusta, joka sekä keskinäisen yhteistyön että mahdollisen kilpailun kautta tukee siinä

mukana olevien menestystä. Koetteko, että yrityksenne ympärillä on sen toimintaa tukeva klusteri?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 20.

17. Onko klusteri ytimeltään paikallinen, kansallinen vai monikansallinen?

Vastaustyyppi: PAIKALLINEN (1), KANSALLINEN (2), MONIKANSALLINEN (3), EOS (4)

18. Kuinka tärkeää klusteriin kuuluminen on yrityksenne kilpailukyvyn kannalta?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN TÄRKEÄ (1), EI KOVIN TÄRKEÄ (2), MELKO TÄRKEÄ (3), TÄRKEÄ (4), EOS (5)

19. Onko klusterin elinvoimaisuus mielestänne lisääntynyt vai vähentynyt viimeisen kolmen vuoden aika?

Vastaustyyppi: LISÄÄNTYNYT (1), KUTAKUINKIN ENNALLAAN (2), VÄHENTYNYT (3), EOS (4)

EU-OHJELMAT JA -RAHOITUS

20. Onko yrityksenne osallistunut EU-ohjelmiin tai muutoin saanut EU-rahoitusta viimeisen kolmen vuoden aikana?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 23.

21. Oletteko saaneet EU-rahoitusta erityisesti innovaatiotoimintaanne liittyen?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

22. Kuinka merkittävää saamanne EU-rahoitus on ollut innovaatiotoimintanne laajuuden ja sisällön kannalta?

Vastaustyyppi: EI LAINKAAN MERKITTÄVÄ (1), EI KOVIN MERKITTÄVÄ (2), MELKO MERKITTÄVÄ (3), MERKITTÄVÄ (4), EOS (5)

TEKESIN PALVELUT

23. Tiedätkö mikä on Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes ja tunnetteko sen yrityksille tarjoamia palveluita?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

HYPPY: Jos EI tai EOS niin siirry kysymykseen 26.

24. Oletteko käyttäneet Tekesin palveluita?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

25. Oletteko käyttäneet muiden kunnallisten tai valtiollisten toimijoiden palveluita innovaatiotoimintaanne liittyen?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

YRITYKSEN TAUSTAT

26. Mikä oli yrityksenne koko henkilömäärä koti- ja ulkomailla vuoden 2007 lopussa?

Vastaustyyppi: HENKILÖÄ

27. Mikä oli yrityksenne henkilömäärä Suomessa vuoden 2007 lopussa?

Vastaustyyppi: HENKILÖÄ

28. Onko Suomen henkilöstönne kasvanut vai supistunut viimeisen kolmen vuoden aikana?

Vastaustyyppi: KASVANUT (1), KUTAKUINKIN ENNALLAAN (2), SUPISTUNUT (3), EOS (4)

29. Arvioitteko Suomen henkilöstönne kasvavan vai supistuvan seuraavan kolmen vuoden aikana?

Vastaustyyppi: KASVAA (1), KUTAKUINKIN ENNALLAAN (2), SUPISTUU (3), EOS (4)

30. Mikä osa Suomen henkilöstöstänne on suorittanut yliopisto- tai tiedekorkeakoulututkinnon (%)? (Mukaan lukien lisensiaatit ja tohtorit; pl. AMK-tutkinnot, jotka alla)

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

31. Mikä osa Suomen henkilöstöstänne on suorittanut opisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon (%)? (Ylin suoritettu tutkinto tällä tasolla)

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

32. Mikä oli yrityksenne liikevaihto vuonna 2007 (euroa)?

Vastaustyyppi: EUROA

33. Saako yrityksenne myyntituloja muualta kuin lähimarkkinoilta (n. 50 km säteeltä) kotimaassa?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

34. Montako prosenttia oli yrityksenne sijoitetun pääoman tuotto vuonna 2007 (+/- %)?

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

35. Montako prosenttia Suomen yksiköidenne tuotteista ja palveluista vietiin ulkomaille (%)?

Vastaustyyppi: PROSENTTIA

INNOVAATIOTOIMINTA

36. Innovaatiotoiminta tähtää uusien tuotteiden, palveluiden tai menetelmien käyttöönottoon. Onko yrityksenne harjoittanut innovaatiotoimintaa viimeisen kolmen vuoden aikana?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

37. Onko yrityksellänne aineettomia oikeuksia (esim. patentteja, tekijänoikeuksia, tuotemerkkejä tai vastaavia)?

Vastaustyyppi: KYLLÄ (1), EI (2), EOS (3)

38. Montako prosenttia tutkimus- ja kehitysmenonne olivat suhteessa liikevaihtoon vuonna 2007 (%)?

Vastaustyypit: PROSENTTIA

MARKKINAT JA MARKKINA-ASEMA

39. Mistä yrityksenne tulot pääosin tulevat?

1. Kuluttajilta
2. Valtion tai kunnan toimijoilta
3. Yksityisiltä yrityksiltä tai yhteisöiltä

Vastaustyypit: Valitaan yksi vaihtoehdoista

40. Mikä on yrityksenne pääasiallinen asema toimitusketjussa?

1. Päähankkija: Suunnittelusta vastaava lopputuotteen/-palvelun myyjä.
2. Järjestelmätoimittaja: Tarjoaa kokonaisuuksia päähankkijoille.
3. Alihankkija: Tuotteet/palvelut osaksi asiakkaan tarjontaan.
4. EOS

Vastaustyypit: Valitaan yksi vaihtoehdoista

41. Kuinka paljon yrityksenne merkittävin tuote tai palvelu poikkeaa lähimmän kilpailijan vastaavasta?

Vastaustyypit: EI LAINKAAN (1), VÄHÄN (2), MELKO PALJON (3), HYVIN PALJON (4), EOS (5)

LIITE 4. KYSELYVASTAUSTEN SUORAT JAKAUMAT

Tässä liitteessä raportoidaan kyselyn vastausten suorat jakaumat. Sen lisäksi taulukoissa on jakaumat ehdollistettuna alueittain, toimialoittain sekä kokoluokittain. Eräiden kysymysten osalta raportoidaan myös tilastollisen testien tulokset, joissa testataan, onko vastauksissa eroja alueiden, toimialojen tai kokoluokkien suhteen.

K1.1. Yhteistyösopimuksia: Tuotanto					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	58.37%	41.20%	0.43%	11040	
	[62.51%]	[37.02%]	[0.47%]	[1283]	
Alueittain					
Uusimaa	54.29%	45.34%	0.38%	4393	< **
	[56.70%]	[42.72%]	[0.58%]	[515]	
Varsinais-Suomi	52.83%	47.17%	0.00%	1110	
	[60.00%]	[40.00%]	[0.00%]	[105]	
Satakunta	71.96%	28.04%	0.00%	431	> *
	[69.39%]	[30.61%]	[0.00%]	[49]	
Häme	60.34%	37.22%	2.44%	707	
	[64.84%]	[34.07%]	[1.10%]	[91]	
Pirkanmaa	64.48%	34.53%	0.99%	923	
	[68.52%]	[30.56%]	[0.93%]	[108]	
Kaakkois-Suomi	64.09%	35.91%	0.00%	461	
	[59.65%]	[40.35%]	[0.00%]	[57]	
Etelä-Savo	71.79%	28.21%	0.00%	207	
	[79.17%]	[20.83%]	[0.00%]	[24]	
Pohjois-Savo	70.07%	28.77%	1.16%	388	> *
	[69.49%]	[28.81%]	[1.69%]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	65.45%	34.55%	0.00%	322	
	[69.57%]	[30.43%]	[0.00%]	[46]	
Keski-Suomi	55.68%	44.32%	0.00%	423	
	[61.82%]	[38.18%]	[0.00%]	[55]	
Etelä-Pohjanmaa	71.16%	28.84%	0.00%	363	
	[79.07%]	[20.93%]	[0.00%]	[43]	
Pohjanmaa	73.11%	26.89%	0.00%	491	> **
	[75.00%]	[25.00%]	[0.00%]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	43.98%	56.02%	0.00%	821	< **
	[59.49%]	[40.51%]	[0.00%]	[79]	
Toimialoittein					
Teollisuus korkea teknologiataso	76.69%	22.91%	0.40%	2482	> ***
	[77.20%]	[22.28%]	[0.52%]	[386]	
Teollisuus matala teknologiataso	71.00%	28.68%	0.32%	1412	> ***
	[69.65%]	[29.85%]	[0.50%]	[201]	
KIBS palvelut	52.47%	47.03%	0.50%	1823	< **
	[53.38%]	[46.24%]	[0.38%]	[266]	
Ei-KIBS palvelut	48.49%	51.06%	0.45%	5323	< ***
	[51.63%]	[47.91%]	[0.47%]	[430]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	56.08%	43.56%	0.36%	8631	< ***
	[58.95%]	[40.69%]	[0.37%]	[816]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	66.57%	32.74%	0.69%	2409	> ***
	[68.74%]	[30.62%]	[0.64%]	[467]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

Kl.2. Yhteistyösopimuksia: Myynti tai markkinointi					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	48.87%	50.54%	0.58%	11035	
	[51.17%]	[48.28%]	[0.55%]	[1282]	
Alueittain					
Uusimaa	48.72%	50.21%	1.07%	4380	
	[50.00%]	[48.83%]	[1.17%]	[514]	
Varsinais-Suomi	45.39%	54.61%	0.00%	1123	
	[47.17%]	[52.83%]	[0.00%]	[106]	
Satakunta	46.59%	53.41%	0.00%	431	
	[48.98%]	[51.02%]	[0.00%]	[49]	
Häme	47.90%	49.66%	2.44%	707	
	[47.25%]	[51.65%]	[1.10%]	[91]	
Pirkanmaa	48.70%	51.30%	0.00%	918	
	[50.47%]	[49.53%]	[0.00%]	[107]	
Kaakkois-Suomi	43.32%	56.68%	0.00%	461	
	[45.61%]	[54.39%]	[0.00%]	[57]	
Etelä-Savo	77.00%	23.00%	0.00%	207	>***
	[75.00%]	[25.00%]	[0.00%]	[24]	
Pohjois-Savo	52.46%	47.54%	0.00%	388	
	[50.85%]	[49.15%]	[0.00%]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	61.19%	38.81%	0.00%	322	>+
	[67.39%]	[32.61%]	[0.00%]	[46]	
Keski-Suomi	53.03%	46.97%	0.00%	423	
	[56.36%]	[43.64%]	[0.00%]	[55]	
Etelä-Pohjanmaa	55.40%	44.60%	0.00%	363	
	[55.81%]	[44.19%]	[0.00%]	[43]	
Pohjanmaa	56.35%	43.65%	0.00%	491	
	[53.85%]	[46.15%]	[0.00%]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	36.67%	63.33%	0.00%	821	<*
	[50.63%]	[49.37%]	[0.00%]	[79]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	48.50%	50.90%	0.60%	2477	
	[49.61%]	[49.61%]	[0.78%]	[385]	
Teollisuus matala teknologiataso	59.52%	40.48%	0.00%	1425	>***
	[60.89%]	[39.11%]	[0.00%]	[202]	
KIBS palvelut	50.11%	49.89%	0.00%	1823	
	[50.75%]	[49.25%]	[0.00%]	[266]	
Ei-KIBS palvelut	45.76%	53.31%	0.93%	5310	<*
	[48.25%]	[50.82%]	[0.93%]	[429]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	46.96%	52.54%	0.50%	8631	<***
	[48.65%]	[50.98%]	[0.37%]	[816]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	55.73%	43.37%	0.90%	2404	>***
	[55.58%]	[43.56%]	[0.86%]	[466]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K1.3. Yhteistyösopimuksia: Jakelu				
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm T-testi
Kaikki	56.18%	43.00%	0.82%	11021
	[56.86%]	[42.28%]	[0.86%]	[1282]
Alueittain				
Uusimaa	55.57%	43.04%	1.39%	4393
	[54.17%]	[44.27%]	[1.55%]	[515]
Varsinais-Suomi	46.15%	53.85%	0.00%	1123
	[51.89%]	[48.11%]	[0.00%]	[106]
Satakunta	63.81%	36.19%	0.00%	431
	[71.43%]	[28.57%]	[0.00%]	[49]
Häme	51.47%	46.09%	2.44%	707
	[52.75%]	[46.15%]	[1.10%]	[91]
Pirkanmaa	58.55%	40.92%	0.53%	923
	[58.33%]	[40.74%]	[0.93%]	[108]
Kaakkois-Suomi	65.80%	34.20%	0.00%	461
	[57.89%]	[42.11%]	[0.00%]	[57]
Etelä-Savo	53.25%	46.75%	0.00%	191
	[65.22%]	[34.78%]	[0.00%]	[23]
Pohjois-Savo	65.62%	34.38%	0.00%	388
	[64.41%]	[35.59%]	[0.00%]	[59]
Pohjois-Karjala/Kainuu	54.42%	45.58%	0.00%	322
	[60.87%]	[39.13%]	[0.00%]	[46]
Keski-Suomi	56.18%	43.82%	0.00%	407
	[51.85%]	[48.15%]	[0.00%]	[54]
Etelä-Pohjanmaa	56.52%	43.48%	0.00%	363
	[60.47%]	[39.53%]	[0.00%]	[43]
Pohjanmaa	64.07%	35.93%	0.00%	491
	[61.54%]	[38.46%]	[0.00%]	[52]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	57.21%	41.96%	0.83%	821
	[62.03%]	[36.71%]	[1.27%]	[79]
Toimialoittein				
Teollisuus korkea teknologiataso	58.95%	40.45%	0.60%	2482
	[59.84%]	[39.38%]	[0.78%]	[386]
Teollisuus matala teknologiataso	75.19%	24.81%	0.00%	1425
	[76.73%]	[23.27%]	[0.00%]	[202]
KIBS palvelut	30.40%	68.20%	1.40%	1823
	[30.45%]	[68.05%]	[1.50%]	[266]
Ei-KIBS palvelut	58.65%	40.42%	0.94%	5291
	[61.21%]	[37.85%]	[0.93%]	[428]
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	54.52%	44.81%	0.67%	8612
	[53.37%]	[46.01%]	[0.61%]	[815]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	62.11%	36.54%	1.34%	2409
	[62.96%]	[35.76%]	[1.28%]	[467]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

Kl.4. Yhteistyösopimuksia: Tutkimus- ja kehitystoiminta					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	34.00%	65.46%	0.54%	11024	
	[38.61%]	[60.84%]	[0.55%]	[1282]	
Alueittain					
Uusimaa	31.54%	67.89%	0.56%	4393	<+
	[35.15%]	[64.27%]	[0.58%]	[515]	
Varsinais-Suomi	31.59%	68.41%	0.00%	1123	
	[36.79%]	[63.21%]	[0.00%]	[106]	
Satakunta	22.88%	77.12%	0.00%	431	<*
	[32.65%]	[67.35%]	[0.00%]	[49]	
Häme	31.25%	66.31%	2.44%	707	
	[37.36%]	[61.54%]	[1.10%]	[91]	
Pirkanmaa	30.86%	68.70%	0.45%	923	
	[36.11%]	[62.96%]	[0.93%]	[108]	
Kaakkois-Suomi	39.61%	58.48%	1.91%	461	
	[42.11%]	[56.14%]	[1.75%]	[57]	
Etelä-Savo	60.48%	39.52%	0.00%	191	>***
	[65.22%]	[34.78%]	[0.00%]	[23]	
Pohjois-Savo	39.60%	59.24%	1.16%	388	
	[40.68%]	[57.63%]	[1.69%]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	34.65%	65.35%	0.00%	322	
	[36.96%]	[63.04%]	[0.00%]	[46]	
Keski-Suomi	45.37%	54.63%	0.00%	423	>*
	[47.27%]	[52.73%]	[0.00%]	[55]	
Etelä-Pohjanmaa	46.34%	53.66%	0.00%	363	
	[53.49%]	[46.51%]	[0.00%]	[43]	
Pohjanmaa	50.26%	49.74%	0.00%	491	>***
	[55.77%]	[44.23%]	[0.00%]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	28.85%	71.15%	0.00%	809	
	[35.90%]	[64.10%]	[0.00%]	[78]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	44.56%	55.44%	0.00%	2470	>***
	[47.01%]	[52.99%]	[0.00%]	[385]	
Teollisuus matala teknologiataso	38.84%	60.22%	0.93%	1425	>+
	[43.07%]	[55.94%]	[0.99%]	[202]	
KIBS palvelut	43.23%	56.48%	0.29%	1823	>***
	[42.86%]	[56.77%]	[0.38%]	[266]	
Ei-KIBS palvelut	24.61%	74.62%	0.77%	5306	<***
	[26.34%]	[72.73%]	[0.93%]	[429]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	30.39%	69.11%	0.50%	8615	<***
	[33.25%]	[66.26%]	[0.49%]	[815]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	46.92%	52.41%	0.67%	2409	>***
	[47.97%]	[51.39%]	[0.64%]	[467]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K2. Verkostoitunut toisen yrityksen kanssa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	70.11%	28.34%	1.55%	11060	
	[71.26%]	[27.10%]	[1.64%]	[1284]	
Alueittain					
Uusimaa	70.83%	27.21%	1.97%	4400	
	[73.20%]	[24.66%]	[2.14%]	[515]	
Varsinais-Suomi	60.57%	39.02%	0.41%	1123	<*
	[58.49%]	[40.57%]	[0.94%]	[106]	
Satakunta	59.40%	37.44%	3.16%	431	<'
	[63.27%]	[34.69%]	[2.04%]	[49]	
Häme	62.20%	36.75%	1.05%	707	<'
	[61.54%]	[37.36%]	[1.10%]	[91]	
Pirkanmaa	67.92%	28.76%	3.32%	923	
	[71.30%]	[25.93%]	[2.78%]	[108]	
Kaakkois-Suomi	68.16%	31.84%	0.00%	461	
	[66.67%]	[33.33%]	[0.00%]	[57]	
Etelä-Savo	63.19%	30.53%	6.28%	207	
	[62.50%]	[29.17%]	[8.33%]	[24]	
Pohjois-Savo	80.00%	20.00%	0.00%	388	>+
	[84.75%]	[15.25%]	[0.00%]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	81.96%	18.04%	0.00%	322	>*
	[82.61%]	[17.39%]	[0.00%]	[46]	
Keski-Suomi	80.52%	18.26%	1.22%	423	>**
	[72.73%]	[25.45%]	[1.82%]	[55]	
Etelä-Pohjanmaa	69.10%	30.90%	0.00%	363	
	[74.42%]	[25.58%]	[0.00%]	[43]	
Pohjanmaa	74.75%	23.17%	2.08%	491	
	[76.92%]	[21.15%]	[1.92%]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	80.06%	19.94%	0.00%	821	>*
	[74.68%]	[25.32%]	[0.00%]	[79]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	70.07%	27.70%	2.24%	2482	
	[70.21%]	[27.72%]	[2.07%]	[386]	
Teollisuus matala teknologiataso	65.75%	33.45%	0.81%	1420	
	[68.16%]	[31.34%]	[0.50%]	[201]	
KIBS palvelut	82.91%	15.99%	1.10%	1823	>***
	[82.33%]	[16.54%]	[1.13%]	[266]	
Ei-KIBS palvelut	66.92%	31.50%	1.58%	5335	<**
	[66.82%]	[31.09%]	[2.09%]	[431]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	69.24%	29.48%	1.27%	8656	<+
	[70.17%]	[28.61%]	[1.22%]	[818]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	73.24%	24.23%	2.53%	2404	>+
	[73.18%]	[24.46%]	[2.36%]	[466]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K3.1. Osuus yritysverkostoitumisesta: Lähialueelta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	13.21%	41.41%	19.95%	12.66%	12.76%	7100
	[12.22%]	[41.64%]	[20.05%]	[14.23%]	[11.86%]	[843]
Alueittain						
Uusimaa						
	14.81%	37.56%	19.60%	13.97%	14.06%	2775
	[14.03%]	[37.91%]	[20.30%]	[14.03%]	[13.73%]	[335]
Varsinais-Suomi						
	12.02%	35.36%	37.59%	8.78%	6.25%	644
	[8.33%]	[40.00%]	[31.67%]	[15.00%]	[5.00%]	[60]
Satakunta						
	14.11%	51.72%	13.82%	13.42%	6.93%	256
	[9.68%]	[45.16%]	[22.58%]	[16.13%]	[6.45%]	[31]
Häme						
	27.90%	29.05%	23.25%	8.72%	11.08%	399
	[21.57%]	[33.33%]	[25.49%]	[9.80%]	[9.80%]	[51]
Pirkanmaa						
	13.99%	43.02%	18.99%	13.73%	10.26%	582
	[12.16%]	[44.59%]	[17.57%]	[14.86%]	[10.81%]	[74]
Kaakkois-Suomi						
	6.38%	61.20%	19.26%	7.48%	5.68%	287
	[8.57%]	[54.29%]	[14.29%]	[11.43%]	[11.43%]	[35]
Etelä-Savo						
	5.35%	44.65%	26.15%	0.00%	23.85%	131
	[6.67%]	[46.67%]	[26.67%]	[0.00%]	[20.00%]	[15]
Pohjois-Savo						
	7.21%	35.61%	25.35%	9.34%	22.49%	310
	[10.00%]	[42.00%]	[22.00%]	[12.00%]	[14.00%]	[50]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	14.11%	41.35%	6.42%	27.77%	10.34%	246
	[13.89%]	[41.67%]	[8.33%]	[30.56%]	[5.56%]	[36]
Keski-Suomi						
	15.29%	37.55%	13.69%	8.59%	24.88%	284
	[11.76%]	[41.18%]	[11.76%]	[14.71%]	[20.59%]	[34]
Etelä-Pohjanmaa						
	4.12%	44.41%	14.11%	12.20%	25.16%	249
	[6.25%]	[40.63%]	[18.75%]	[15.63%]	[18.75%]	[32]
Pohjanmaa						
	10.03%	41.13%	26.74%	12.02%	10.08%	339
	[11.11%]	[36.11%]	[27.78%]	[13.89%]	[11.11%]	[36]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	8.50%	61.54%	7.31%	15.27%	7.37%	600
	[7.41%]	[62.96%]	[11.11%]	[12.96%]	[5.56%]	[54]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	12.37%	43.53%	21.58%	13.64%	8.87%	1592
	[12.00%]	[42.00%]	[22.00%]	[15.20%]	[8.80%]	[250]
Teollisuus matala teknologiataso						
	13.62%	49.15%	16.86%	10.28%	10.10%	903
	[12.03%]	[50.38%]	[15.79%]	[12.03%]	[9.77%]	[133]
KIBS palvelut						
	9.29%	43.35%	18.43%	16.74%	12.19%	1392
	[10.00%]	[40.00%]	[19.50%]	[17.50%]	[13.00%]	[200]
Ei-KIBS palvelut						
	15.22%	37.34%	20.68%	11.08%	15.69%	3213
	[14.23%]	[38.08%]	[20.77%]	[11.92%]	[15.00%]	[260]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	14.39%	41.26%	19.34%	11.44%	13.56%	5469
	[13.90%]	[41.14%]	[19.05%]	[12.76%]	[13.14%]	[525]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	9.28%	41.89%	22.01%	16.74%	10.08%	1631
	[9.43%]	[42.45%]	[21.70%]	[16.67%]	[9.75%]	[318]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K3.2. Osuus yritysverkostoitumisesta: Muualta Suomesta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	25.82%	44.37%	17.67%	6.22%	5.91%	7100
	[24.32%]	[43.89%]	[19.10%]	[7.35%]	[5.34%]	[843]
Alueittain						
Uusimaa						
	33.18%	44.61%	14.99%	3.61%	3.62%	2775
	[31.64%]	[44.48%]	[17.01%]	[3.88%]	[2.99%]	[335]
Varsinais-Suomi						
	17.33%	44.94%	25.60%	3.18%	8.96%	644
	[16.67%]	[48.33%]	[21.67%]	[5.00%]	[8.33%]	[60]
Satakunta						
	1.46%	69.17%	21.34%	6.23%	1.80%	256
	[3.23%]	[54.84%]	[25.81%]	[12.90%]	[3.23%]	[31]
Häme						
	29.12%	36.11%	13.90%	6.23%	14.64%	399
	[27.45%]	[41.18%]	[15.69%]	[7.84%]	[7.84%]	[51]
Pirkanmaa						
	23.56%	47.57%	19.64%	6.20%	3.03%	582
	[24.32%]	[44.59%]	[20.27%]	[8.11%]	[2.70%]	[74]
Kaakkois-Suomi						
	15.26%	29.91%	22.75%	16.89%	15.20%	287
	[14.29%]	[40.00%]	[20.00%]	[14.29%]	[11.43%]	[35]
Etelä-Savo						
	23.85%	40.98%	19.88%	15.29%	0.00%	131
	[20.00%]	[46.67%]	[26.67%]	[6.67%]	[0.00%]	[15]
Pohjois-Savo						
	36.33%	27.47%	25.59%	9.60%	1.01%	310
	[24.00%]	[32.00%]	[26.00%]	[16.00%]	[2.00%]	[50]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	23.28%	30.58%	29.06%	7.79%	9.30%	246
	[13.89%]	[36.11%]	[30.56%]	[11.11%]	[8.33%]	[36]
Keski-Suomi						
	43.57%	31.45%	16.17%	0.00%	8.80%	284
	[32.35%]	[44.12%]	[14.71%]	[0.00%]	[8.82%]	[34]
Etelä-Pohjanmaa						
	23.65%	37.77%	25.02%	8.15%	5.41%	249
	[28.13%]	[37.50%]	[18.75%]	[9.38%]	[6.25%]	[32]
Pohjanmaa						
	16.19%	50.75%	11.52%	8.48%	13.07%	339
	[13.89%]	[52.78%]	[11.11%]	[8.33%]	[13.89%]	[36]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	10.34%	61.80%	10.06%	12.98%	4.83%	600
	[11.11%]	[46.30%]	[18.52%]	[14.81%]	[9.26%]	[54]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	20.44%	50.75%	19.44%	5.35%	4.02%	1592
	[20.00%]	[50.40%]	[20.40%]	[5.60%]	[3.60%]	[250]
Teollisuus matala teknologiataso						
	26.24%	33.95%	22.55%	10.11%	7.15%	903
	[23.31%]	[35.34%]	[23.31%]	[10.53%]	[7.52%]	[133]
KIBS palvelut						
	24.75%	46.54%	18.19%	6.46%	4.07%	1392
	[25.50%]	[44.50%]	[19.50%]	[6.50%]	[4.00%]	[200]
Ei-KIBS palvelut						
	28.84%	43.20%	15.20%	5.45%	7.31%	3213
	[28.08%]	[41.54%]	[15.38%]	[8.08%]	[6.92%]	[260]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	27.90%	43.91%	16.46%	5.14%	6.59%	5469
	[27.62%]	[43.05%]	[17.52%]	[5.52%]	[6.29%]	[525]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	18.86%	45.91%	21.74%	9.83%	3.65%	1631
	[18.87%]	[45.28%]	[21.70%]	[10.38%]	[3.77%]	[318]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K3.3. Osuus yritysverkostoitumisesta: Muualta EU-alueelta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	57.78%	28.32%	8.33%	3.56%	2.01%	7100
	[55.99%]	[30.13%]	[8.90%]	[3.20%]	[1.78%]	[843]
Alueittain						
Uusimaa						
	47.48%	34.00%	11.65%	4.82%	2.05%	2775
	[46.57%]	[34.63%]	[11.94%]	[4.78%]	[2.09%]	[335]
Varsinais-Suomi						
	61.98%	26.33%	6.41%	5.28%	0.00%	644
	[60.00%]	[31.67%]	[5.00%]	[3.33%]	[0.00%]	[60]
Satakunta						
	50.01%	35.88%	8.79%	5.32%	0.00%	256
	[61.29%]	[29.03%]	[6.45%]	[3.23%]	[0.00%]	[31]
Häme						
	66.89%	16.63%	6.27%	5.89%	4.32%	399
	[60.78%]	[21.57%]	[11.76%]	[3.92%]	[1.96%]	[51]
Pirkanmaa						
	50.16%	33.03%	10.37%	0.83%	5.62%	582
	[47.30%]	[35.14%]	[12.16%]	[1.35%]	[4.05%]	[74]
Kaakkois-Suomi						
	70.58%	24.01%	2.34%	0.00%	3.06%	287
	[65.71%]	[28.57%]	[2.86%]	[0.00%]	[2.86%]	[35]
Etelä-Savo						
	73.39%	24.77%	1.83%	0.00%	0.00%	131
	[60.00%]	[33.33%]	[6.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[15]
Pohjois-Savo						
	75.68%	9.52%	14.80%	0.00%	0.00%	310
	[76.00%]	[12.00%]	[12.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[50]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	59.05%	36.30%	2.06%	0.00%	2.59%	246
	[58.33%]	[36.11%]	[2.78%]	[0.00%]	[2.78%]	[36]
Keski-Suomi						
	61.29%	25.85%	5.50%	0.00%	7.36%	284
	[61.76%]	[29.41%]	[2.94%]	[0.00%]	[5.88%]	[34]
Etelä-Pohjanmaa						
	74.04%	21.25%	1.71%	3.00%	0.00%	249
	[65.63%]	[28.13%]	[3.13%]	[3.13%]	[0.00%]	[32]
Pohjanmaa						
	74.09%	20.08%	5.83%	0.00%	0.00%	339
	[69.44%]	[25.00%]	[5.56%]	[0.00%]	[0.00%]	[36]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	68.63%	22.24%	3.21%	5.92%	0.00%	600
	[68.52%]	[20.37%]	[3.70%]	[7.41%]	[0.00%]	[54]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	48.31%	35.12%	8.37%	5.26%	2.93%	1592
	[48.00%]	[35.60%]	[10.00%]	[4.00%]	[2.40%]	[250]
Teollisuus matala teknologiataso						
	63.87%	28.45%	3.88%	2.12%	1.68%	903
	[64.66%]	[27.07%]	[4.51%]	[2.26%]	[1.50%]	[133]
KIBS palvelut						
	54.11%	34.15%	7.54%	3.01%	1.19%	1392
	[56.00%]	[31.50%]	[8.00%]	[3.50%]	[1.00%]	[200]
Ei-KIBS palvelut						
	62.35%	22.39%	9.90%	3.36%	2.01%	3213
	[59.23%]	[25.38%]	[10.77%]	[2.69%]	[1.92%]	[260]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	60.04%	26.16%	7.50%	3.99%	2.31%	5469
	[58.67%]	[27.81%]	[7.43%]	[3.81%]	[2.29%]	[525]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	50.19%	35.56%	11.11%	2.12%	1.02%	1631
	[51.57%]	[33.96%]	[11.32%]	[2.20%]	[0.94%]	[318]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K3.4. Osuus yritysverkostoitumisesta: Muualta maailmasta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	73.33%	19.47%	5.35%	1.36%	0.49%	7100
	[72.60%]	[20.52%]	[4.86%]	[1.30%]	[0.71%]	[843]
Alueittain						
Uusimaa						
	65.84%	25.71%	5.84%	1.63%	0.98%	2775
	[65.37%]	[25.97%]	[5.97%]	[1.49%]	[1.19%]	[335]
Varsinais-Suomi						
	70.21%	13.03%	12.59%	4.18%	0.00%	644
	[73.33%]	[16.67%]	[8.33%]	[1.67%]	[0.00%]	[60]
Satakunta						
	75.74%	24.26%	0.00%	0.00%	0.00%	256
	[83.87%]	[16.13%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[31]
Häme						
	86.40%	7.60%	5.16%	0.00%	0.84%	399
	[82.35%]	[11.76%]	[3.92%]	[0.00%]	[1.96%]	[51]
Pirkanmaa						
	75.05%	21.95%	1.46%	1.55%	0.00%	582
	[74.32%]	[21.62%]	[1.35%]	[2.70%]	[0.00%]	[74]
Kaakkois-Suomi						
	84.67%	5.73%	9.60%	0.00%	0.00%	287
	[82.86%]	[8.57%]	[8.57%]	[0.00%]	[0.00%]	[35]
Etelä-Savo						
	90.98%	5.35%	1.83%	1.83%	0.00%	131
	[80.00%]	[6.67%]	[6.67%]	[6.67%]	[0.00%]	[15]
Pohjois-Savo						
	83.64%	16.36%	0.00%	0.00%	0.00%	310
	[82.00%]	[18.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[50]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	66.98%	27.84%	0.00%	5.18%	0.00%	246
	[63.89%]	[30.56%]	[0.00%]	[5.56%]	[0.00%]	[36]
Keski-Suomi						
	68.96%	27.35%	3.68%	0.00%	0.00%	284
	[70.59%]	[26.47%]	[2.94%]	[0.00%]	[0.00%]	[34]
Etelä-Pohjanmaa						
	94.84%	1.31%	3.86%	0.00%	0.00%	249
	[90.63%]	[3.13%]	[6.25%]	[0.00%]	[0.00%]	[32]
Pohjanmaa						
	84.18%	15.82%	0.00%	0.00%	0.00%	339
	[83.33%]	[16.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[36]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	75.02%	14.66%	9.60%	0.00%	0.72%	600
	[70.37%]	[16.67%]	[11.11%]	[0.00%]	[1.85%]	[54]
Toimialoittein						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	70.66%	22.33%	5.45%	0.77%	0.79%	1592
	[69.60%]	[23.20%]	[4.80%]	[1.20%]	[1.20%]	[250]
Teollisuus matala teknologiataso						
	82.30%	15.06%	1.22%	1.41%	0.00%	903
	[81.20%]	[15.79%]	[1.50%]	[1.50%]	[0.00%]	[133]
KIBS palvelut						
	64.09%	23.63%	9.63%	1.06%	1.59%	1392
	[66.50%]	[23.00%]	[8.00%]	[1.00%]	[1.50%]	[200]
Ei-KIBS palvelut						
	76.14%	17.49%	4.61%	1.76%	0.00%	3213
	[75.77%]	[18.46%]	[4.23%]	[1.54%]	[0.00%]	[260]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	73.97%	18.92%	5.25%	1.46%	0.41%	5469
	[72.95%]	[20.00%]	[5.14%]	[1.33%]	[0.57%]	[525]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	71.22%	21.33%	5.68%	1.00%	0.77%	1631
	[72.01%]	[21.38%]	[4.40%]	[1.26%]	[0.94%]	[318]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K4. Yritysverkostoitumisen merkitys yrityksen menestymiseen						
	Ei laink.	Ei kovin	Melko m.	Merkitt.	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki						
	0.18%	9.68%	45.42%	44.71%	7059	3.35
	[0.12%]	[9.18%]	[45.41%]	[45.29%]	[839]	[3.36]
Alueittain						
Uusimaa						
	0.46%	10.62%	43.70%	45.22%	2768	3.34
	[0.30%]	[10.78%]	[44.01%]	[44.91%]	[334]	[3.34]
Varsinais-Suomi						
	0.00%	8.89%	53.06%	38.04%	620	3.29
	[0.00%]	[8.77%]	[47.37%]	[43.86%]	[57]	[3.35]
Satakunta						
	0.00%	10.98%	41.86%	47.16%	242	3.36
	[0.00%]	[13.33%]	[53.33%]	[33.33%]	[30]	[3.20]
Häme						
	0.00%	8.73%	44.23%	47.05%	403	3.38
	[0.00%]	[7.69%]	[48.08%]	[44.23%]	[52]	[3.37]
Pirkanmaa						
	0.00%	5.52%	53.21%	41.28%	582	3.36
	[0.00%]	[8.11%]	[50.00%]	[41.89%]	[74]	[3.34]
Kaakkois-Suomi						
	0.00%	1.57%	35.33%	63.10%	287	3.62 >**
	[0.00%]	[2.86%]	[37.14%]	[60.00%]	[35]	[3.57]
Etelä-Savo						
	0.00%	0.00%	26.76%	73.24%	131	3.73 >***
	[0.00%]	[0.00%]	[33.33%]	[66.67%]	[15]	[3.67]
Pohjois-Savo						
	0.00%	8.76%	45.22%	46.02%	310	3.37
	[0.00%]	[8.00%]	[44.00%]	[48.00%]	[50]	[3.40]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	0.00%	5.17%	42.09%	52.74%	246	3.48
	[0.00%]	[2.78%]	[44.44%]	[52.78%]	[36]	[3.50]
Keski-Suomi						
	0.00%	18.22%	37.24%	44.54%	284	3.26
	[0.00%]	[11.76%]	[35.29%]	[52.94%]	[34]	[3.41]
Etelä-Pohjanmaa						
	0.00%	16.78%	61.97%	21.25%	249	3.04 <***
	[0.00%]	[9.38%]	[62.50%]	[28.13%]	[32]	[3.19]
Pohjanmaa						
	0.00%	9.63%	58.04%	32.33%	339	3.23
	[0.00%]	[8.33%]	[55.56%]	[36.11%]	[36]	[3.28]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	0.00%	11.69%	40.44%	47.86%	600	3.36
	[0.00%]	[11.11%]	[38.89%]	[50.00%]	[54]	[3.39]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	0.00%	7.52%	43.07%	49.41%	1582	3.42 >*
	[0.00%]	[7.23%]	[43.78%]	[49.00%]	[249]	[3.42]
Teollisuus matala teknologiataso						
	0.00%	9.19%	53.45%	37.37%	903	3.28
	[0.00%]	[9.02%]	[51.88%]	[39.10%]	[133]	[3.30]
KIBS palvelut						
	0.00%	10.34%	40.26%	49.40%	1382	3.39
	[0.00%]	[9.55%]	[41.21%]	[49.25%]	[199]	[3.40]
Ei-KIBS palvelut						
	0.40%	10.60%	46.55%	42.44%	3192	3.31
	[0.39%]	[10.85%]	[46.90%]	[41.86%]	[258]	[3.30]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	0.23%	9.10%	45.91%	44.75%	5431	3.35
	[0.19%]	[8.64%]	[45.87%]	[45.30%]	[521]	[3.36]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	0.00%	11.63%	43.79%	44.58%	1628	3.33
	[0.00%]	[10.06%]	[44.65%]	[45.28%]	[318]	[3.35]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K5. Verkoston toimittajayr. osuus tavara- ja palveluostoista				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	31.90	1.26	6479	
	[31.58]	[1.00]	[778]	
Alueittain				
Uusimaa				
	31.65	1.77	2496	
	[30.20]	[1.62]	[302]	
Varsinais-Suomi				
	30.97	3.90	607	
	[29.66]	[3.51]	[58]	
Satakunta				
	32.54	7.40	224	
	[38.32]	[5.58]	[28]	
Häme				
	38.54	5.95	403	
	[36.06]	[4.56]	[52]	
Pirkanmaa				
	32.71	3.80	567	
	[33.18]	[3.23]	[71]	
Kaakkois-Suomi				
	30.40	5.77	261	
	[28.94]	[4.39]	[33]	
Etelä-Savo				
	36.51	12.75	123	
	[40.71]	[7.91]	[14]	
Pohjois-Savo				
	28.93	4.56	290	
	[28.18]	[3.73]	[45]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	30.69	4.79	221	
	[32.56]	[4.49]	[34]	
Keski-Suomi				
	30.66	6.75	266	
	[31.47]	[5.23]	[32]	
Etelä-Pohjanmaa				
	24.01	4.15	199	<*
	[24.07]	[4.38]	[27]	
Pohjanmaa				
	32.09	5.67	303	
	[33.84]	[4.96]	[32]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	33.26	6.23	520	
	[35.79]	[4.26]	[50]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	30.94	1.70	1538	
	[31.44]	[1.59]	[241]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	29.70	2.65	833	
	[31.16]	[2.54]	[120]	
KIBS palvelut				
	23.56	2.06	1273	<***
	[24.83]	[1.95]	[183]	
Ei-KIBS palvelut				
	36.82	2.41	2835	>***
	[37.23]	[2.05]	[234]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	31.32	1.54	4974	
	[30.10]	[1.26]	[486]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	33.82	1.64	1505	
	[34.05]	[1.65]	[292]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K6. Verkoston yritysten osuus tavara- ja palvelumyynnistä				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	29.84	1.25	6274	
	[30.62]	[1.10]	[754]	
Alueittain				
Uusimaa				
	28.40	1.77	2464	
	[28.46]	[1.70]	[296]	
Varsinais-Suomi				
	34.17	6.17	585	
	[34.51]	[4.65]	[55]	
Satakunta				
	27.94	4.73	171	
	[32.40]	[6.12]	[25]	
Häme				
	35.53	5.75	385	
	[33.96]	[4.77]	[51]	
Pirkanmaa				
	34.75	4.00	554	
	[35.84]	[4.03]	[69]	
Kaakkois-Suomi				
	35.59	6.86	252	
	[33.50]	[5.48]	[32]	
Etelä-Savo				
	18.58	7.50	123	< **
	[23.43]	[8.25]	[14]	
Pohjois-Savo				
	20.63	2.48	284	< ***
	[21.44]	[2.39]	[44]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	31.07	5.82	229	
	[33.24]	[4.51]	[34]	
Keski-Suomi				
	35.00	5.51	243	
	[36.57]	[5.09]	[30]	
Etelä-Pohjanmaa				
	26.48	4.59	191	
	[25.85]	[5.52]	[26]	
Pohjanmaa				
	34.79	6.04	285	
	[34.10]	[6.59]	[30]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	23.19	3.92	506	< *
	[30.97]	[4.50]	[48]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	34.35	2.08	1469	> **
	[34.71]	[2.08]	[231]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	30.72	3.16	793	
	[30.11]	[2.86]	[115]	
KIBS palvelut				
	26.16	2.19	1203	< *
	[26.49]	[1.99]	[177]	
Ei-KIBS palvelut				
	28.80	2.22	2809	
	[29.95]	[2.03]	[231]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	28.81	1.48	4822	< *
	[29.21]	[1.35]	[472]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	33.25	1.94	1453	> *
	[32.98]	[1.87]	[282]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K7. Verkostoitunut ei-toimittaja- tai ei-asiakasyritysten kanssa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	50.63%	45.08%	4.29%	6949	
	[49.76%]	[46.14%]	[4.10%]	[830]	
Alueittain					
Uusimaa	52.87%	42.47%	4.66%	2701	
	[53.52%]	[41.59%]	[4.89%]	[327]	
Varsinais-Suomi	51.31%	41.28%	7.42%	634	
	[42.37%]	[52.54%]	[5.08%]	[59]	
Satakunta	51.39%	42.25%	6.36%	220	
	[50.00%]	[46.67%]	[3.33%]	[30]	
Häme	40.76%	54.11%	5.12%	403	<'
	[42.31%]	[53.85%]	[3.85%]	[52]	
Pirkanmaa	48.19%	51.81%	0.00%	577	
	[45.21%]	[54.79%]	[0.00%]	[73]	
Kaakkois-Suomi	66.67%	30.79%	2.54%	287	>*
	[54.29%]	[40.00%]	[5.71%]	[35]	
Etelä-Savo	72.48%	22.17%	5.35%	131	>***
	[66.67%]	[26.67%]	[6.67%]	[15]	
Pohjois-Savo	55.08%	40.38%	4.54%	310	
	[56.00%]	[42.00%]	[2.00%]	[50]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	49.54%	46.64%	3.83%	246	
	[47.22%]	[47.22%]	[5.56%]	[36]	
Keski-Suomi	35.20%	55.62%	9.18%	284	<+
	[41.18%]	[52.94%]	[5.88%]	[34]	
Etelä-Pohjanmaa	38.79%	55.81%	5.40%	241	<+
	[48.39%]	[45.16%]	[6.45%]	[31]	
Pohjanmaa	45.91%	54.09%	0.00%	316	
	[47.06%]	[52.94%]	[0.00%]	[34]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	48.75%	48.98%	2.27%	600	
	[44.44%]	[51.85%]	[3.70%]	[54]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	33.88%	62.29%	3.83%	1581	<***
	[35.34%]	[60.64%]	[4.02%]	[249]	
Teollisuus matala teknologiataso	41.42%	54.12%	4.45%	871	<***
	[44.62%]	[50.77%]	[4.62%]	[130]	
KIBS palvelut	65.93%	31.53%	2.54%	1324	>***
	[65.64%]	[31.28%]	[3.08%]	[195]	
Ei-KIBS palvelut	55.11%	39.69%	5.20%	3174	>***
	[54.30%]	[41.02%]	[4.69%]	[256]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	50.29%	45.52%	4.19%	5333	
	[49.42%]	[46.89%]	[3.70%]	[514]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	51.74%	43.63%	4.63%	1616	
	[50.32%]	[44.94%]	[4.75%]	[316]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K8. Verkostoitunut oppi- tai tutkimuslaitoksen kanssa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	34.36%	64.44%	1.20%	10313	
	[37.85%]	[61.06%]	[1.08%]	[1202]	
Alueittain					
Uusimaa	33.14%	64.81%	2.05%	3999	
	[37.90%]	[60.39%]	[1.71%]	[467]	
Varsinais-Suomi	31.78%	68.22%	0.00%	1077	
	[30.10%]	[69.90%]	[0.00%]	[103]	
Satakunta	22.54%	77.46%	0.00%	431	< **
	[32.65%]	[67.35%]	[0.00%]	[49]	
Häme	35.06%	64.94%	0.00%	670	
	[35.63%]	[64.37%]	[0.00%]	[87]	
Pirkanmaa	38.53%	61.47%	0.00%	873	
	[41.35%]	[58.65%]	[0.00%]	[104]	
Kaakkois-Suomi	39.74%	60.26%	0.00%	434	
	[38.89%]	[61.11%]	[0.00%]	[54]	
Etelä-Savo	40.39%	59.61%	0.00%	207	
	[41.67%]	[58.33%]	[0.00%]	[24]	
Pohjois-Savo	46.00%	54.00%	0.00%	383	> +
	[44.83%]	[55.17%]	[0.00%]	[58]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	48.67%	51.33%	0.00%	304	> *
	[45.45%]	[54.55%]	[0.00%]	[44]	
Keski-Suomi	44.02%	51.25%	4.73%	366	
	[40.82%]	[55.10%]	[4.08%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	20.82%	75.86%	3.31%	353	< **
	[33.33%]	[61.90%]	[4.76%]	[42]	
Pohjanmaa	35.45%	64.55%	0.00%	452	
	[40.43%]	[59.57%]	[0.00%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	30.43%	67.96%	1.61%	763	
	[36.49%]	[62.16%]	[1.35%]	[74]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	34.87%	63.83%	1.30%	2324	
	[37.64%]	[61.54%]	[0.82%]	[364]	
Teollisuus matala teknologiataso	32.64%	65.56%	1.80%	1374	
	[36.08%]	[62.37%]	[1.55%]	[194]	
KIBS palvelut	51.08%	47.87%	1.05%	1683	> ***
	[51.84%]	[46.94%]	[1.22%]	[245]	
Ei-KIBS palvelut	28.89%	70.07%	1.03%	4933	< ***
	[30.33%]	[68.67%]	[1.00%]	[399]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	30.53%	68.13%	1.35%	8047	< ***
	[32.24%]	[66.45%]	[1.32%]	[760]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	47.97%	51.37%	0.66%	2267	> ***
	[47.51%]	[51.81%]	[0.68%]	[442]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K9.1. Osuus oppi- ja tutk. laitosverkostoitumisesta: Lähialueelta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	9.11%	30.77%	15.09%	14.80%	30.23%	3523
	[10.15%]	[30.24%]	[15.67%]	[15.01%]	[28.92%]	[453]
Alueittain						
Uusimaa						
	12.46%	29.75%	15.47%	11.26%	31.06%	1307
	[13.14%]	[29.71%]	[16.57%]	[10.29%]	[30.29%]	[175]
Varsinais-Suomi						
	7.50%	33.63%	20.36%	16.55%	21.96%	342
	[12.90%]	[32.26%]	[12.90%]	[19.35%]	[22.58%]	[31]
Satakunta						
	0.00%	21.20%	8.59%	11.68%	58.52%	97
	[0.00%]	[25.00%]	[12.50%]	[18.75%]	[43.75%]	[16]
Häme						
	13.89%	24.77%	14.29%	13.89%	33.16%	235
	[12.90%]	[32.26%]	[16.13%]	[12.90%]	[25.81%]	[31]
Pirkanmaa						
	7.88%	33.54%	2.52%	25.36%	30.70%	336
	[4.65%]	[34.88%]	[2.33%]	[25.58%]	[32.56%]	[43]
Kaakkois-Suomi						
	6.83%	33.48%	32.36%	8.26%	19.06%	172
	[14.29%]	[23.81%]	[23.81%]	[14.29%]	[23.81%]	[21]
Etelä-Savo						
	2.87%	65.79%	4.78%	0.00%	26.56%	84
	[10.00%]	[60.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[20.00%]	[10]
Pohjois-Savo						
	5.17%	21.76%	25.59%	18.60%	28.87%	181
	[7.41%]	[29.63%]	[29.63%]	[14.81%]	[18.52%]	[27]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	0.00%	20.36%	10.77%	50.26%	18.61%	148
	[0.00%]	[20.00%]	[15.00%]	[45.00%]	[20.00%]	[20]
Keski-Suomi						
	9.52%	17.14%	20.42%	3.19%	49.73%	161
	[10.00%]	[15.00%]	[20.00%]	[5.00%]	[50.00%]	[20]
Etelä-Pohjanmaa						
	24.96%	22.37%	20.33%	8.84%	23.49%	74
	[21.43%]	[21.43%]	[21.43%]	[14.29%]	[21.43%]	[14]
Pohjanmaa						
	9.95%	38.46%	2.87%	27.18%	21.55%	160
	[10.53%]	[36.84%]	[5.26%]	[26.32%]	[21.05%]	[19]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	0.00%	44.58%	15.41%	4.85%	35.16%	225
	[0.00%]	[38.46%]	[19.23%]	[7.69%]	[34.62%]	[26]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	9.40%	35.63%	21.15%	14.53%	19.29%	810
	[9.49%]	[35.04%]	[21.17%]	[16.06%]	[18.25%]	[137]
Teollisuus matala teknologiataso						
	16.14%	30.45%	15.64%	13.19%	24.57%	450
	[16.90%]	[25.35%]	[16.90%]	[12.68%]	[28.17%]	[71]
KIBS palvelut						
	8.94%	33.34%	11.79%	11.67%	34.26%	850
	[9.60%]	[32.80%]	[13.60%]	[12.80%]	[31.20%]	[125]
Ei-KIBS palvelut						
	6.80%	26.53%	13.42%	17.35%	35.90%	1413
	[7.50%]	[25.00%]	[10.83%]	[17.50%]	[39.17%]	[120]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	8.01%	33.45%	14.40%	14.95%	29.19%	2441
	[8.61%]	[34.02%]	[14.34%]	[14.75%]	[28.28%]	[244]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	11.60%	24.71%	16.65%	14.46%	32.58%	1082
	[11.96%]	[25.84%]	[17.22%]	[15.31%]	[29.67%]	[209]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K9.2. Osuus oppi- ja tutk. laitosverkostoitumisesta: Muualta Suomesta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	44.84%	27.04%	15.42%	5.78%	6.92%	3523
	[43.05%]	[26.71%]	[17.22%]	[6.40%]	[6.62%]	[453]
Alueittain						
Uusimaa						
	48.58%	22.53%	17.22%	4.59%	7.09%	1307
	[48.00%]	[22.29%]	[18.29%]	[4.57%]	[6.86%]	[175]
Varsinais-Suomi						
	33.39%	40.08%	15.23%	3.80%	7.50%	342
	[35.48%]	[32.26%]	[16.13%]	[3.23%]	[12.90%]	[31]
Satakunta						
	45.24%	47.04%	3.86%	3.86%	0.00%	97
	[37.50%]	[50.00%]	[6.25%]	[6.25%]	[0.00%]	[16]
Häme						
	34.29%	28.35%	21.67%	5.50%	10.19%	235
	[32.26%]	[29.03%]	[25.81%]	[6.45%]	[6.45%]	[31]
Pirkanmaa						
	48.61%	31.99%	4.09%	8.11%	7.19%	336
	[46.51%]	[34.88%]	[4.65%]	[9.30%]	[4.65%]	[43]
Kaakkois-Suomi						
	47.23%	22.52%	24.12%	4.52%	1.62%	172
	[42.86%]	[14.29%]	[28.57%]	[9.52%]	[4.76%]	[21]
Etelä-Savo						
	45.93%	14.11%	7.66%	8.37%	23.92%	84
	[30.00%]	[30.00%]	[20.00%]	[10.00%]	[10.00%]	[10]
Pohjois-Savo						
	39.13%	29.20%	20.09%	6.04%	5.54%	181
	[33.33%]	[29.63%]	[22.22%]	[7.41%]	[7.41%]	[27]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	36.68%	22.84%	23.27%	12.90%	4.31%	148
	[30.00%]	[35.00%]	[20.00%]	[10.00%]	[5.00%]	[20]
Keski-Suomi						
	63.68%	17.23%	12.86%	3.19%	3.03%	161
	[60.00%]	[15.00%]	[15.00%]	[5.00%]	[5.00%]	[20]
Etelä-Pohjanmaa						
	27.57%	20.51%	28.49%	0.00%	23.43%	74
	[28.57%]	[28.57%]	[28.57%]	[0.00%]	[14.29%]	[14]
Pohjanmaa						
	31.90%	37.59%	20.57%	0.00%	9.95%	160
	[31.58%]	[36.84%]	[21.05%]	[0.00%]	[10.53%]	[19]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	54.86%	26.91%	1.91%	16.33%	0.00%	225
	[57.69%]	[19.23%]	[3.85%]	[19.23%]	[0.00%]	[26]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	35.66%	30.43%	19.09%	8.74%	6.08%	810
	[32.85%]	[31.39%]	[21.17%]	[8.76%]	[5.84%]	[137]
Teollisuus matala teknologiataso						
	40.02%	22.77%	21.48%	10.49%	5.24%	450
	[39.44%]	[22.54%]	[22.54%]	[9.86%]	[5.63%]	[71]
KIBS palvelut						
	45.14%	26.64%	13.70%	4.29%	10.22%	850
	[46.40%]	[25.60%]	[15.20%]	[4.00%]	[8.80%]	[125]
Ei-KIBS palvelut						
	51.46%	26.69%	12.42%	3.48%	5.95%	1413
	[53.33%]	[25.00%]	[11.67%]	[4.17%]	[5.83%]	[120]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	46.83%	26.21%	13.17%	6.03%	7.76%	2441
	[45.49%]	[25.41%]	[13.93%]	[6.97%]	[8.20%]	[244]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	40.35%	28.91%	20.50%	5.22%	5.02%	1082
	[40.19%]	[28.23%]	[21.05%]	[5.74%]	[4.78%]	[209]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K9.3. Osuus oppi- ja tutk. laitosverkostoitumisesta: Muualta EU-alueelta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	84.90%	13.02%	0.96%	0.83%	0.30%	3523
	[84.33%]	[13.02%]	[1.32%]	[1.10%]	[0.22%]	[453]
Alueittain						
Uusimaa						
	85.54%	11.38%	1.58%	1.51%	0.00%	1307
	[84.00%]	[12.00%]	[2.29%]	[1.71%]	[0.00%]	[175]
Varsinais-Suomi						
	68.34%	28.81%	2.84%	0.00%	0.00%	342
	[77.42%]	[19.35%]	[3.23%]	[0.00%]	[0.00%]	[31]
Satakunta						
	96.14%	3.86%	0.00%	0.00%	0.00%	97
	[93.75%]	[6.25%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[16]
Häme						
	89.20%	9.38%	1.43%	0.00%	0.00%	235
	[83.87%]	[12.90%]	[3.23%]	[0.00%]	[0.00%]	[31]
Pirkanmaa						
	85.77%	14.23%	0.00%	0.00%	0.00%	336
	[83.72%]	[16.28%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[43]
Kaakkois-Suomi						
	92.88%	7.12%	0.00%	0.00%	0.00%	172
	[85.71%]	[14.29%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[21]
Etelä-Savo						
	85.89%	11.24%	0.00%	2.87%	0.00%	84
	[70.00%]	[20.00%]	[0.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[10]
Pohjois-Savo						
	80.99%	19.01%	0.00%	0.00%	0.00%	181
	[81.48%]	[18.52%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[27]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	84.93%	15.07%	0.00%	0.00%	0.00%	148
	[85.00%]	[15.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[20]
Keski-Suomi						
	82.77%	10.75%	0.00%	0.00%	6.48%	161
	[85.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[5.00%]	[20]
Etelä-Pohjanmaa						
	91.84%	8.16%	0.00%	0.00%	0.00%	74
	[92.86%]	[7.14%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[14]
Pohjanmaa						
	92.25%	7.75%	0.00%	0.00%	0.00%	160
	[94.74%]	[5.26%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[19]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	86.44%	10.46%	0.00%	3.11%	0.00%	225
	[84.62%]	[11.54%]	[0.00%]	[3.85%]	[0.00%]	[26]
Toimialoittein						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	79.58%	16.28%	1.64%	1.21%	1.29%	810
	[79.56%]	[16.06%]	[2.19%]	[1.46%]	[0.73%]	[137]
Teollisuus matala teknologiataso						
	85.86%	13.05%	0.00%	1.09%	0.00%	450
	[85.92%]	[12.68%]	[0.00%]	[1.41%]	[0.00%]	[71]
KIBS palvelut						
	82.07%	13.83%	2.41%	1.69%	0.00%	850
	[81.60%]	[14.40%]	[2.40%]	[1.60%]	[0.00%]	[125]
Ei-KIBS palvelut						
	89.35%	10.65%	0.00%	0.00%	0.00%	1413
	[91.67%]	[8.33%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[120]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	84.01%	14.27%	0.40%	0.89%	0.43%	2441
	[83.20%]	[14.75%]	[0.41%]	[1.23%]	[0.41%]	[244]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	86.91%	10.20%	2.22%	0.68%	0.00%	1082
	[85.65%]	[11.00%]	[2.39%]	[0.96%]	[0.00%]	[209]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K9.4. Osuus oppi- ja tutk. laitosverkostoitumisesta: Muualta maailmasta

	0%	1-25%	26-50%	51-75%	Hav. lkm
Kaikki					
	91.81%	7.33%	0.50%	0.36%	3523
	[92.05%]	[7.06%]	[0.66%]	[0.22%]	[453]
Alueittain					
Uusimaa					
	90.64%	7.03%	1.35%	0.97%	1307
	[89.71%]	[8.00%]	[1.71%]	[0.57%]	[175]
Varsinais-Suomi					
	77.55%	22.45%	0.00%	0.00%	342
	[83.87%]	[16.13%]	[0.00%]	[0.00%]	[31]
Satakunta					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	97
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[16]
Häme					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	235
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[31]
Pirkanmaa					
	91.65%	8.35%	0.00%	0.00%	336
	[90.70%]	[9.30%]	[0.00%]	[0.00%]	[43]
Kaakkois-Suomi					
	96.48%	3.52%	0.00%	0.00%	172
	[90.48%]	[9.52%]	[0.00%]	[0.00%]	[21]
Etelä-Savo					
	97.13%	2.87%	0.00%	0.00%	84
	[90.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[10]
Pohjois-Savo					
	96.98%	3.02%	0.00%	0.00%	181
	[96.30%]	[3.70%]	[0.00%]	[0.00%]	[27]
Pohjois-Karjala/Kainuu					
	79.77%	20.23%	0.00%	0.00%	148
	[85.00%]	[15.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[20]
Keski-Suomi					
	93.52%	6.48%	0.00%	0.00%	161
	[95.00%]	[5.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[20]
Etelä-Pohjanmaa					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	74
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[14]
Pohjanmaa					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	160
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[19]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa					
	96.89%	3.11%	0.00%	0.00%	225
	[96.15%]	[3.85%]	[0.00%]	[0.00%]	[26]
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso					
	91.27%	8.73%	0.00%	0.00%	810
	[90.51%]	[9.49%]	[0.00%]	[0.00%]	[137]
Teollisuus matala teknologiataso					
	97.53%	1.38%	1.09%	0.00%	450
	[97.18%]	[1.41%]	[1.41%]	[0.00%]	[71]
KIBS palvelut					
	88.79%	9.71%	1.50%	0.00%	850
	[88.80%]	[9.60%]	[1.60%]	[0.00%]	[125]
Ei-KIBS palvelut					
	92.12%	6.98%	0.00%	0.90%	1413
	[94.17%]	[5.00%]	[0.00%]	[0.83%]	[120]
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä					
	91.22%	7.96%	0.30%	0.52%	2441
	[91.39%]	[7.79%]	[0.41%]	[0.41%]	[244]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä					
	93.14%	5.91%	0.95%	0.00%	1082
	[92.82%]	[6.22%]	[0.96%]	[0.00%]	[209]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K10. Oppi- ja tutk. laitosverkost. merkitys yrityksen menestymiseen						
	Ei laink.	Ei kovin	Melko m.	Merkitt.	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki						
	0.36%	23.43%	52.81%	23.40%	3496	2.99
	[0.22%]	[22.84%]	[53.66%]	[23.28%]	[451]	[3.00]
Alueittain						
Uusimaa						
	0.97%	20.69%	59.15%	19.19%	1312	2.97
	[0.57%]	[21.02%]	[58.52%]	[19.89%]	[176]	[2.98]
Varsinais-Suomi						
	0.00%	30.14%	31.83%	38.03%	342	3.08
	[0.00%]	[25.81%]	[32.26%]	[41.94%]	[31]	[3.16]
Satakunta						
	0.00%	20.43%	57.69%	21.87%	97	3.01
	[0.00%]	[25.00%]	[56.25%]	[18.75%]	[16]	[2.94]
Häme						
	0.00%	25.19%	56.79%	18.01%	235	2.93
	[0.00%]	[29.03%]	[51.61%]	[19.35%]	[31]	[2.90]
Pirkanmaa						
	0.00%	36.46%	40.86%	22.68%	336	2.86
	[0.00%]	[30.23%]	[48.84%]	[20.93%]	[43]	[2.91]
Kaakkois-Suomi						
	0.00%	27.90%	43.10%	28.99%	144	3.01
	[0.00%]	[26.32%]	[42.11%]	[31.58%]	[19]	[3.05]
Etelä-Savo						
	0.00%	22.25%	74.88%	2.87%	84	2.81
	[0.00%]	[20.00%]	[70.00%]	[10.00%]	[10]	[2.90]
Pohjois-Savo						
	0.00%	5.51%	67.67%	26.82%	181	3.21 >*
	[0.00%]	[7.41%]	[70.37%]	[22.22%]	[27]	[3.15]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	0.00%	24.71%	55.06%	20.23%	148	2.96
	[0.00%]	[20.00%]	[65.00%]	[15.00%]	[20]	[2.95]
Keski-Suomi						
	0.00%	19.36%	45.29%	35.35%	161	3.16
	[0.00%]	[10.00%]	[55.00%]	[35.00%]	[20]	[3.25]
Etelä-Pohjanmaa						
	0.00%	52.75%	38.59%	8.66%	69	2.56 <***
	[0.00%]	[53.85%]	[38.46%]	[7.69%]	[13]	[2.54]
Pohjanmaa						
	0.00%	17.73%	57.23%	25.04%	160	3.07
	[0.00%]	[21.05%]	[57.89%]	[21.05%]	[19]	[3.00]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	0.00%	18.27%	50.51%	31.22%	225	3.13
	[0.00%]	[23.08%]	[34.62%]	[42.31%]	[26]	[3.19]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	0.00%	22.65%	47.45%	29.90%	804	3.07
	[0.00%]	[23.53%]	[47.79%]	[28.68%]	[136]	[3.05]
Teollisuus matala teknologiataso						
	0.00%	33.48%	52.90%	13.62%	446	2.80 <*
	[0.00%]	[30.00%]	[55.71%]	[14.29%]	[70]	[2.84]
KIBS palvelut						
	0.00%	16.92%	58.89%	24.19%	855	3.07 >'
	[0.00%]	[17.46%]	[57.14%]	[25.40%]	[126]	[3.08]
Ei-KIBS palvelut						
	0.92%	24.66%	52.13%	22.30%	1391	2.96
	[0.84%]	[23.53%]	[55.46%]	[20.17%]	[119]	[2.95]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	0.53%	24.09%	51.24%	24.14%	2413	2.99
	[0.41%]	[22.73%]	[52.48%]	[24.38%]	[242]	[3.01]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	0.00%	21.95%	56.30%	21.75%	1083	3.00
	[0.00%]	[22.97%]	[55.02%]	[22.01%]	[209]	[2.99]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K11. Verkostoitunut viranomaisten kanssa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	18.69%	77.35%	3.95%	10053	
	[19.08%]	[76.59%]	[4.33%]	[1179]	
Alueittain					
Uusimaa	17.76%	77.91%	4.33%	3875	
	[19.12%]	[76.26%]	[4.62%]	[455]	
Varsinais-Suomi	22.08%	73.09%	4.83%	1070	
	[16.67%]	[79.41%]	[3.92%]	[102]	
Satakunta	5.59%	93.54%	0.87%	431	<***
	[10.20%]	[87.76%]	[2.04%]	[49]	
Häme	15.66%	79.34%	5.00%	653	
	[15.12%]	[79.07%]	[5.81%]	[86]	
Pirkanmaa	14.80%	82.69%	2.50%	873	
	[16.35%]	[80.77%]	[2.88%]	[104]	
Kaakkois-Suomi	28.67%	71.33%	0.00%	425	
	[26.42%]	[73.58%]	[0.00%]	[53]	
Etelä-Savo	44.15%	49.57%	6.28%	207	>***
	[37.50%]	[54.17%]	[8.33%]	[24]	
Pohjois-Savo	23.31%	68.39%	8.30%	388	
	[20.34%]	[71.19%]	[8.47%]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	28.20%	70.13%	1.67%	304	
	[27.27%]	[70.45%]	[2.27%]	[44]	
Keski-Suomi	20.17%	75.06%	4.76%	364	
	[16.67%]	[79.17%]	[4.17%]	[48]	
Etelä-Pohjanmaa	17.14%	79.57%	3.29%	318	
	[22.50%]	[72.50%]	[5.00%]	[40]	
Pohjanmaa	10.96%	84.84%	4.20%	433	<+
	[11.11%]	[84.44%]	[4.44%]	[45]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	18.88%	77.85%	3.27%	713	
	[24.29%]	[71.43%]	[4.29%]	[70]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	10.36%	84.83%	4.81%	2313	<***
	[11.60%]	[83.43%]	[4.97%]	[362]	
Teollisuus matala teknologiataso	15.71%	79.33%	4.97%	1327	
	[18.52%]	[77.25%]	[4.23%]	[189]	
KIBS palvelut	25.96%	70.08%	3.96%	1650	>***
	[27.08%]	[67.92%]	[5.00%]	[240]	
Ei-KIBS palvelut	21.06%	75.69%	3.25%	4763	>*
	[21.39%]	[75.26%]	[3.35%]	[388]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	17.16%	79.33%	3.51%	7817	<***
	[16.42%]	[80.08%]	[3.50%]	[743]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	24.04%	70.44%	5.52%	2236	>***
	[23.62%]	[70.64%]	[5.73%]	[436]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K12.1. Osuus viranomaisverkostoitumisesta: Lähialueelta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	15.34%	30.46%	13.97%	13.98%	26.26%	2057
	[14.29%]	[28.57%]	[13.45%]	[14.29%]	[29.41%]	[238]
Alueittain						
Uusimaa						
	12.49%	25.11%	11.99%	10.28%	40.13%	748
	[13.04%]	[25.00%]	[11.96%]	[11.96%]	[38.04%]	[92]
Varsinais-Suomi						
	6.81%	34.34%	34.13%	19.89%	4.84%	236
	[17.65%]	[29.41%]	[17.65%]	[23.53%]	[11.76%]	[17]
Satakunta						
	0.00%	34.65%	0.00%	37.34%	28.01%	24
	[0.00%]	[40.00%]	[0.00%]	[20.00%]	[40.00%]	[5]
Häme						
	24.50%	19.43%	8.39%	14.45%	33.22%	119
	[21.43%]	[21.43%]	[14.29%]	[7.14%]	[35.71%]	[14]
Pirkanmaa						
	8.86%	53.23%	0.00%	14.44%	23.47%	129
	[5.88%]	[41.18%]	[0.00%]	[17.65%]	[35.29%]	[17]
Kaakkois-Suomi						
	20.72%	18.52%	24.54%	23.09%	13.14%	131
	[20.00%]	[20.00%]	[26.67%]	[13.33%]	[20.00%]	[15]
Etelä-Savo						
	47.26%	30.63%	0.00%	4.38%	17.72%	91
	[33.33%]	[44.44%]	[0.00%]	[11.11%]	[11.11%]	[9]
Pohjois-Savo						
	18.43%	33.62%	0.00%	11.41%	36.54%	90
	[16.67%]	[41.67%]	[0.00%]	[16.67%]	[25.00%]	[12]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	0.00%	7.43%	5.92%	20.08%	66.57%	86
	[0.00%]	[8.33%]	[8.33%]	[16.67%]	[66.67%]	[12]
Keski-Suomi						
	0.00%	53.50%	15.85%	20.57%	10.08%	76
	[0.00%]	[44.44%]	[22.22%]	[11.11%]	[22.22%]	[9]
Etelä-Pohjanmaa						
	64.27%	12.95%	16.33%	6.45%	0.00%	83
	[40.00%]	[20.00%]	[30.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[10]
Pohjanmaa						
	22.80%	46.91%	7.49%	22.80%	0.00%	61
	[16.67%]	[50.00%]	[16.67%]	[16.67%]	[0.00%]	[6]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	6.16%	48.53%	21.87%	12.10%	11.33%	181
	[10.00%]	[30.00%]	[25.00%]	[20.00%]	[15.00%]	[20]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	21.84%	32.25%	15.59%	11.44%	18.89%	240
	[16.67%]	[33.33%]	[16.67%]	[11.90%]	[21.43%]	[42]
Teollisuus matala teknologiataso						
	13.16%	40.03%	16.65%	11.04%	19.11%	239
	[12.82%]	[35.90%]	[15.38%]	[12.82%]	[23.08%]	[39]
KIBS palvelut						
	16.17%	24.65%	14.23%	14.94%	30.00%	437
	[15.15%]	[22.73%]	[15.15%]	[15.15%]	[31.82%]	[66]
Ei-KIBS palvelut						
	14.11%	30.29%	12.96%	14.75%	27.88%	1140
	[13.19%]	[27.47%]	[9.89%]	[15.38%]	[34.07%]	[91]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	15.84%	33.33%	14.71%	12.07%	24.05%	1515
	[15.67%]	[31.34%]	[14.18%]	[11.94%]	[26.87%]	[134]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	13.94%	22.41%	11.87%	19.31%	32.46%	541
	[12.50%]	[25.00%]	[12.50%]	[17.31%]	[32.69%]	[104]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K12.2. Osuus viranomaisverkostoitumisesta: Muualta Suomesta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	46.79%	24.34%	17.99%	4.93%	5.95%	2057
	[44.54%]	[26.89%]	[16.81%]	[5.88%]	[5.88%]	[238]
Alueittain						
Uusimaa						
	64.17%	18.32%	10.25%	4.73%	2.54%	748
	[61.96%]	[17.39%]	[11.96%]	[5.43%]	[3.26%]	[92]
Varsinais-Suomi						
	27.59%	28.42%	37.00%	4.12%	2.87%	236
	[23.53%]	[41.18%]	[23.53%]	[5.88%]	[5.88%]	[17]
Satakunta						
	0.00%	47.10%	52.90%	0.00%	0.00%	24
	[0.00%]	[60.00%]	[40.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[5]
Häme						
	47.68%	26.70%	20.04%	0.00%	5.58%	119
	[42.86%]	[35.71%]	[14.29%]	[0.00%]	[7.14%]	[14]
Pirkanmaa						
	57.09%	19.02%	7.07%	6.56%	10.26%	129
	[58.82%]	[17.65%]	[5.88%]	[5.88%]	[11.76%]	[17]
Kaakkois-Suomi						
	41.48%	18.84%	21.10%	0.00%	18.58%	131
	[40.00%]	[26.67%]	[20.00%]	[0.00%]	[13.33%]	[15]
Etelä-Savo						
	35.45%	7.00%	28.01%	7.66%	21.88%	91
	[22.22%]	[22.22%]	[33.33%]	[11.11%]	[11.11%]	[9]
Pohjois-Savo						
	34.64%	16.78%	5.71%	30.14%	12.72%	90
	[25.00%]	[25.00%]	[8.33%]	[33.33%]	[8.33%]	[12]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	31.66%	33.43%	34.91%	0.00%	0.00%	86
	[41.67%]	[33.33%]	[25.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[12]
Keski-Suomi						
	39.71%	23.87%	36.42%	0.00%	0.00%	76
	[44.44%]	[22.22%]	[33.33%]	[0.00%]	[0.00%]	[9]
Etelä-Pohjanmaa						
	50.44%	28.66%	9.07%	0.00%	11.83%	83
	[30.00%]	[40.00%]	[20.00%]	[0.00%]	[10.00%]	[10]
Pohjanmaa						
	30.29%	69.71%	0.00%	0.00%	0.00%	61
	[33.33%]	[66.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[6]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	28.00%	38.11%	20.22%	7.51%	6.16%	181
	[20.00%]	[35.00%]	[25.00%]	[10.00%]	[10.00%]	[20]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	35.22%	30.85%	15.49%	9.56%	8.88%	240
	[35.71%]	[35.71%]	[16.67%]	[7.14%]	[4.76%]	[42]
Teollisuus matala teknologiataso						
	42.22%	35.62%	11.15%	8.96%	2.05%	239
	[35.90%]	[38.46%]	[12.82%]	[10.26%]	[2.56%]	[39]
KIBS palvelut						
	41.68%	20.09%	20.53%	4.64%	13.07%	437
	[42.42%]	[21.21%]	[21.21%]	[4.55%]	[10.61%]	[66]
Ei-KIBS palvelut						
	52.13%	22.24%	18.98%	3.23%	3.43%	1140
	[53.85%]	[21.98%]	[15.38%]	[4.40%]	[4.40%]	[91]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	48.01%	22.78%	18.93%	4.71%	5.56%	1515
	[46.27%]	[23.88%]	[17.91%]	[5.97%]	[5.97%]	[134]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	43.36%	28.70%	15.35%	5.55%	7.05%	541
	[42.31%]	[30.77%]	[15.38%]	[5.77%]	[5.77%]	[104]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K12.3. Osuus viranomaisverkostoitumisesta: Muualta EU-alueelta					
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	Hav. lkm
Kaikki					
	85.50%	10.84%	2.86%	0.80%	2057
	[84.03%]	[12.61%]	[2.52%]	[0.84%]	[238]
Alueittain					
Uusimaa					
	88.07%	9.16%	1.88%	0.89%	748
	[85.87%]	[10.87%]	[2.17%]	[1.09%]	[92]
Varsinais-Suomi					
	67.22%	17.28%	11.38%	4.12%	236
	[64.71%]	[23.53%]	[5.88%]	[5.88%]	[17]
Satakunta					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	24
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[5]
Häme					
	78.27%	21.73%	0.00%	0.00%	119
	[78.57%]	[21.43%]	[0.00%]	[0.00%]	[14]
Pirkanmaa					
	79.29%	14.15%	6.56%	0.00%	129
	[82.35%]	[11.76%]	[5.88%]	[0.00%]	[17]
Kaakkois-Suomi					
	96.56%	3.44%	0.00%	0.00%	131
	[93.33%]	[6.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[15]
Etelä-Savo					
	89.72%	0.00%	10.28%	0.00%	91
	[77.78%]	[0.00%]	[22.22%]	[0.00%]	[9]
Pohjois-Savo					
	88.57%	11.43%	0.00%	0.00%	90
	[83.33%]	[16.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[12]
Pohjois-Karjala/Kainuu					
	88.84%	11.16%	0.00%	0.00%	86
	[83.33%]	[16.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[12]
Keski-Suomi					
	70.36%	29.64%	0.00%	0.00%	76
	[77.78%]	[22.22%]	[0.00%]	[0.00%]	[9]
Etelä-Pohjanmaa					
	89.62%	10.38%	0.00%	0.00%	83
	[80.00%]	[20.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[10]
Pohjanmaa					
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	61
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[6]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa					
	92.28%	7.72%	0.00%	0.00%	181
	[90.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[20]
Toimialoittein					
Teollisuus korkea teknologiataso					
	75.63%	16.90%	7.46%	0.00%	240
	[71.43%]	[21.43%]	[7.14%]	[0.00%]	[42]
Teollisuus matala teknologiataso					
	95.89%	4.11%	0.00%	0.00%	239
	[94.87%]	[5.13%]	[0.00%]	[0.00%]	[39]
KIBS palvelut					
	77.44%	18.64%	1.69%	2.23%	437
	[78.79%]	[18.18%]	[1.52%]	[1.52%]	[66]
Ei-KIBS palvelut					
	88.47%	8.00%	2.94%	0.59%	1140
	[89.01%]	[7.69%]	[2.20%]	[1.10%]	[91]
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä					
	85.93%	10.14%	3.28%	0.64%	1515
	[84.33%]	[11.94%]	[2.99%]	[0.75%]	[134]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä					
	84.28%	12.81%	1.68%	1.24%	541
	[83.65%]	[13.46%]	[1.92%]	[0.96%]	[104]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K12.4. Osuus viranomaisverkostoitumisesta: Muualta maailmasta						
	0%	1-25%	26-50%	51-75%	76-100%	Hav. lkm
Kaikki						
	92.01%	6.31%	0.87%	0.55%	0.26%	2057
	[91.60%]	[5.88%]	[1.26%]	[0.84%]	[0.42%]	[238]
Alueittain						
Uusimaa						
	91.22%	5.47%	1.70%	0.89%	0.72%	748
	[90.22%]	[6.52%]	[1.09%]	[1.09%]	[1.09%]	[92]
Varsinais-Suomi						
	86.66%	11.38%	0.00%	1.97%	0.00%	236
	[88.24%]	[5.88%]	[0.00%]	[5.88%]	[0.00%]	[17]
Satakunta						
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	24
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[5]
Häme						
	95.54%	4.46%	0.00%	0.00%	0.00%	119
	[92.86%]	[7.14%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[14]
Pirkanmaa						
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	129
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[17]
Kaakkois-Suomi						
	81.42%	16.45%	2.13%	0.00%	0.00%	131
	[86.67%]	[6.67%]	[6.67%]	[0.00%]	[0.00%]	[15]
Etelä-Savo						
	97.37%	0.00%	2.63%	0.00%	0.00%	91
	[88.89%]	[0.00%]	[11.11%]	[0.00%]	[0.00%]	[9]
Pohjois-Savo						
	94.63%	5.37%	0.00%	0.00%	0.00%	90
	[91.67%]	[8.33%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[12]
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	94.75%	5.25%	0.00%	0.00%	0.00%	86
	[91.67%]	[8.33%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[12]
Keski-Suomi						
	70.36%	29.64%	0.00%	0.00%	0.00%	76
	[77.78%]	[22.22%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[9]
Etelä-Pohjanmaa						
	96.07%	3.93%	0.00%	0.00%	0.00%	83
	[90.00%]	[10.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[10]
Pohjanmaa						
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	61
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[6]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	181
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[20]
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	95.70%	1.36%	1.00%	1.94%	0.00%	240
	[92.86%]	[2.38%]	[2.38%]	[2.38%]	[0.00%]	[42]
Teollisuus matala teknologiataso						
	95.75%	4.25%	0.00%	0.00%	0.00%	239
	[94.87%]	[5.13%]	[0.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[39]
KIBS palvelut						
	89.24%	8.89%	0.64%	0.00%	1.23%	437
	[87.88%]	[9.09%]	[1.52%]	[0.00%]	[1.52%]	[66]
Ei-KIBS palvelut						
	91.51%	6.78%	1.12%	0.59%	0.00%	1140
	[92.31%]	[5.49%]	[1.10%]	[1.10%]	[0.00%]	[91]
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	92.54%	6.43%	1.02%	0.00%	0.00%	1515
	[92.54%]	[5.97%]	[1.49%]	[0.00%]	[0.00%]	[134]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	90.53%	5.95%	0.44%	2.09%	0.99%	541
	[90.38%]	[5.77%]	[0.96%]	[1.92%]	[0.96%]	[104]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K13. Viranomaisverkost. merkitys yrityksen menestymiseen							
	Ei laink.	Ei kovin	Melko m.	Merkitt.	EOS	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki							
	1.34%	29.41%	41.14%	27.84%	0.26%	2052	2.96
	[1.27%]	[28.69%]	[43.88%]	[25.74%]	[0.42%]	[237]	[2.94]
Alueittain							
Uusimaa							
	0.65%	29.50%	44.31%	24.85%	0.70%	766	2.94
	[1.06%]	[28.72%]	[42.55%]	[26.60%]	[1.06%]	[94]	[2.96]
Varsinais-Suomi							
	0.00%	22.97%	38.20%	38.83%	0.00%	232	3.16
	[0.00%]	[25.00%]	[43.75%]	[31.25%]	[0.00%]	[16]	[3.06]
Satakunta							
	0.00%	28.01%	71.99%	0.00%	0.00%	24	2.72
	[0.00%]	[40.00%]	[60.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[5]	[2.60]
Häme							
	14.45%	38.20%	24.50%	22.84%	0.00%	119	2.56
	[7.14%]	[50.00%]	[21.43%]	[21.43%]	[0.00%]	[14]	[2.57]
Pirkanmaa							
	0.00%	31.54%	39.60%	28.86%	0.00%	129	2.97
	[0.00%]	[35.29%]	[41.18%]	[23.53%]	[0.00%]	[17]	[2.88]
Kaakkois-Suomi							
	0.00%	26.89%	18.56%	54.55%	0.00%	131	3.28 >***
	[0.00%]	[33.33%]	[33.33%]	[33.33%]	[0.00%]	[15]	[3.00]
Etelä-Savo							
	0.00%	32.39%	57.33%	10.28%	0.00%	91	2.78
	[0.00%]	[44.44%]	[33.33%]	[22.22%]	[0.00%]	[9]	[2.78]
Pohjois-Savo							
	0.00%	3.67%	35.21%	61.12%	0.00%	86	3.57 >***
	[0.00%]	[9.09%]	[45.45%]	[45.45%]	[0.00%]	[11]	[3.36]
Pohjois-Karjala/Kainuu							
	0.00%	6.95%	41.26%	51.80%	0.00%	73	3.45 >+
	[0.00%]	[9.09%]	[36.36%]	[54.55%]	[0.00%]	[11]	[3.45]
Keski-Suomi							
	0.00%	20.57%	49.79%	29.64%	0.00%	76	3.09
	[0.00%]	[11.11%]	[66.67%]	[22.22%]	[0.00%]	[9]	[3.11]
Etelä-Pohjanmaa							
	6.45%	49.93%	25.35%	18.28%	0.00%	83	2.55
	[10.00%]	[30.00%]	[40.00%]	[20.00%]	[0.00%]	[10]	[2.70]
Pohjanmaa							
	0.00%	22.80%	54.40%	22.80%	0.00%	61	3.00
	[0.00%]	[16.67%]	[66.67%]	[16.67%]	[0.00%]	[6]	[3.00]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa							
	0.00%	48.24%	49.47%	2.30%	0.00%	181	2.54 <***
	[0.00%]	[30.00%]	[65.00%]	[5.00%]	[0.00%]	[20]	[2.75]
Toimialoittain							
Teollisuus korkea teknologiataso							
	2.11%	28.73%	39.29%	29.87%	0.00%	235	2.97
	[2.44%]	[29.27%]	[36.59%]	[31.71%]	[0.00%]	[41]	[2.98]
Teollisuus matala teknologiataso							
	0.00%	34.58%	58.66%	6.76%	0.00%	235	2.72 <***
	[0.00%]	[34.21%]	[57.89%]	[7.89%]	[0.00%]	[38]	[2.74]
KIBS palvelut							
	0.00%	22.03%	50.34%	26.42%	1.21%	443	3.04
	[0.00%]	[22.39%]	[46.27%]	[29.85%]	[1.49%]	[67]	[3.08]
Ei-KIBS palvelut							
	1.98%	31.35%	34.35%	32.32%	0.00%	1140	2.97
	[2.20%]	[30.77%]	[39.56%]	[27.47%]	[0.00%]	[91]	[2.92]
Kokoluokittain							
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä							
	1.14%	29.44%	39.61%	29.81%	0.00%	1515	2.98
	[0.75%]	[27.61%]	[44.03%]	[27.61%]	[0.00%]	[134]	[2.99]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä							
	1.91%	29.32%	45.47%	22.29%	1.00%	537	2.89
	[1.94%]	[30.10%]	[43.69%]	[23.30%]	[0.97%]	[103]	[2.89]

Hakasulkeissa ovat painottomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K14. Verkostoitumisen loppumisen merk. pitkän ajan menestymismahd.							
	Ei laink.	Ei kovin	Melko m.	Merkitt.	EOS	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki							
	13.43%	36.66%	32.28%	8.78%	8.86%	9970	2.40
	[13.60%]	[35.67%]	[34.30%]	[8.98%]	[7.44%]	[1169]	[2.42]
Alueittain							
Uusimaa							
	15.97%	38.35%	29.54%	8.05%	8.09%	3840	2.32 <***
	[14.89%]	[37.78%]	[31.78%]	[8.44%]	[7.11%]	[450]	[2.36]
Varsinais-Suomi							
	15.47%	35.40%	30.93%	8.93%	9.27%	1055	2.37
	[18.00%]	[34.00%]	[34.00%]	[7.00%]	[7.00%]	[100]	[2.32]
Satakunta							
	11.13%	39.06%	27.59%	4.15%	18.08%	428	2.30
	[10.42%]	[41.67%]	[31.25%]	[4.17%]	[12.50%]	[48]	[2.33]
Häme							
	19.70%	25.97%	36.47%	12.57%	5.29%	670	2.44
	[19.54%]	[28.74%]	[36.78%]	[10.34%]	[4.60%]	[87]	[2.40]
Pirkanmaa							
	10.26%	44.96%	23.88%	8.68%	12.22%	835	2.35
	[12.00%]	[44.00%]	[24.00%]	[10.00%]	[10.00%]	[100]	[2.36]
Kaakkois-Suomi							
	20.95%	21.11%	37.06%	13.50%	7.38%	427	2.47
	[20.75%]	[28.30%]	[33.96%]	[11.32%]	[5.66%]	[53]	[2.38]
Etelä-Savo							
	25.99%	37.10%	34.59%	0.00%	2.32%	207	2.09 <*
	[20.83%]	[37.50%]	[33.33%]	[0.00%]	[8.33%]	[24]	[2.14]
Pohjois-Savo							
	15.53%	31.23%	42.67%	3.27%	7.30%	383	2.36
	[15.52%]	[29.31%]	[43.10%]	[5.17%]	[6.90%]	[58]	[2.41]
Pohjois-Karjala/Kainuu							
	2.19%	34.19%	48.25%	15.37%	0.00%	291	2.77 >***
	[2.33%]	[34.88%]	[46.51%]	[16.28%]	[0.00%]	[43]	[2.77]
Keski-Suomi							
	10.49%	30.17%	39.81%	12.06%	7.48%	366	2.58
	[10.20%]	[32.65%]	[42.86%]	[8.16%]	[6.12%]	[49]	[2.52]
Etelä-Pohjanmaa							
	7.00%	48.10%	28.33%	3.42%	13.15%	346	2.32
	[12.20%]	[36.59%]	[36.59%]	[7.32%]	[7.32%]	[41]	[2.42]
Pohjanmaa							
	0.00%	33.38%	34.57%	15.77%	16.28%	452	2.79 >***
	[0.00%]	[29.79%]	[38.30%]	[17.02%]	[14.89%]	[47]	[2.85]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa							
	3.76%	41.53%	39.17%	8.20%	7.34%	669	2.56 >+
	[5.80%]	[33.33%]	[40.58%]	[11.59%]	[8.70%]	[69]	[2.63]
Toimialoittain							
Teollisuus korkea teknologiataso							
	14.13%	30.70%	39.99%	8.71%	6.47%	2265	2.46 >'
	[14.89%]	[30.90%]	[39.89%]	[9.27%]	[5.06%]	[356]	[2.46]
Teollisuus matala teknologiataso							
	8.18%	44.50%	30.44%	6.36%	10.51%	1342	2.39
	[7.85%]	[42.41%]	[32.98%]	[7.33%]	[9.42%]	[191]	[2.44]
KIBS palvelut							
	13.26%	33.29%	37.22%	9.02%	7.21%	1613	2.45
	[13.62%]	[34.04%]	[37.45%]	[8.51%]	[6.38%]	[235]	[2.44]
Ei-KIBS palvelut							
	14.63%	38.42%	27.45%	9.40%	10.09%	4749	2.35 <+
	[15.25%]	[37.73%]	[27.91%]	[9.82%]	[9.30%]	[387]	[2.36]
Kokoluokittain							
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä							
	13.82%	36.95%	30.83%	8.25%	10.15%	7754	2.37 <***
	[14.25%]	[35.69%]	[32.56%]	[8.28%]	[9.23%]	[737]	[2.38]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä							
	12.06%	35.62%	37.37%	10.61%	4.33%	2216	2.49 >***
	[12.50%]	[35.65%]	[37.27%]	[10.19%]	[4.40%]	[432]	[2.47]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K15. Verkostoitumisen volyymin kehitys viim. 3 v. aikana						
	Lisäänt.	Ennallaan	Vähent.	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	53.87%	39.61%	1.86%	4.65%	9929	
	[55.84%]	[38.49%]	[1.89%]	[3.78%]	[1164]	
Alueittain						
Uusimaa	52.08%	42.15%	1.99%	3.78%	3820	
	[54.24%]	[40.85%]	[1.56%]	[3.35%]	[448]	
Varsinais-Suomi	56.66%	38.93%	0.45%	3.96%	1038	
	[58.16%]	[37.76%]	[1.02%]	[3.06%]	[98]	
Satakunta	46.03%	40.44%	7.16%	6.37%	428	
	[47.92%]	[41.67%]	[6.25%]	[4.17%]	[48]	
Häme	49.61%	43.20%	0.93%	6.26%	670	
	[47.13%]	[48.28%]	[1.15%]	[3.45%]	[87]	
Pirkanmaa	50.79%	39.79%	4.14%	5.28%	835	
	[54.00%]	[38.00%]	[4.00%]	[4.00%]	[100]	
Kaakkois-Suomi	48.15%	44.75%	2.06%	5.03%	427	
	[49.06%]	[47.17%]	[1.89%]	[1.89%]	[53]	
Etelä-Savo	62.71%	33.43%	0.00%	3.86%	207	
	[62.50%]	[33.33%]	[0.00%]	[4.17%]	[24]	
Pohjois-Savo	76.26%	17.66%	0.00%	6.08%	380	>***
	[80.70%]	[14.04%]	[0.00%]	[5.26%]	[57]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	59.69%	38.76%	1.54%	0.00%	291	
	[58.14%]	[39.53%]	[2.33%]	[0.00%]	[43]	
Keski-Suomi	55.75%	33.40%	1.41%	9.44%	366	
	[55.10%]	[32.65%]	[2.04%]	[10.20%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	40.88%	58.18%	0.94%	0.00%	346	<'
	[46.34%]	[51.22%]	[2.44%]	[0.00%]	[41]	
Pohjanmaa	70.05%	17.41%	0.00%	12.53%	452	>***
	[74.47%]	[14.89%]	[0.00%]	[10.64%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	53.26%	42.17%	1.69%	2.88%	669	
	[56.52%]	[37.68%]	[2.90%]	[2.90%]	[69]	
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso	52.30%	41.52%	3.10%	3.08%	2261	
	[53.24%]	[41.97%]	[2.82%]	[1.97%]	[355]	
Teollisuus matala teknologiataso	56.08%	39.79%	1.26%	2.88%	1329	
	[56.84%]	[38.42%]	[1.58%]	[3.16%]	[190]	
KIBS palvelut	67.07%	27.74%	1.29%	3.91%	1606	>***
	[66.67%]	[28.63%]	[1.28%]	[3.42%]	[234]	
Ei-KIBS palvelut	49.52%	42.68%	1.64%	6.15%	4733	<***
	[51.17%]	[41.30%]	[1.56%]	[5.97%]	[385]	
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	51.93%	40.50%	2.07%	5.50%	7720	<***
	[53.13%]	[39.65%]	[2.18%]	[5.04%]	[734]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	60.66%	36.50%	1.14%	1.69%	2209	>***
	[60.47%]	[36.51%]	[1.40%]	[1.63%]	[430]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän 'lisää'-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K16. Yritys toimii klusterissa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	33.13%	59.28%	7.59%	9969	
	[33.53%]	[59.62%]	[6.84%]	[1169]	
Alueittain					
Uusimaa	30.62%	63.84%	5.53%	3833	<'
	[31.40%]	[63.03%]	[5.57%]	[449]	
Varsinais-Suomi	32.63%	53.76%	13.61%	1055	
	[29.00%]	[60.00%]	[11.00%]	[100]	
Satakunta	33.10%	63.65%	3.25%	431	
	[44.90%]	[53.06%]	[2.04%]	[49]	
Häme	34.61%	59.62%	5.77%	662	
	[30.23%]	[61.63%]	[8.14%]	[86]	
Pirkanmaa	30.62%	63.99%	5.39%	840	
	[31.68%]	[63.37%]	[4.95%]	[101]	
Kaakkois-Suomi	32.67%	60.61%	6.71%	420	
	[36.54%]	[59.62%]	[3.85%]	[52]	
Etelä-Savo	37.00%	58.45%	4.54%	207	
	[37.50%]	[54.17%]	[8.33%]	[24]	
Pohjois-Savo	49.41%	44.91%	5.68%	383	>**
	[46.55%]	[48.28%]	[5.17%]	[58]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	45.54%	52.86%	1.60%	291	>'
	[46.51%]	[51.16%]	[2.33%]	[43]	
Keski-Suomi	35.25%	52.10%	12.65%	366	
	[30.61%]	[57.14%]	[12.24%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	33.00%	47.73%	19.27%	346	
	[31.71%]	[51.22%]	[17.07%]	[41]	
Pohjanmaa	37.48%	55.41%	7.11%	452	
	[40.43%]	[53.19%]	[6.38%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	30.33%	55.79%	13.88%	681	
	[28.57%]	[61.43%]	[10.00%]	[70]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	31.43%	62.50%	6.07%	2271	
	[33.15%]	[60.39%]	[6.46%]	[356]	
Teollisuus matala teknologiataso	24.74%	66.22%	9.03%	1345	<***
	[29.69%]	[61.98%]	[8.33%]	[192]	
KIBS palvelut	37.85%	56.01%	6.13%	1618	>+
	[38.14%]	[55.51%]	[6.36%]	[236]	
Ei-KIBS palvelut	34.71%	56.88%	8.41%	4735	
	[32.99%]	[60.26%]	[6.75%]	[385]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	32.21%	59.49%	8.30%	7759	<'
	[31.89%]	[60.65%]	[7.46%]	[737]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	36.34%	58.55%	5.11%	2210	>'
	[36.34%]	[57.87%]	[5.79%]	[432]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K17. Klusterin luonne				
	Paikall.	Kansall.	Monikans.	Hav. lkm
Kaikki				
	33.87%	49.72%	16.41%	3282
	[33.08%]	[52.05%]	[14.87%]	[390]
Alueittain				
Uusimaa				
	23.21%	52.15%	24.65%	1167
	[23.57%]	[52.14%]	[24.29%]	[140]
Varsinais-Suomi				
	27.59%	62.53%	9.87%	344
	[24.14%]	[68.97%]	[6.90%]	[29]
Satakunta				
	39.41%	43.44%	17.15%	129
	[33.33%]	[57.14%]	[9.52%]	[21]
Häme				
	41.66%	45.19%	13.16%	229
	[42.31%]	[46.15%]	[11.54%]	[26]
Pirkanmaa				
	40.54%	49.91%	9.55%	257
	[37.50%]	[53.13%]	[9.38%]	[32]
Kaakkois-Suomi				
	50.46%	42.25%	7.29%	137
	[42.11%]	[47.37%]	[10.53%]	[19]
Etelä-Savo				
	18.28%	81.72%	0.00%	77
	[22.22%]	[77.78%]	[0.00%]	[9]
Pohjois-Savo				
	32.22%	51.67%	16.11%	189
	[29.63%]	[55.56%]	[14.81%]	[27]
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	59.28%	22.50%	18.21%	133
	[55.00%]	[30.00%]	[15.00%]	[20]
Keski-Suomi				
	48.69%	21.80%	29.51%	129
	[53.33%]	[26.67%]	[20.00%]	[15]
Etelä-Pohjanmaa				
	43.49%	56.51%	0.00%	114
	[38.46%]	[61.54%]	[0.00%]	[13]
Pohjanmaa				
	51.34%	45.95%	2.71%	170
	[47.37%]	[47.37%]	[5.26%]	[19]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	35.17%	48.90%	15.93%	207
	[40.00%]	[55.00%]	[5.00%]	[20]
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	35.98%	49.35%	14.67%	693
	[34.48%]	[51.72%]	[13.79%]	[116]
Teollisuus matala teknologiataso				
	32.22%	50.24%	17.54%	333
	[31.58%]	[54.39%]	[14.04%]	[57]
KIBS palvelut				
	23.78%	57.25%	18.98%	612
	[25.56%]	[55.56%]	[18.89%]	[90]
Ei-KIBS palvelut				
	37.07%	46.96%	15.96%	1644
	[37.80%]	[48.82%]	[13.39%]	[127]
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	35.27%	45.57%	19.17%	2478
	[34.76%]	[45.92%]	[19.31%]	[233]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	29.56%	62.52%	7.92%	803
	[30.57%]	[61.15%]	[8.28%]	[157]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K18. Klusterin merkitys yrityksen kilpailukyvyille							
	Ei laink.	Ei kovin	Melko t.	Tärkeä	EOS	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki							
	1.70%	21.01%	53.20%	23.20%	0.90%	3297	2.99
	[1.02%]	[20.20%]	[54.73%]	[23.27%]	[0.77%]	[391]	[3.01]
Alueittain							
Uusimaa							
	0.57%	22.01%	57.82%	18.51%	1.08%	1174	2.95
	[0.71%]	[21.28%]	[58.87%]	[18.44%]	[0.71%]	[141]	[2.96]
Varsinais-Suomi							
	7.80%	1.97%	64.47%	25.76%	0.00%	344	3.08
	[3.45%]	[3.45%]	[65.52%]	[27.59%]	[0.00%]	[29]	[3.17]
Satakunta							
	0.00%	16.61%	59.04%	14.79%	9.55%	143	2.98
	[0.00%]	[22.73%]	[54.55%]	[18.18%]	[4.55%]	[22]	[2.95]
Häme							
	0.00%	20.13%	63.80%	16.07%	0.00%	229	2.96
	[0.00%]	[15.38%]	[69.23%]	[15.38%]	[0.00%]	[26]	[3.00]
Pirkanmaa							
	0.00%	34.84%	46.25%	18.91%	0.00%	257	2.84
	[0.00%]	[31.25%]	[50.00%]	[18.75%]	[0.00%]	[32]	[2.88]
Kaakkois-Suomi							
	4.90%	40.26%	40.22%	14.62%	0.00%	137	2.65 <+
	[5.26%]	[26.32%]	[42.11%]	[26.32%]	[0.00%]	[19]	[2.89]
Etelä-Savo							
	0.00%	9.92%	38.81%	51.27%	0.00%	71	3.41 >***
	[0.00%]	[12.50%]	[62.50%]	[25.00%]	[0.00%]	[8]	[3.13]
Pohjois-Savo							
	0.00%	14.38%	55.69%	29.94%	0.00%	189	3.16
	[0.00%]	[14.81%]	[51.85%]	[33.33%]	[0.00%]	[27]	[3.19]
Pohjois-Karjala/Kainuu							
	0.00%	19.55%	35.31%	45.15%	0.00%	133	3.26 >+
	[0.00%]	[25.00%]	[40.00%]	[35.00%]	[0.00%]	[20]	[3.10]
Keski-Suomi							
	12.09%	6.58%	30.41%	50.92%	0.00%	129	3.20
	[6.67%]	[13.33%]	[40.00%]	[40.00%]	[0.00%]	[15]	[3.13]
Etelä-Pohjanmaa							
	0.00%	40.85%	45.35%	10.95%	2.85%	114	2.69
	[0.00%]	[30.77%]	[38.46%]	[23.08%]	[7.69%]	[13]	[2.92]
Pohjanmaa							
	0.00%	20.29%	52.35%	27.36%	0.00%	170	3.07
	[0.00%]	[15.79%]	[52.63%]	[31.58%]	[0.00%]	[19]	[3.16]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa							
	0.00%	30.58%	42.96%	26.46%	0.00%	207	2.96
	[0.00%]	[25.00%]	[50.00%]	[25.00%]	[0.00%]	[20]	[3.00]
Toimialoittain							
Teollisuus korkea teknologiataso							
	0.94%	21.82%	57.87%	17.00%	2.36%	714	2.93
	[0.85%]	[21.19%]	[57.63%]	[18.64%]	[1.69%]	[118]	[2.96]
Teollisuus matala teknologiataso							
	0.00%	20.13%	63.39%	16.49%	0.00%	333	2.96
	[0.00%]	[17.54%]	[66.67%]	[15.79%]	[0.00%]	[57]	[2.98]
KIBS palvelut							
	0.00%	13.72%	51.89%	34.39%	0.00%	612	3.21 >***
	[0.00%]	[14.44%]	[50.00%]	[35.56%]	[0.00%]	[90]	[3.21]
Ei-KIBS palvelut							
	3.00%	23.57%	49.58%	23.07%	0.78%	1638	2.93
	[2.38%]	[24.60%]	[50.00%]	[22.22%]	[0.79%]	[126]	[2.93]
Kokoluokittain							
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä							
	1.97%	22.30%	50.82%	23.86%	1.05%	2499	2.98
	[1.28%]	[21.70%]	[52.34%]	[23.83%]	[0.85%]	[235]	[3.00]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä							
	0.84%	17.00%	60.64%	21.12%	0.41%	797	3.02
	[0.64%]	[17.95%]	[58.33%]	[22.44%]	[0.64%]	[156]	[3.03]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K19. Klusterin elinvoimaisuus viim. 3. v. aikana						
	Lisäänt.	Ennallaan	Vähent.	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki						
	52.51%	40.65%	3.55%	3.30%	3303	
	[54.59%]	[39.54%]	[3.32%]	[2.55%]	[392]	
Alueittain						
Uusimaa						
	47.99%	45.76%	2.76%	3.48%	1174	
	[50.35%]	[43.26%]	[2.84%]	[3.55%]	[141]	
Varsinais-Suomi						
	47.05%	42.33%	2.83%	7.80%	344	
	[41.38%]	[51.72%]	[3.45%]	[3.45%]	[29]	
Satakunta						
	77.66%	12.79%	0.00%	9.55%	143	>*
	[77.27%]	[18.18%]	[0.00%]	[4.55%]	[22]	
Häme						
	61.63%	30.84%	0.00%	7.53%	229	
	[61.54%]	[34.62%]	[0.00%]	[3.85%]	[26]	
Pirkanmaa						
	58.57%	36.23%	3.30%	1.91%	257	
	[62.50%]	[31.25%]	[3.13%]	[3.13%]	[32]	
Kaakkois-Suomi						
	37.46%	39.71%	22.82%	0.00%	137	
	[36.84%]	[42.11%]	[21.05%]	[0.00%]	[19]	
Etelä-Savo						
	38.64%	61.36%	0.00%	0.00%	77	<'
	[44.44%]	[55.56%]	[0.00%]	[0.00%]	[9]	
Pohjois-Savo						
	71.48%	28.52%	0.00%	0.00%	189	>+
	[70.37%]	[29.63%]	[0.00%]	[0.00%]	[27]	
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	69.64%	20.77%	9.59%	0.00%	133	
	[70.00%]	[25.00%]	[5.00%]	[0.00%]	[20]	
Keski-Suomi						
	56.64%	31.27%	12.09%	0.00%	129	
	[53.33%]	[40.00%]	[6.67%]	[0.00%]	[15]	
Etelä-Pohjanmaa						
	16.68%	78.65%	0.00%	4.67%	114	<***
	[23.08%]	[69.23%]	[0.00%]	[7.69%]	[13]	
Pohjanmaa						
	62.04%	37.96%	0.00%	0.00%	170	
	[68.42%]	[31.58%]	[0.00%]	[0.00%]	[19]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	48.42%	48.30%	3.28%	0.00%	207	
	[50.00%]	[45.00%]	[5.00%]	[0.00%]	[20]	
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	59.77%	35.06%	2.57%	2.60%	714	>'
	[57.63%]	[37.29%]	[3.39%]	[1.69%]	[118]	
Teollisuus matala teknologiataso						
	55.22%	41.27%	3.51%	0.00%	333	
	[56.14%]	[40.35%]	[3.51%]	[0.00%]	[57]	
KIBS palvelut						
	50.71%	42.87%	4.00%	2.41%	612	
	[55.56%]	[38.89%]	[3.33%]	[2.22%]	[90]	
Ei-KIBS palvelut						
	49.48%	42.12%	3.81%	4.60%	1644	
	[50.39%]	[41.73%]	[3.15%]	[4.72%]	[127]	
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	51.20%	41.30%	4.09%	3.41%	2499	
	[52.77%]	[40.85%]	[3.83%]	[2.55%]	[235]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	56.60%	38.62%	1.84%	2.94%	803	
	[57.32%]	[37.58%]	[2.55%]	[2.55%]	[157]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän 'lisää'-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K20. Saanut EU-rahoitusta viim. 3. v. aikana					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	29.21%	68.75%	2.05%	9947	
	[31.39%]	[66.21%]	[2.40%]	[1166]	
Alueittain					
Uusimaa	14.79%	82.59%	2.62%	3833	<***
	[16.26%]	[80.62%]	[3.12%]	[449]	
Varsinais-Suomi	25.26%	71.08%	3.66%	1055	
	[28.00%]	[69.00%]	[3.00%]	[100]	
Satakunta	40.20%	59.80%	0.00%	431	>+
	[51.02%]	[48.98%]	[0.00%]	[49]	
Häme	33.86%	63.69%	2.45%	645	
	[36.47%]	[60.00%]	[3.53%]	[85]	
Pirkanmaa	43.49%	55.92%	0.58%	840	>***
	[42.57%]	[56.44%]	[0.99%]	[101]	
Kaakkois-Suomi	30.89%	67.50%	1.61%	418	
	[33.33%]	[64.71%]	[1.96%]	[51]	
Etelä-Savo	35.65%	60.97%	3.38%	207	
	[50.00%]	[45.83%]	[4.17%]	[24]	
Pohjois-Savo	48.63%	51.37%	0.00%	381	>***
	[49.12%]	[50.88%]	[0.00%]	[57]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	55.03%	41.04%	3.93%	291	>***
	[58.14%]	[37.21%]	[4.65%]	[43]	
Keski-Suomi	36.38%	63.62%	0.00%	366	
	[38.78%]	[61.22%]	[0.00%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	34.34%	63.78%	1.88%	346	
	[41.46%]	[53.66%]	[4.88%]	[41]	
Pohjanmaa	40.25%	57.01%	2.75%	452	>+
	[40.43%]	[57.45%]	[2.13%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	48.79%	51.21%	0.00%	681	>**
	[41.43%]	[58.57%]	[0.00%]	[70]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	43.05%	52.77%	4.18%	2271	>***
	[41.57%]	[53.65%]	[4.78%]	[356]	
Teollisuus matala teknologiataso	41.93%	56.30%	1.76%	1345	>***
	[43.23%]	[55.21%]	[1.56%]	[192]	
KIBS palvelut	26.07%	73.14%	0.79%	1613	
	[27.35%]	[71.79%]	[0.85%]	[234]	
Ei-KIBS palvelut	19.99%	78.48%	1.53%	4718	<***
	[18.49%]	[79.95%]	[1.56%]	[384]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	29.54%	68.66%	1.80%	7739	
	[31.97%]	[65.99%]	[2.04%]	[735]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	28.02%	69.06%	2.93%	2208	
	[30.39%]	[66.59%]	[3.02%]	[431]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K21. Saanut EU-rahoitusta innovaatiotoimintaan					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	40.09%	56.81%	3.10%	2927	
	[44.17%]	[52.85%]	[2.98%]	[369]	
Alueittain					
Uusimaa	32.05%	62.66%	5.29%	567	<+
	[35.62%]	[58.90%]	[5.48%]	[73]	
Varsinais-Suomi	47.11%	52.89%	0.00%	267	
	[46.43%]	[53.57%]	[0.00%]	[28]	
Satakunta	35.18%	64.82%	0.00%	173	
	[44.00%]	[56.00%]	[0.00%]	[25]	
Häme	27.30%	72.70%	0.00%	236	<'
	[31.25%]	[68.75%]	[0.00%]	[32]	
Pirkanmaa	42.07%	54.34%	3.59%	365	
	[41.86%]	[53.49%]	[4.65%]	[43]	
Kaakkois-Suomi	55.47%	39.00%	5.53%	132	
	[55.56%]	[33.33%]	[11.11%]	[18]	
Etelä-Savo	39.57%	60.43%	0.00%	74	
	[50.00%]	[50.00%]	[0.00%]	[12]	
Pohjois-Savo	60.44%	39.56%	0.00%	187	>*
	[55.17%]	[44.83%]	[0.00%]	[29]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	68.14%	31.86%	0.00%	160	>***
	[68.00%]	[32.00%]	[0.00%]	[25]	
Keski-Suomi	29.70%	70.30%	0.00%	133	
	[31.58%]	[68.42%]	[0.00%]	[19]	
Etelä-Pohjanmaa	34.90%	62.36%	2.74%	119	
	[41.18%]	[52.94%]	[5.88%]	[17]	
Pohjanmaa	37.27%	62.73%	0.00%	182	
	[42.11%]	[57.89%]	[0.00%]	[19]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	34.24%	54.61%	11.15%	332	
	[51.72%]	[41.38%]	[6.90%]	[29]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	46.08%	52.21%	1.71%	978	>+
	[50.00%]	[47.97%]	[2.03%]	[148]	
Teollisuus matala teknologiataso	33.74%	63.77%	2.49%	564	<'
	[36.14%]	[60.24%]	[3.61%]	[83]	
KIBS palvelut	44.24%	52.39%	3.37%	426	
	[43.94%]	[51.52%]	[4.55%]	[66]	
Ei-KIBS palvelut	35.90%	59.35%	4.75%	960	
	[41.67%]	[55.56%]	[2.78%]	[72]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	36.93%	60.28%	2.79%	2307	<***
	[40.51%]	[57.38%]	[2.11%]	[237]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	51.85%	43.89%	4.25%	621	>***
	[50.76%]	[44.70%]	[4.55%]	[132]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K22. EU-rah. merkitys innov.toiminnan laajuudelle ja sisällölle							
	Ei laink.	Ei kovin	Melko m.	Merkitt.	EOS	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki	23.76%	34.84%	20.64%	8.37%	12.39%	2761	2.16
	[23.08%]	[37.04%]	[21.65%]	[8.55%]	[9.69%]	[351]	[2.17]
Alueittain							
Uusimaa	27.50%	40.51%	14.19%	9.28%	8.52%	534	2.06
	[25.71%]	[42.86%]	[14.29%]	[10.00%]	[7.14%]	[70]	[2.09]
Varsinais-Suomi	21.20%	41.15%	16.24%	6.32%	15.08%	267	2.09
	[25.00%]	[42.86%]	[14.29%]	[7.14%]	[10.71%]	[28]	[2.04]
Satakunta	18.16%	53.03%	24.37%	0.00%	4.45%	169	2.06
	[12.50%]	[50.00%]	[29.17%]	[0.00%]	[8.33%]	[24]	[2.18]
Häme	44.29%	17.19%	22.21%	4.98%	11.33%	201	1.86
	[43.33%]	[23.33%]	[16.67%]	[6.67%]	[10.00%]	[30]	[1.85]
Pirkanmaa	19.24%	42.37%	22.37%	9.65%	6.37%	339	2.24
	[21.95%]	[41.46%]	[21.95%]	[7.32%]	[7.32%]	[41]	[2.16]
Kaakkois-Suomi	20.92%	21.97%	4.71%	32.26%	20.15%	129	2.61 >+
	[23.53%]	[29.41%]	[11.76%]	[23.53%]	[11.76%]	[17]	[2.40]
Etelä-Savo	18.58%	28.46%	32.41%	4.74%	15.81%	51	2.28
	[20.00%]	[30.00%]	[30.00%]	[10.00%]	[10.00%]	[10]	[2.33]
Pohjois-Savo	21.75%	40.06%	28.58%	7.85%	1.75%	180	2.23
	[25.93%]	[40.74%]	[25.93%]	[3.70%]	[3.70%]	[27]	[2.08]
Pohjois-Karjala/Kainuu	2.96%	30.18%	34.96%	19.98%	11.91%	160	2.82 >***
	[4.00%]	[32.00%]	[36.00%]	[20.00%]	[8.00%]	[25]	[2.78]
Keski-Suomi	26.28%	18.43%	27.71%	5.83%	21.75%	118	2.17
	[23.53%]	[29.41%]	[23.53%]	[5.88%]	[17.65%]	[17]	[2.14]
Etelä-Pohjanmaa	38.45%	15.53%	30.50%	0.00%	15.53%	111	1.91
	[31.25%]	[18.75%]	[31.25%]	[0.00%]	[18.75%]	[16]	[2.00]
Pohjanmaa	20.20%	32.63%	33.44%	2.53%	11.21%	182	2.21
	[21.05%]	[31.58%]	[31.58%]	[5.26%]	[10.53%]	[19]	[2.24]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	24.00%	33.27%	9.90%	6.36%	26.48%	321	1.98
	[14.81%]	[40.74%]	[18.52%]	[11.11%]	[14.81%]	[27]	[2.30]
Toimialoittain							
Teollisuus korkea teknologiataso	23.75%	34.67%	24.60%	7.18%	9.81%	955	2.17
	[22.07%]	[35.86%]	[25.52%]	[7.59%]	[8.97%]	[145]	[2.20]
Teollisuus matala teknologiataso	25.11%	38.79%	20.49%	2.54%	13.07%	523	2.01 <'
	[25.64%]	[38.46%]	[19.23%]	[3.85%]	[12.82%]	[78]	[2.01]
KIBS palvelut	21.52%	41.50%	19.49%	12.13%	5.36%	406	2.23
	[20.97%]	[40.32%]	[20.97%]	[12.90%]	[4.84%]	[62]	[2.27]
Ei-KIBS palvelut	24.00%	29.59%	16.94%	11.41%	18.06%	877	2.19
	[24.24%]	[34.85%]	[16.67%]	[12.12%]	[12.12%]	[66]	[2.19]
Kokoluokittain							
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	24.21%	33.02%	21.04%	7.84%	13.88%	2151	2.15
	[24.77%]	[32.88%]	[23.42%]	[8.11%]	[10.81%]	[222]	[2.17]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	22.17%	41.25%	19.19%	10.25%	7.14%	610	2.19
	[20.16%]	[44.19%]	[18.60%]	[9.30%]	[7.75%]	[129]	[2.18]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K23. Tietää ja tuntee Tekesin				
	Kyllä	Ei	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	95.63%	4.37%	8026	
	[96.35%]	[3.65%]	[985]	
Alueittain				
Uusimaa				
	95.12%	4.88%	3035	
	[95.91%]	[4.09%]	[367]	
Varsinais-Suomi				
	92.52%	7.48%	939	
	[95.56%]	[4.44%]	[90]	
Satakunta				
	96.18%	3.82%	366	
	[97.67%]	[2.33%]	[43]	
Häme				
	100.00%	0.00%	518	>***
	[100.00%]	[0.00%]	[72]	
Pirkanmaa				
	89.92%	10.08%	674	<*
	[87.95%]	[12.05%]	[83]	
Kaakkois-Suomi				
	93.19%	6.81%	316	
	[97.73%]	[2.27%]	[44]	
Etelä-Savo				
	100.00%	0.00%	168	>***
	[100.00%]	[0.00%]	[21]	
Pohjois-Savo				
	98.12%	1.88%	291	>'
	[97.92%]	[2.08%]	[48]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	100.00%	0.00%	253	>***
	[100.00%]	[0.00%]	[40]	
Keski-Suomi				
	100.00%	0.00%	288	>***
	[100.00%]	[0.00%]	[42]	
Etelä-Pohjanmaa				
	95.34%	4.66%	289	
	[94.44%]	[5.56%]	[36]	
Pohjanmaa				
	98.42%	1.58%	363	>+
	[97.44%]	[2.56%]	[39]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	99.21%	0.79%	526	>***
	[98.33%]	[1.67%]	[60]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	98.64%	1.36%	2088	>***
	[98.49%]	[1.51%]	[332]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	95.94%	4.06%	1221	
	[97.14%]	[2.86%]	[175]	
KIBS palvelut				
	96.11%	3.89%	1459	
	[95.75%]	[4.25%]	[212]	
Ei-KIBS palvelut				
	93.38%	6.62%	3257	<*
	[93.61%]	[6.39%]	[266]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	95.58%	4.42%	6125	
	[96.55%]	[3.45%]	[608]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	95.80%	4.20%	1901	
	[96.02%]	[3.98%]	[377]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K24. Käyttänyt Tekesin palveluita					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	48.68%	50.41%	0.91%	7711	
	[54.14%]	[45.02%]	[0.84%]	[953]	
Alueittain					
Uusimaa	42.44%	56.46%	1.10%	2899	<***
	[46.46%]	[52.41%]	[1.13%]	[353]	
Varsinais-Suomi	47.23%	52.77%	0.00%	869	
	[53.49%]	[46.51%]	[0.00%]	[86]	
Satakunta	53.40%	46.60%	0.00%	352	
	[66.67%]	[33.33%]	[0.00%]	[42]	
Häme	50.71%	49.29%	0.00%	521	
	[54.79%]	[45.21%]	[0.00%]	[73]	
Pirkanmaa	51.78%	48.22%	0.00%	606	
	[58.90%]	[41.10%]	[0.00%]	[73]	
Kaakkois-Suomi	50.20%	48.86%	0.95%	294	
	[51.16%]	[46.51%]	[2.33%]	[43]	
Etelä-Savo	42.12%	44.03%	13.84%	168	
	[47.62%]	[42.86%]	[9.52%]	[21]	
Pohjois-Savo	69.27%	30.73%	0.00%	286	>***
	[68.09%]	[31.91%]	[0.00%]	[47]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	70.39%	29.61%	0.00%	253	>**
	[75.00%]	[25.00%]	[0.00%]	[40]	
Keski-Suomi	47.19%	52.81%	0.00%	304	
	[53.49%]	[46.51%]	[0.00%]	[43]	
Etelä-Pohjanmaa	66.05%	33.95%	0.00%	275	>'
	[70.59%]	[29.41%]	[0.00%]	[34]	
Pohjanmaa	45.95%	50.57%	3.48%	357	
	[52.63%]	[44.74%]	[2.63%]	[38]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	49.92%	50.08%	0.00%	526	
	[56.67%]	[43.33%]	[0.00%]	[60]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	69.42%	29.88%	0.70%	2063	>***
	[70.73%]	[28.66%]	[0.61%]	[328]	
Teollisuus matala teknologiataso	49.80%	48.74%	1.46%	1189	
	[53.49%]	[45.35%]	[1.16%]	[172]	
KIBS palvelut	55.03%	44.77%	0.20%	1395	>**
	[54.95%]	[44.55%]	[0.50%]	[202]	
Ei-KIBS palvelut	31.38%	67.45%	1.16%	3064	<***
	[32.27%]	[66.53%]	[1.20%]	[251]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	45.63%	53.38%	1.00%	5876	<***
	[50.34%]	[48.64%]	[1.02%]	[588]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	58.45%	40.92%	0.63%	1835	>***
	[60.27%]	[39.18%]	[0.55%]	[365]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K25. Käyttänyt muiden viranomaisten palv. innov. toim. liittyen					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	29.88%	67.46%	2.66%	7703	
	[33.09%]	[64.08%]	[2.84%]	[952]	
Alueittain					
Uusimaa	20.40%	76.68%	2.93%	2899	<***
	[23.51%]	[73.37%]	[3.12%]	[353]	
Varsinais-Suomi	25.08%	70.77%	4.15%	869	
	[27.91%]	[67.44%]	[4.65%]	[86]	
Satakunta	35.76%	64.24%	0.00%	352	
	[42.86%]	[57.14%]	[0.00%]	[42]	
Häme	32.72%	65.05%	2.23%	521	
	[36.99%]	[60.27%]	[2.74%]	[73]	
Pirkanmaa	26.76%	70.81%	2.43%	606	
	[28.77%]	[67.12%]	[4.11%]	[73]	
Kaakkois-Suomi	44.57%	50.42%	5.01%	294	>+
	[46.51%]	[46.51%]	[6.98%]	[43]	
Etelä-Savo	43.20%	52.63%	4.18%	168	
	[42.86%]	[52.38%]	[4.76%]	[21]	
Pohjois-Savo	54.72%	43.71%	1.57%	286	>***
	[48.94%]	[48.94%]	[2.13%]	[47]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	52.91%	47.09%	0.00%	253	>***
	[55.00%]	[45.00%]	[0.00%]	[40]	
Keski-Suomi	50.22%	49.78%	0.00%	304	>**
	[44.19%]	[55.81%]	[0.00%]	[43]	
Etelä-Pohjanmaa	26.83%	61.49%	11.67%	268	
	[36.36%]	[57.58%]	[6.06%]	[33]	
Pohjanmaa	40.36%	59.64%	0.00%	357	
	[39.47%]	[60.53%]	[0.00%]	[38]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	32.56%	67.44%	0.00%	526	
	[36.67%]	[63.33%]	[0.00%]	[60]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	42.90%	54.55%	2.56%	2063	>***
	[42.68%]	[54.27%]	[3.05%]	[328]	
Teollisuus matala teknologiataso	28.40%	67.38%	4.22%	1181	
	[32.16%]	[64.33%]	[3.51%]	[171]	
KIBS palvelut	32.07%	64.17%	3.76%	1395	
	[34.16%]	[61.88%]	[3.96%]	[202]	
Ei-KIBS palvelut	20.69%	77.69%	1.62%	3064	<***
	[20.32%]	[78.49%]	[1.20%]	[251]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	29.34%	68.09%	2.57%	5868	
	[32.37%]	[64.91%]	[2.73%]	[587]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	31.60%	65.46%	2.94%	1835	
	[34.25%]	[62.74%]	[3.01%]	[365]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K26. Henkilöstömäärä vuoden 2007 lopussa				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	166.75	24.23	9787	
	[229.49]	[35.09]	[1149]	
Alueittain				
Uusimaa				
	287.53	58.00	3782	>***
	[386.39]	[85.81]	[443]	
Varsinais-Suomi				
	96.01	16.86	1032	<***
	[111.05]	[27.25]	[99]	
Satakunta				
	70.78	10.53	431	<***
	[116.10]	[22.15]	[49]	
Häme				
	96.72	23.19	656	<***
	[142.18]	[50.18]	[85]	
Pirkanmaa				
	78.12	10.04	828	<***
	[119.97]	[24.47]	[100]	
Kaakkois-Suomi				
	76.07	21.06	414	<***
	[109.54]	[42.69]	[50]	
Etelä-Savo				
	119.55	26.69	176	<+
	[148.38]	[56.43]	[21]	
Pohjois-Savo				
	140.96	69.14	366	
	[190.34]	[106.91]	[56]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	97.19	37.68	279	<+
	[127.28]	[66.76]	[42]	
Keski-Suomi				
	51.40	4.50	366	<***
	[78.36]	[12.79]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa				
	49.58	6.94	338	<***
	[72.23]	[11.45]	[39]	
Pohjanmaa				
	63.58	9.55	438	<***
	[84.44]	[17.04]	[46]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	135.41	51.40	681	
	[237.36]	[129.61]	[70]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	150.84	26.67	2243	
	[189.26]	[37.89]	[350]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	216.54	57.16	1321	
	[290.21]	[91.89]	[189]	
KIBS palvelut				
	99.12	11.16	1620	<***
	[101.22]	[11.78]	[236]	
Ei-KIBS palvelut				
	184.03	45.14	4603	
	[317.40]	[90.13]	[374]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	47.12	5.69	7619	<***
	[51.00]	[8.01]	[726]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	587.25	111.19	2168	>***
	[535.85]	[92.51]	[423]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K27. Henkilöstömäärä Suomessa (Tilastokeskuksen tiedoista)				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	95.23	13.44	11078	
	[132.52]	[19.08]	[1286]	
Alueittain				
Uusimaa	156.88	31.75	4418	>***
	[212.48]	[46.49]	[517]	
Varsinais-Suomi	59.07	9.66	1123	<***
	[82.44]	[17.77]	[106]	
Satakunta	51.35	7.34	431	<***
	[88.90]	[17.19]	[49]	
Häme	56.85	9.54	707	<***
	[74.41]	[13.98]	[91]	
Pirkanmaa	55.51	3.98	923	<***
	[82.83]	[10.66]	[108]	
Kaakkois-Suomi	53.13	8.01	461	<***
	[82.45]	[24.61]	[57]	
Etelä-Savo	42.48	4.00	207	<***
	[54.42]	[7.57]	[24]	
Pohjois-Savo	53.96	5.46	388	<***
	[71.88]	[13.79]	[59]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	53.54	14.16	322	<***
	[67.18]	[25.32]	[46]	
Keski-Suomi	38.30	2.51	423	<***
	[58.40]	[9.40]	[55]	
Etelä-Pohjanmaa	38.35	2.61	363	<***
	[55.92]	[7.43]	[43]	
Pohjanmaa	51.43	6.60	491	<***
	[70.69]	[14.94]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	67.18	13.44	821	<+
	[115.60]	[33.86]	[79]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso	99.74	13.48	2482	
	[128.33]	[21.25]	[386]	
Teollisuus matala teknologiataso	81.91	8.62	1425	
	[110.44]	[15.55]	[202]	
KIBS palvelut	57.13	5.06	1823	<***
	[65.69]	[7.40]	[266]	
Ei-KIBS palvelut	109.68	26.07	5348	
	[187.75]	[52.74]	[432]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	23.40	0.39	8669	<***
	[23.59]	[0.38]	[819]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	353.75	63.94	2409	>***
	[323.57]	[51.38]	[467]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K28. Henkilöstömäärän kehitys viim. 3. v. aikana						
	Kasvanut	Ennallaan	Supistunut	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki						
	50.71%	35.22%	13.91%	0.17%	9867	
	[51.90%]	[33.33%]	[14.59%]	[0.17%]	[1158]	
Alueittain						
Uusimaa						
	49.74%	35.72%	14.20%	0.33%	3803	
	[51.01%]	[34.38%]	[14.38%]	[0.22%]	[445]	
Varsinais-Suomi						
	55.07%	32.36%	12.57%	0.00%	1052	
	[55.00%]	[32.00%]	[13.00%]	[0.00%]	[100]	
Satakunta						
	54.47%	36.14%	8.53%	0.87%	431	
	[55.10%]	[30.61%]	[12.24%]	[2.04%]	[49]	
Häme						
	52.23%	23.30%	24.47%	0.00%	618	
	[51.22%]	[24.39%]	[24.39%]	[0.00%]	[82]	
Pirkanmaa						
	44.95%	38.89%	16.15%	0.00%	840	
	[46.53%]	[37.62%]	[15.84%]	[0.00%]	[101]	
Kaakkois-Suomi						
	39.17%	47.84%	13.00%	0.00%	420	<'
	[42.31%]	[38.46%]	[19.23%]	[0.00%]	[52]	
Etelä-Savo						
	48.70%	44.30%	7.00%	0.00%	200	
	[43.48%]	[47.83%]	[8.70%]	[0.00%]	[23]	
Pohjois-Savo						
	58.54%	31.13%	10.33%	0.00%	369	
	[64.91%]	[26.32%]	[8.77%]	[0.00%]	[57]	
Pohjois-Karjala/Kainuu						
	46.93%	42.14%	10.93%	0.00%	291	
	[51.16%]	[39.53%]	[9.30%]	[0.00%]	[43]	
Keski-Suomi						
	62.74%	28.09%	9.17%	0.00%	366	>+
	[59.18%]	[28.57%]	[12.24%]	[0.00%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa						
	44.62%	44.70%	10.68%	0.00%	343	
	[47.50%]	[40.00%]	[12.50%]	[0.00%]	[40]	
Pohjanmaa						
	59.69%	33.54%	6.77%	0.00%	452	
	[61.70%]	[31.91%]	[6.38%]	[0.00%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa						
	48.39%	31.53%	20.08%	0.00%	681	
	[50.00%]	[28.57%]	[21.43%]	[0.00%]	[70]	
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso						
	54.61%	32.74%	12.49%	0.17%	2246	>+
	[54.13%]	[32.76%]	[12.82%]	[0.28%]	[351]	
Teollisuus matala teknologiataso						
	32.48%	40.56%	26.96%	0.00%	1332	<***
	[34.03%]	[39.27%]	[26.70%]	[0.00%]	[191]	
KIBS palvelut						
	63.46%	25.85%	10.69%	0.00%	1615	>***
	[63.83%]	[24.26%]	[11.91%]	[0.00%]	[235]	
Ei-KIBS palvelut						
	49.62%	38.13%	11.98%	0.27%	4674	
	[51.44%]	[36.48%]	[11.81%]	[0.26%]	[381]	
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä						
	49.72%	37.21%	12.90%	0.17%	7674	<'
	[51.37%]	[35.89%]	[12.60%]	[0.14%]	[730]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä						
	54.17%	28.24%	17.42%	0.17%	2193	>'
	[52.80%]	[28.97%]	[17.99%]	[0.23%]	[428]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän 'lisää'-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K29. Henkilöstömäärän kehitys seur. 3. v. aikana						
	Kasvaa	Ennallaan	Supistuu	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	47.80%	44.23%	7.15%	0.82%	9870	
	[47.58%]	[43.09%]	[8.81%]	[0.52%]	[1158]	
Alueittain						
Uusimaa	49.84%	42.72%	6.44%	1.00%	3802	
	[50.34%]	[42.02%]	[6.97%]	[0.67%]	[445]	
Varsinais-Suomi	44.00%	51.79%	3.63%	0.58%	1065	
	[42.57%]	[50.50%]	[5.94%]	[0.99%]	[101]	
Satakunta	32.85%	58.79%	8.35%	0.00%	431	< **
	[30.61%]	[57.14%]	[12.24%]	[0.00%]	[49]	
Häme	37.07%	49.77%	12.63%	0.53%	636	< *
	[36.14%]	[46.99%]	[15.66%]	[1.20%]	[83]	
Pirkanmaa	38.79%	50.45%	10.76%	0.00%	840	< *
	[39.60%]	[48.51%]	[11.88%]	[0.00%]	[101]	
Kaakkois-Suomi	48.81%	42.91%	8.28%	0.00%	399	
	[41.18%]	[47.06%]	[11.76%]	[0.00%]	[51]	
Etelä-Savo	50.30%	39.70%	10.00%	0.00%	200	
	[47.83%]	[47.83%]	[4.35%]	[0.00%]	[23]	
Pohjois-Savo	47.48%	39.89%	12.63%	0.00%	369	
	[54.39%]	[29.82%]	[15.79%]	[0.00%]	[57]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	40.83%	54.81%	4.37%	0.00%	291	
	[46.51%]	[51.16%]	[2.33%]	[0.00%]	[43]	
Keski-Suomi	48.06%	45.40%	6.54%	0.00%	366	
	[46.94%]	[42.86%]	[10.20%]	[0.00%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	57.59%	39.61%	2.80%	0.00%	343	
	[52.50%]	[42.50%]	[5.00%]	[0.00%]	[40]	
Pohjanmaa	75.91%	13.21%	10.88%	0.00%	452	> ***
	[74.47%]	[14.89%]	[10.64%]	[0.00%]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	51.12%	40.98%	3.04%	4.86%	677	
	[53.62%]	[37.68%]	[7.25%]	[1.45%]	[69]	
Toimialoittain						
Teollisuus korkea teknologiataso	47.68%	45.79%	6.38%	0.15%	2246	
	[45.58%]	[47.01%]	[7.12%]	[0.28%]	[351]	
Teollisuus matala teknologiataso	28.64%	50.35%	20.54%	0.46%	1341	< ***
	[29.32%]	[47.64%]	[22.51%]	[0.52%]	[191]	
KIBS palvelut	66.19%	29.19%	4.62%	0.00%	1620	> ***
	[66.95%]	[28.81%]	[4.24%]	[0.00%]	[236]	
Ei-KIBS palvelut	46.98%	46.94%	4.55%	1.52%	4663	
	[46.58%]	[46.05%]	[6.32%]	[1.05%]	[380]	
Kokoluokittain						
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	48.73%	45.25%	5.10%	0.93%	7683	> '
	[50.34%]	[43.91%]	[5.20%]	[0.55%]	[731]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	44.56%	40.65%	14.36%	0.44%	2188	< '
	[42.86%]	[41.69%]	[14.99%]	[0.47%]	[427]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän 'lisää'-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K30. Korkeakoulutetun henkilöstön osuus				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	14.76	0.66	9181	
	[15.35]	[0.67]	[1076]	
Alueittain				
Uusimaa				
	20.59	1.07	3548	>***
	[22.13]	[1.29]	[415]	
Varsinais-Suomi				
	12.56	2.62	989	
	[10.80]	[1.84]	[93]	
Satakunta				
	9.77	1.86	413	<***
	[8.26]	[1.77]	[47]	
Häme				
	11.48	2.43	579	<'
	[10.73]	[1.91]	[76]	
Pirkanmaa				
	11.61	1.61	808	<*
	[12.09]	[1.81]	[98]	
Kaakkois-Suomi				
	11.14	4.31	354	
	[12.35]	[2.34]	[44]	
Etelä-Savo				
	6.63	1.66	184	<***
	[6.69]	[2.01]	[21]	
Pohjois-Savo				
	8.25	1.71	322	<***
	[11.44]	[3.01]	[49]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	15.56	4.72	279	
	[13.50]	[3.68]	[42]	
Keski-Suomi				
	11.78	2.88	312	
	[11.05]	[2.76]	[41]	
Etelä-Pohjanmaa				
	5.96	1.28	311	<***
	[9.01]	[2.78]	[36]	
Pohjanmaa				
	12.03	2.15	452	
	[11.89]	[2.19]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	10.80	2.33	629	<*
	[11.79]	[2.37]	[67]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	8.26	0.83	2067	<***
	[8.08]	[0.72]	[324]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	10.11	1.50	1237	<***
	[8.74]	[1.14]	[174]	
KIBS palvelut				
	36.59	2.06	1546	>***
	[37.16]	[1.87]	[225]	
Ei-KIBS palvelut				
	11.39	1.03	4331	<***
	[11.38]	[0.95]	[353]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	15.07	0.79	7140	
	[16.64]	[0.90]	[677]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	13.65	0.84	2041	
	[13.16]	[0.97]	[399]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K31. Opistotason henkilöstön osuus				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	28.18	0.83	9389	
	[26.85]	[0.70]	[1102]	
Alueittain				
Uusimaa	32.24	1.22	3632	>***
	[31.18]	[1.18]	[422]	
Varsinais-Suomi	25.90	2.75	1015	
	[23.11]	[2.20]	[97]	
Satakunta	30.45	5.00	389	
	[24.10]	[3.57]	[46]	
Häme	22.42	2.28	586	<***
	[21.03]	[2.18]	[77]	
Pirkanmaa	23.30	2.13	823	<***
	[22.13]	[2.07]	[99]	
Kaakkois-Suomi	31.40	5.22	367	
	[29.42]	[3.22]	[46]	
Etelä-Savo	18.86	4.58	173	<***
	[19.00]	[2.98]	[20]	
Pohjois-Savo	30.49	4.27	340	
	[30.98]	[3.52]	[53]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	20.41	2.53	291	<***
	[21.56]	[2.66]	[43]	
Keski-Suomi	33.96	5.17	355	
	[31.17]	[4.39]	[46]	
Etelä-Pohjanmaa	16.67	6.41	343	<*
	[16.73]	[2.32]	[40]	
Pohjanmaa	28.69	3.08	452	
	[26.91]	[3.75]	[47]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	24.40	3.61	622	
	[24.20]	[2.62]	[66]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso	17.65	1.07	2140	<***
	[17.50]	[0.92]	[335]	
Teollisuus matala teknologiataso	21.04	1.73	1239	<***
	[19.22]	[1.36]	[177]	
KIBS palvelut	42.93	1.85	1570	>***
	[42.47]	[1.64]	[228]	
Ei-KIBS palvelut	30.03	1.43	4440	>***
	[29.39]	[1.25]	[362]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	29.69	1.00	7347	>***
	[29.61]	[0.94]	[701]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	22.74	0.90	2042	<***
	[22.03]	[0.95]	[401]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K32. Liikevaihto, milj. euroa (Asiakastieto Oy:n tiedoista)				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	25.44	2.98	10750	
	[35.49]	[4.90]	[1254]	
Alueittain				
Uusimaa				
	42.06	6.31	4268	>***
	[55.97]	[9.96]	[501]	
Varsinais-Suomi				
	12.25	2.53	1103	<***
	[17.08]	[4.37]	[104]	
Satakunta				
	13.48	2.53	417	<***
	[24.27]	[6.19]	[48]	
Häme				
	18.50	7.48	672	
	[21.69]	[8.68]	[89]	
Pirkanmaa				
	12.23	1.64	923	<***
	[17.53]	[3.20]	[108]	
Kaakkois-Suomi				
	11.66	2.09	458	<***
	[17.86]	[6.54]	[56]	
Etelä-Savo				
	7.66	1.31	177	<***
	[9.75]	[2.06]	[21]	
Pohjois-Savo				
	15.61	6.28	357	<'
	[19.57]	[9.75]	[56]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	11.14	3.38	317	<***
	[14.24]	[5.84]	[45]	
Keski-Suomi				
	6.23	1.00	392	<***
	[10.11]	[3.47]	[53]	
Etelä-Pohjanmaa				
	6.34	0.93	353	<***
	[9.36]	[1.85]	[42]	
Pohjanmaa				
	15.17	4.04	491	<***
	[21.71]	[8.13]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	28.13	15.17	821	
	[59.49]	[41.80]	[79]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	33.16	7.09	2427	
	[43.87]	[11.53]	[379]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	21.16	3.49	1412	
	[29.18]	[5.94]	[201]	
KIBS palvelut				
	7.17	0.79	1798	<***
	[8.21]	[1.01]	[262]	
Ei-KIBS palvelut				
	29.37	4.91	5112	
	[48.21]	[10.01]	[412]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	6.26	0.47	8382	<***
	[5.77]	[0.42]	[794]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	93.32	13.90	2367	>***
	[86.80]	[13.02]	[460]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K33. Myyntituloja muualta kuin lähimarkkinoilta					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	85.35%	14.50%	0.15%	9650	
	[88.03%]	[11.79%]	[0.18%]	[1128]	
Alueittain					
Uusimaa	85.49%	14.11%	0.40%	3686	
	[87.01%]	[12.53%]	[0.46%]	[431]	
Varsinais-Suomi	86.25%	13.75%	0.00%	1037	
	[90.72%]	[9.28%]	[0.00%]	[97]	
Satakunta	84.27%	15.73%	0.00%	413	
	[89.36%]	[10.64%]	[0.00%]	[47]	
Häme	75.76%	24.24%	0.00%	629	<*
	[82.93%]	[17.07%]	[0.00%]	[82]	
Pirkanmaa	87.87%	12.13%	0.00%	836	
	[88.00%]	[12.00%]	[0.00%]	[100]	
Kaakkois-Suomi	87.59%	12.41%	0.00%	420	
	[86.54%]	[13.46%]	[0.00%]	[52]	
Etelä-Savo	73.87%	26.13%	0.00%	186	
	[85.71%]	[14.29%]	[0.00%]	[21]	
Pohjois-Savo	80.70%	19.30%	0.00%	364	
	[87.50%]	[12.50%]	[0.00%]	[56]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	91.07%	8.93%	0.00%	285	
	[95.24%]	[4.76%]	[0.00%]	[42]	
Keski-Suomi	74.46%	25.54%	0.00%	361	<'
	[79.17%]	[20.83%]	[0.00%]	[48]	
Etelä-Pohjanmaa	100.00%	0.00%	0.00%	343	>***
	[100.00%]	[0.00%]	[0.00%]	[40]	
Pohjanmaa	89.64%	10.36%	0.00%	438	
	[89.13%]	[10.87%]	[0.00%]	[46]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	87.16%	12.84%	0.00%	651	
	[92.42%]	[7.58%]	[0.00%]	[66]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	95.27%	4.73%	0.00%	2195	>***
	[95.63%]	[4.37%]	[0.00%]	[343]	
Teollisuus matala teknologiataso	90.13%	9.87%	0.00%	1316	>*
	[91.98%]	[8.02%]	[0.00%]	[187]	
KIBS palvelut	86.78%	12.28%	0.94%	1577	
	[86.96%]	[12.17%]	[0.87%]	[230]	
Ei-KIBS palvelut	78.70%	21.30%	0.00%	4562	<***
	[79.62%]	[20.38%]	[0.00%]	[368]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	84.26%	15.55%	0.20%	7534	<***
	[86.69%]	[13.03%]	[0.28%]	[714]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	89.22%	10.78%	0.00%	2115	>***
	[90.34%]	[9.66%]	[0.00%]	[414]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K34. Sijoitetun pääoman tuotto (Asiakastiedon tiedoista)				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	21.49	2.00	10936	
	[21.20]	[1.78]	[1272]	
Alueittain				
Uusimaa				
	22.05	3.97	4346	
	[20.27]	[3.30]	[509]	
Varsinais-Suomi				
	20.38	4.56	1123	
	[21.82]	[3.94]	[106]	
Satakunta				
	18.03	6.71	417	
	[15.24]	[4.27]	[48]	
Häme				
	13.70	4.28	707	<*
	[14.35]	[3.33]	[91]	
Pirkanmaa				
	18.84	2.98	923	
	[18.89]	[2.98]	[108]	
Kaakkois-Suomi				
	12.14	2.33	461	<***
	[16.20]	[2.57]	[57]	
Etelä-Savo				
	18.05	3.35	184	
	[18.25]	[4.28]	[22]	
Pohjois-Savo				
	12.22	5.23	371	<+
	[15.38]	[3.75]	[57]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	24.40	7.56	322	
	[29.59]	[12.08]	[46]	
Keski-Suomi				
	34.71	11.67	407	
	[34.00]	[12.26]	[54]	
Etelä-Pohjanmaa				
	23.11	3.71	363	
	[23.23]	[3.59]	[43]	
Pohjanmaa				
	24.60	2.77	491	
	[25.86]	[4.04]	[52]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	31.40	8.87	821	
	[31.85]	[12.73]	[79]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	20.86	1.59	2461	
	[20.75]	[1.39]	[384]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	16.76	3.32	1425	<'
	[17.07]	[3.56]	[202]	
KIBS palvelut				
	25.60	5.88	1816	
	[25.51]	[5.39]	[265]	
Ei-KIBS palvelut				
	21.65	3.46	5234	
	[20.88]	[3.59]	[421]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	22.27	2.37	8557	
	[22.56]	[2.40]	[810]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	18.70	2.75	2379	
	[18.82]	[2.51]	[462]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K35. Viennin osuus liikevaihdosta				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	19.89	1.00	8667	
	[22.77]	[0.96]	[1022]	
Alueittain				
Uusimaa	17.48	1.36	3207	<*
	[19.26]	[1.50]	[375]	
Varsinais-Suomi	25.07	3.73	966	>+
	[31.00]	[3.52]	[91]	
Satakunta	21.34	4.98	400	
	[24.10]	[4.75]	[46]	
Häme	15.14	2.79	587	<+
	[19.47]	[3.26]	[77]	
Pirkanmaa	21.44	2.52	795	
	[24.52]	[3.31]	[95]	
Kaakkois-Suomi	29.27	7.96	364	
	[31.09]	[5.49]	[47]	
Etelä-Savo	8.85	3.59	171	<***
	[17.84]	[5.93]	[19]	
Pohjois-Savo	16.59	3.90	303	
	[18.57]	[4.03]	[45]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	27.76	4.46	287	>*
	[31.43]	[4.77]	[42]	
Keski-Suomi	21.34	2.80	350	
	[22.52]	[4.26]	[48]	
Etelä-Pohjanmaa	20.06	3.77	237	
	[22.29]	[4.48]	[34]	
Pohjanmaa	18.60	3.23	415	
	[23.07]	[5.02]	[42]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	21.48	6.12	585	
	[25.08]	[4.32]	[61]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso	39.03	1.92	2055	>***
	[39.54]	[1.90]	[322]	
Teollisuus matala teknologiataso	20.81	2.08	1228	
	[22.20]	[2.23]	[176]	
KIBS palvelut	15.92	2.05	1403	<***
	[14.92]	[1.71]	[202]	
Ei-KIBS palvelut	11.13	1.64	3981	<***
	[11.24]	[1.30]	[322]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	18.06	1.19	6762	<***
	[20.23]	[1.14]	[650]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	26.39	1.50	1905	>***
	[27.21]	[1.72]	[372]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K36. Harjoittanut innovaatiotoimintaa					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki					
	67.99%	29.25%	2.76%	9573	
	[71.94%]	[25.74%]	[2.32%]	[1119]	
Alueittain					
Uusimaa					
	67.08%	30.25%	2.67%	3651	
	[71.19%]	[26.46%]	[2.34%]	[427]	
Varsinais-Suomi					
	61.37%	32.27%	6.36%	1030	
	[69.79%]	[26.04%]	[4.17%]	[96]	
Satakunta					
	72.56%	24.17%	3.28%	427	
	[79.17%]	[18.75%]	[2.08%]	[48]	
Häme					
	60.41%	39.04%	0.55%	611	
	[65.43%]	[33.33%]	[1.23%]	[81]	
Pirkanmaa					
	70.25%	29.75%	0.00%	840	
	[71.29%]	[28.71%]	[0.00%]	[101]	
Kaakkois-Suomi					
	53.27%	41.34%	5.39%	399	<+
	[54.90%]	[43.14%]	[1.96%]	[51]	
Etelä-Savo					
	61.55%	38.45%	0.00%	184	
	[70.00%]	[30.00%]	[0.00%]	[20]	
Pohjois-Savo					
	68.58%	22.69%	8.73%	364	
	[73.21%]	[17.86%]	[8.93%]	[56]	
Pohjois-Karjala/Kainuu					
	82.97%	17.03%	0.00%	291	>***
	[88.37%]	[11.63%]	[0.00%]	[43]	
Keski-Suomi					
	68.17%	31.83%	0.00%	356	
	[70.83%]	[29.17%]	[0.00%]	[48]	
Etelä-Pohjanmaa					
	83.87%	13.96%	2.18%	343	>*
	[90.00%]	[7.50%]	[2.50%]	[40]	
Pohjanmaa					
	70.15%	26.97%	2.88%	432	
	[74.42%]	[23.26%]	[2.33%]	[43]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa					
	78.81%	19.52%	1.68%	646	>*
	[73.85%]	[23.08%]	[3.08%]	[65]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso					
	76.88%	21.74%	1.38%	2175	>***
	[78.53%]	[20.00%]	[1.47%]	[340]	
Teollisuus matala teknologiataso					
	71.94%	24.56%	3.50%	1323	
	[74.47%]	[22.34%]	[3.19%]	[188]	
KIBS palvelut					
	80.33%	19.00%	0.68%	1552	>***
	[79.20%]	[19.91%]	[0.88%]	[226]	
Ei-KIBS palvelut					
	58.33%	37.74%	3.93%	4524	<***
	[60.00%]	[36.44%]	[3.56%]	[365]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä					
	64.89%	32.19%	2.92%	7496	<***
	[67.70%]	[29.92%]	[2.39%]	[712]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä					
	79.17%	18.63%	2.19%	2078	>***
	[79.36%]	[18.43%]	[2.21%]	[407]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K37. Aineettomia oikeuksia					
	Kyllä	Ei	EOS	Hav. lkm	T-testi
Kaikki	39.76%	58.76%	1.47%	9576	
	[44.65%]	[54.37%]	[0.98%]	[1122]	
Alueittain					
Uusimaa	41.99%	56.56%	1.45%	3657	
	[46.15%]	[52.68%]	[1.17%]	[429]	
Varsinais-Suomi	38.18%	57.61%	4.20%	1023	
	[45.26%]	[52.63%]	[2.11%]	[95]	
Satakunta	41.32%	58.68%	0.00%	427	
	[47.92%]	[52.08%]	[0.00%]	[48]	
Häme	36.21%	63.24%	0.55%	611	
	[43.21%]	[55.56%]	[1.23%]	[81]	
Pirkanmaa	39.99%	60.01%	0.00%	836	
	[44.00%]	[56.00%]	[0.00%]	[100]	
Kaakkois-Suomi	26.00%	67.48%	6.52%	399	<***
	[33.33%]	[62.75%]	[3.92%]	[51]	
Etelä-Savo	32.37%	67.63%	0.00%	186	
	[38.10%]	[61.90%]	[0.00%]	[21]	
Pohjois-Savo	40.99%	59.01%	0.00%	358	
	[40.00%]	[60.00%]	[0.00%]	[55]	
Pohjois-Karjala/Kainuu	54.07%	45.93%	0.00%	279	>*
	[59.52%]	[40.48%]	[0.00%]	[42]	
Keski-Suomi	39.38%	56.35%	4.26%	366	
	[44.90%]	[53.06%]	[2.04%]	[49]	
Etelä-Pohjanmaa	52.48%	47.52%	0.00%	343	
	[52.50%]	[47.50%]	[0.00%]	[40]	
Pohjanmaa	42.93%	57.07%	0.00%	448	
	[45.65%]	[54.35%]	[0.00%]	[46]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	26.68%	73.32%	0.00%	644	<***
	[33.85%]	[66.15%]	[0.00%]	[65]	
Toimialoittain					
Teollisuus korkea teknologiataso	54.57%	45.27%	0.15%	2187	>***
	[55.85%]	[43.86%]	[0.29%]	[342]	
Teollisuus matala teknologiataso	45.68%	53.00%	1.32%	1327	>+
	[48.68%]	[50.26%]	[1.06%]	[189]	
KIBS palvelut	43.90%	53.22%	2.88%	1555	>'
	[44.49%]	[54.19%]	[1.32%]	[227]	
Ei-KIBS palvelut	29.41%	68.92%	1.67%	4508	<***
	[32.14%]	[66.48%]	[1.37%]	[364]	
Kokoluokittain					
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	36.35%	62.27%	1.38%	7461	<***
	[40.11%]	[58.76%]	[1.13%]	[708]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	51.82%	46.39%	1.79%	2115	>***
	[52.42%]	[46.86%]	[0.72%]	[414]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän kyllä-vastausten osuuden poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K38. T&K-menojen osuus liikevaihdosta				
	Keskiarvo	Keskihajonta	Hav. lkm	T-testi
Kaikki				
	3.68	0.24	7752	
	[4.10]	[0.29]	[928]	
Alueittain				
Uusimaa				
	3.92	0.37	2837	
	[4.36]	[0.47]	[337]	
Varsinais-Suomi				
	3.84	1.21	849	
	[4.61]	[1.53]	[82]	
Satakunta				
	2.37	0.33	368	<***
	[2.40]	[0.46]	[43]	
Häme				
	3.16	0.53	488	
	[3.38]	[0.68]	[65]	
Pirkanmaa				
	3.71	0.79	727	
	[3.84]	[0.85]	[88]	
Kaakkois-Suomi				
	2.19	0.43	300	<***
	[2.14]	[0.37]	[39]	
Etelä-Savo				
	2.58	0.53	160	<***
	[3.58]	[1.34]	[18]	
Pohjois-Savo				
	5.38	1.65	276	
	[5.85]	[2.14]	[45]	
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	4.98	1.19	257	
	[5.98]	[2.09]	[39]	
Keski-Suomi				
	4.63	1.10	294	
	[4.79]	[1.42]	[41]	
Etelä-Pohjanmaa				
	3.38	0.66	265	
	[3.48]	[0.57]	[32]	
Pohjanmaa				
	2.18	0.30	373	<***
	[2.10]	[0.28]	[39]	
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	3.91	0.87	557	
	[4.38]	[1.12]	[60]	
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	4.01	0.37	1952	
	[3.85]	[0.34]	[303]	
Teollisuus matala teknologiataso				
	2.85	0.55	1134	<+
	[2.93]	[0.64]	[161]	
KIBS palvelut				
	8.68	1.24	1334	>***
	[8.71]	[1.10]	[193]	
Ei-KIBS palvelut				
	1.78	0.17	3332	<***
	[1.79]	[0.19]	[271]	
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	3.83	0.28	6044	>'
	[4.63]	[0.41]	[590]	
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	3.18	0.41	1707	<'
	[3.17]	[0.36]	[338]	

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. T-testin sarakkeessa on indikoitu alaryhmän keskiarvon poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

K39. Tärkein asiaskassektori				
	Kuluttajat	Julk. s.	Yritykset	Hav. lkm
Kaikki				
	16.44%	5.17%	78.40%	9579
	[14.04%]	[4.80%]	[81.16%]	[1125]
Alueittain				
Uusimaa				
	15.14%	3.16%	81.70%	3667
	[14.39%]	[3.48%]	[82.13%]	[431]
Varsinais-Suomi				
	22.20%	3.52%	74.28%	1040
	[15.46%]	[2.06%]	[82.47%]	[97]
Satakunta				
	23.91%	5.57%	70.52%	413
	[21.28%]	[4.26%]	[74.47%]	[47]
Häme				
	7.24%	7.76%	84.99%	611
	[7.41%]	[4.94%]	[87.65%]	[81]
Pirkanmaa				
	10.48%	6.05%	83.47%	831
	[9.09%]	[5.05%]	[85.86%]	[99]
Kaakkois-Suomi				
	10.38%	4.56%	85.06%	399
	[7.84%]	[5.88%]	[86.27%]	[51]
Etelä-Savo				
	26.13%	1.29%	72.58%	186
	[14.29%]	[4.76%]	[80.95%]	[21]
Pohjois-Savo				
	25.86%	11.21%	62.93%	364
	[19.64%]	[10.71%]	[69.64%]	[56]
Pohjois-Karjala/Kainuu				
	15.75%	12.46%	71.78%	291
	[13.95%]	[9.30%]	[76.74%]	[43]
Keski-Suomi				
	15.93%	14.87%	69.20%	350
	[16.67%]	[10.42%]	[72.92%]	[48]
Etelä-Pohjanmaa				
	28.11%	9.80%	62.08%	343
	[17.50%]	[5.00%]	[77.50%]	[40]
Pohjanmaa				
	14.22%	2.35%	83.43%	434
	[15.56%]	[2.22%]	[82.22%]	[45]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa				
	17.64%	4.30%	78.06%	651
	[15.15%]	[6.06%]	[78.79%]	[66]
Toimialoittain				
Teollisuus korkea teknologiataso				
	6.64%	3.25%	90.10%	2199
	[5.81%]	[3.20%]	[90.99%]	[344]
Teollisuus matala teknologiataso				
	13.46%	1.46%	85.07%	1323
	[15.43%]	[1.06%]	[83.51%]	[188]
KIBS palvelut				
	3.48%	10.34%	86.18%	1594
	[3.45%]	[10.34%]	[86.21%]	[232]
Ei-KIBS palvelut				
	26.77%	5.36%	67.87%	4464
	[27.98%]	[4.71%]	[67.31%]	[361]
Kokoluokittain				
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä				
	15.62%	5.79%	78.59%	7469
	[11.66%]	[6.04%]	[82.30%]	[712]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä				
	19.35%	2.94%	77.71%	2110
	[18.16%]	[2.66%]	[79.18%]	[413]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K40. Pääasiallinen asema toimitusketjussa

Päähankk. Järj.toim. Alihankk. Hav. lkm

Kaikki

50.35%	18.56%	31.09%	8992
[49.06%]	[19.68%]	[31.26%]	[1062]

Alueittain

Uusimaa

52.13%	18.18%	29.68%	3432
[52.36%]	[18.36%]	[29.28%]	[403]

Varsinais-Suomi

53.60%	6.80%	39.61%	967
[48.91%]	[10.87%]	[40.22%]	[92]

Satakunta

40.32%	28.00%	31.68%	383
[44.19%]	[18.60%]	[37.21%]	[43]

Häme

43.16%	29.09%	27.75%	557
[43.42%]	[31.58%]	[25.00%]	[76]

Pirkanmaa

47.08%	13.26%	39.66%	773
[44.68%]	[13.83%]	[41.49%]	[94]

Kaakkois-Suomi

39.41%	26.37%	34.22%	382
[47.92%]	[22.92%]	[29.17%]	[48]

Etelä-Savo

61.06%	23.11%	15.82%	162
[52.63%]	[31.58%]	[15.79%]	[19]

Pohjois-Savo

56.21%	10.41%	33.38%	340
[52.83%]	[13.21%]	[33.96%]	[53]

Pohjois-Karjala/Kainuu

52.02%	22.52%	25.46%	274
[56.10%]	[21.95%]	[21.95%]	[41]

Keski-Suomi

48.74%	20.98%	30.28%	354
[40.43%]	[17.02%]	[42.55%]	[47]

Etelä-Pohjanmaa

55.11%	24.47%	20.42%	304
[50.00%]	[34.21%]	[15.79%]	[38]

Pohjanmaa

53.42%	25.54%	21.04%	416
[51.16%]	[27.91%]	[20.93%]	[43]

Lappi/Pohjois-Pohjanmaa

48.76%	18.07%	33.18%	647
[41.54%]	[21.54%]	[36.92%]	[65]

Toimialoittain

Teollisuus korkea teknologiataso

35.95%	25.10%	38.95%	2109
[36.36%]	[25.76%]	[37.88%]	[330]

Teollisuus matala teknologiataso

60.92%	14.91%	24.17%	1272
[58.89%]	[15.56%]	[25.56%]	[180]

KIBS palvelut

50.85%	23.57%	25.58%	1489
[52.07%]	[22.58%]	[25.35%]	[217]

Ei-KIBS palvelut

54.28%	14.53%	31.19%	4121
[54.33%]	[14.03%]	[31.64%]	[335]

Kokoluokittain

Työllistää suoraan 10-49 henkilöä

49.77%	19.06%	31.17%	7021
[47.63%]	[20.62%]	[31.75%]	[674]

Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä

52.40%	16.78%	30.82%	1971
[51.55%]	[18.04%]	[30.41%]	[388]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot.

K41. Erottuu kilpailijoiden tarjonnasta							
	Ei laink.	Vähän	Melko p.	Hyvin p.	EOS	Hav. lkm	Keskiarvo
Kaikki	10.45%	58.50%	24.79%	4.41%	1.85%	9498	2.24
	[10.79%]	[56.91%]	[26.14%]	[4.64%]	[1.52%]	[1121]	[2.25]
Alueittain							
Uusimaa	9.32%	62.80%	22.44%	4.35%	1.08%	3647	2.22
	[9.58%]	[60.98%]	[23.83%]	[4.67%]	[0.93%]	[428]	[2.24]
Varsinais-Suomi	14.34%	55.30%	23.81%	3.97%	2.58%	1040	2.18
	[14.43%]	[58.76%]	[22.68%]	[3.09%]	[1.03%]	[97]	[2.15]
Satakunta	19.21%	51.43%	26.07%	0.00%	3.30%	413	2.07 <'
	[17.02%]	[53.19%]	[27.66%]	[0.00%]	[2.13%]	[47]	[2.11]
Häme	11.04%	58.67%	24.50%	4.76%	1.02%	611	2.23
	[12.35%]	[53.09%]	[27.16%]	[6.17%]	[1.23%]	[81]	[2.27]
Pirkanmaa	10.08%	52.62%	31.51%	3.40%	2.38%	835	2.29
	[9.00%]	[54.00%]	[32.00%]	[3.00%]	[2.00%]	[100]	[2.30]
Kaakkois-Suomi	16.06%	54.57%	27.19%	2.17%	0.00%	399	2.15
	[19.61%]	[50.98%]	[27.45%]	[1.96%]	[0.00%]	[51]	[2.12]
Etelä-Savo	10.00%	74.84%	11.40%	3.76%	0.00%	186	2.09
	[9.52%]	[61.90%]	[23.81%]	[4.76%]	[0.00%]	[21]	[2.24]
Pohjois-Savo	10.23%	40.35%	40.05%	5.49%	3.87%	364	2.42 >+
	[10.71%]	[46.43%]	[33.93%]	[7.14%]	[1.79%]	[56]	[2.38]
Pohjois-Karjala/Kainuu	0.00%	67.64%	23.79%	5.23%	3.34%	291	2.35 >+
	[0.00%]	[62.79%]	[25.58%]	[6.98%]	[4.65%]	[43]	[2.41]
Keski-Suomi	3.48%	69.18%	14.59%	6.90%	5.85%	350	2.26
	[8.33%]	[64.58%]	[16.67%]	[6.25%]	[4.17%]	[48]	[2.22]
Etelä-Pohjanmaa	2.19%	55.67%	38.34%	0.95%	2.85%	343	2.39 >+
	[5.00%]	[47.50%]	[42.50%]	[2.50%]	[2.50%]	[40]	[2.44]
Pohjanmaa	4.19%	58.23%	21.87%	12.03%	3.68%	434	2.43 >+
	[4.44%]	[57.78%]	[24.44%]	[8.89%]	[4.44%]	[45]	[2.40]
Lappi/Pohjois-Pohjanmaa	19.65%	50.24%	24.89%	5.23%	0.00%	585	2.16
	[20.31%]	[46.88%]	[26.56%]	[6.25%]	[0.00%]	[64]	[2.19]
Toimialoittein							
Teollisuus korkea teknologiataso	12.85%	50.64%	28.15%	6.05%	2.31%	2194	2.28
	[11.95%]	[51.60%]	[28.86%]	[5.83%]	[1.75%]	[343]	[2.29]
Teollisuus matala teknologiataso	10.21%	60.16%	26.71%	2.20%	0.72%	1323	2.21
	[10.64%]	[60.11%]	[26.06%]	[2.13%]	[1.06%]	[188]	[2.20]
KIBS palvelut	7.57%	52.16%	32.66%	6.84%	0.77%	1579	2.39 >***
	[9.13%]	[50.00%]	[33.04%]	[6.96%]	[0.87%]	[230]	[2.38]
Ei-KIBS palvelut	10.37%	64.19%	19.71%	3.37%	2.36%	4402	2.16 <***
	[10.83%]	[64.72%]	[19.17%]	[3.33%]	[1.94%]	[360]	[2.15]
Kokoluokittain							
Työllistää suoraan 10-49 henkilöä	9.93%	58.75%	24.58%	4.65%	2.09%	7388	2.24
	[9.60%]	[56.64%]	[26.55%]	[5.37%]	[1.84%]	[708]	[2.28]
Työllistää suoraan väh. 50 henkilöä	12.28%	57.62%	25.50%	3.56%	1.04%	2110	2.21
	[12.83%]	[57.38%]	[25.42%]	[3.39%]	[0.97%]	[413]	[2.20]

Hakasulkeissa ovat painottamattomat arvot. Alaryhmän keskiarvon vieressä on indikoitu poikkeaman tilastollinen merkitsevyys ja suunta (<,>) verrattuna kyseisen ryhmän muiden alaryhmien keskiarvoon mikäli $p < 0.20$. Tilastollinen merkitsevyys: (***) $p < 0.01$, (**) $p < 0.05$, (*) $p < 0.10$, (+) $p < 0.15$, (') $p < 0.20$.

LÄHTEET

- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3 ed.). New York, NY: John Wiley & Sons.
- Hatzichronoglou, T. (1997). Revision of the High-Technology Sector and Product Classification. *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, 1997(2).
- OECD. (1995). Classification of High-Technology Products and Industry. *OECD Document DSTI/EAS/IND/STP(95)1*.
- Pajarinen, M., & Rouvinen, P. (2008). Verkostoitumisen yhteys yritysten kannattavuuteen ja kasvuun: empiirisiä havaintoja. *ETLA Discussion Papers*, 1118.
- Stähle, P., & Sotarauta, M. (2003). *Alueellisen innovaatiotoiminnan tila, merkitys ja kehityshaasteet Suomessa: Loppuraportti (Tulevaisuusvaliokunta Teknologian arviointeja 15)*. Helsinki: Eduskunnan kanslian julkaisu 3/2003 (Edita Prima Oy).
- Tilastokeskus. (2001). Teknologian soveltaminen ja siirto 2000. *Tiede, teknologia ja tutkimus*, 2001(5).
- Toivonen, M. (2001). *Osaamisintensiivisten liike-elämän palvelujen tulevaisuudennäkymät*. Helsinki: Työministeriö (ESR-julkaisu 83/01).

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS (ETLA)
THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
LÖNNROTINKATU 4 B, FIN-00120 HELSINKI

Puh./Tel. (09) 609 900

Telefax (09) 601753

Int. 358-9-609 900

Int. 358-9-601 753

<http://www.etla.fi>

KESKUSTELUAIHEITA - DISCUSSION PAPERS ISSN 0781-6847

Julkaisut ovat saatavissa elektronisessa muodossa internet-osoitteessa:

<http://www.etla.fi/finnish/research/publications/searchengine>

- No 1123 VILLE KAITILA – ANNI NEVALAINEN – MIKA MALIRANTA – REIJO MANKINEN, Tuottavuuden mittaaminen – Suomi kansainvälisessä vertailussa. 27.02.2008. 39 s.
- No 1124 KARI E.O. ALHO, Trade with the West and Russia – A Long-term Perspective on Finnish Economic Growth, Fluctuations and Policies. 22.02.2008. 28 p.
- No 1125 OLAVI RANTALA, Sosiaalietuuksien rahoituksen alueelliset kuluttajahintavaikutukset. 03.03.2008. 25 s.
- No 1126 PASI HUOVINEN – PETRI ROUVINEN, Does Mass Media Fuel, and Easy Credit Facilitate, Impulse Buys? 10.03.2008. 15 p.
- No 1127 JUKKA LASSILA – TARMO VALKONEN, Applying The Swedish Pension Brake. 01.04.2008. 16 p.
- No 1128 KARI E.O. ALHO, Regulation of Energy Prices in Russia. 25.03.2008. 20 p.
- No 1129 ARI HYYTINEN – PETRI ROUVINEN, The Labour Market Consequences of Self-Employment Spells: European Evidence. 25.03.2008. 25 p.
- No 1130 RAINE HERMANS – MARTTI KULVIK – ANTTI-JUSSI TAHVANAINEN, Biotekniikan ennakointi. 26.03.2008. 23 s.
- No 1131 DEREK C. JONES – PANU KALMI – TAKAO KATO – MIKKO MÄKINEN, The Incidence and Determinants of Employee Involvement – Evidence from the Finnish Manufacturing Sector. 28.03.2008. 24 p.
- No 1132 JUKKA JALAVA – ILJA KRISTIAN KAVONIUS, Durable Goods and ICT: The Drivers of Euro Area Productivity Growth? 18.04.2008. 18 p.
- No 1133 ANTTI-JUSSI TAHVANAINEN – RAINE HERMANS, Agglomeration and Specialisation Patterns of Finnish Biotechnology – On the Search for an Economic Rationale of a Dispersed Industry Structure. 18.04.2008. 43 p.
- No 1134 PEKKA ILMAKUNNAS – EDVARD JOHANSSON – MIKA MALIRANTA, Työolot ja tuottavuus – Työpaikkavirtojen nosteessa vai puristuksessa? 21.04.2008. 37 s.
- No 1135 ELAD HARISON – HELI KOSKI, Does Open Innovation Foster Productivity? Evidence from Open Source Software(OSS) Firms. 07.07.2008. 23 p.
- No 1136 FRANCESCA VALENTINI, Unemployment Insurance Savings Accounts: An Overview. 08.05.2008. 44 p.
- No 1137 JUKKA LASSILA – TARMO VALKONEN, Suomen työeläkejärjestelmän stokastinen kestävyysanalyysi. 26.05.2008. 62 s.

- No 1138 MIKA PAJARINEN – PEKKA YLÄ-ANTTILA, Large Corporations in the Finnish Economy. 04.06.2008. 23 p.
- No 1139 HEIKKI MARJOSOLA, Säänneiltyä joustavuutta: Hankemekanismit kansainvälisessä ilmasto-politiikassa. 06.06.2008. 66 s.
- No 1140 MIKA MALIRANTA – PETRI ROUVINEN – AARNO AIRAKSINEN, It Outsourcing in Finnish Business. 04.06.2008. 16 p.
- No 1141 NIKU MÄÄTTÄNEN – TARMO VALKONEN, Ikääntyneiden varallisuus ja sen muuntaminen kulutukseksi. 10.06.2008. 40 s.
- No 1142 HELI KOSKI, Public R&D Funding and Entrepreneurial Innovation. 07.07.2008. 28 p.
- No 1143 HELI KOSKI, Public R&D Subsidies and Employment Growth – Microeconomic Evidence from Finnish Firms. 11.08.2008. 24 p.
- No 1144 MATTHIAS DESCHRYVERE, High Growth Firms and Job Creation in Finland. 27.06.2008. 31 p.
- No 1145 ELIAS OIKARINEN, Interaction between Housing Prices and Household Borrowing in Finland. 11.08.2008. 26 p.
- No 1146 VESA HARMAAKORPI – RAINE HERMANS – TUOMO UOTILA, Suomen alueelliset innovaatiostrategiat. 13.08.2008. 111 s.
- No 1147 TOPIAS LEINO, Koulutus työmarkkinasignaalina. Kirjallisuuskatsaus ja empiirinen tarkastelu Suomen peruskoulu-uudistuksen valossa. 18.08.2008. 78 s.
- No 1148 ANTTI-JUSSI TAHVANAINEN – RAINE HERMANS, Value Creation in the Interface of Industry and Academia. – A Case Study on the Intellectual Capital of Technology Transfer Offices at US Universities. 22.09.2008. 39 p.
- No 1150 MIKA MALIRANTA, Kilpailun kehitys ja kannattavuuden mikrodynamiikka Suomen yritys-sektorilla. 07.10.2008. 23 s.
- No 1151 AIJA LEIPONEN, Is Service Innovation Different? 22.08.2008. 24 p.
- No 1152 ANNI NEVALAINEN, Labour Productivity and Firm Entry and Exit in Manufacturing. 25.08.2008. 25 p.
- No 1153 EDVARD JOHANSSON, Does Finland Suffer from Brain Drain? 01.09.2008. 26 p.
- No 1154 ANNU KOTIRANTA – SARIANNA LUNDAN – PEKKA YLÄ-ANTTILA, Yritysten kansainvälistymisen vaikutukset kotimaan talouteen ja työllisyyteen – katsaus kirjallisuuteen. 22.08.2008. 25 s.
- No 1155 SUSANNA STÉN, Mapping of the PhDs in the Private Sector. A Literature Review. 19.09.2008. 50 p.
- No 1156 KARI E.O. ALHO – VILLE KAITILA – MIKA WIDGRÉN, Offshoring, Relocation and the Speed of Convergence in the Enlarged European Union. 01.10.2008. 25 p.
- No 1157 MIKA PAJARINEN – PETRI ROUVINEN, Verkostosta alueellista elinvoimaa? Havaintoja yrityskyselystä. 07.10.2008. 93 s.

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen julkaisemat "Keskusteluaiheet" ovat raportteja alustavista tutkimustuloksista ja väliraportteja tekeillä olevista tutkimuksista. Tässä sarjassa julkaistuja monisteita on mahdollista ostaa Taloustieto Oy:stä kopiointi- ja toimituskuluja vastaavaan hintaan.

Papers in this series are reports on preliminary research results and on studies in progress. They are sold by Taloustieto Oy for a nominal fee covering copying and postage costs.